Utropia

STUDENTAVISA I TROMSØ • NR. 2 • 5. FEBRUAR 2003 • UKE 6 • 28. ÅRGANG



Hva har du på deg?

Tenker du noen gang på hvordan klærne dine blir produsert?

UT



Til fjells

Endelig er sola tilbake og fjelltoppene ligger bare og venter på deg. UT tar deg med på noen av dem.

UT

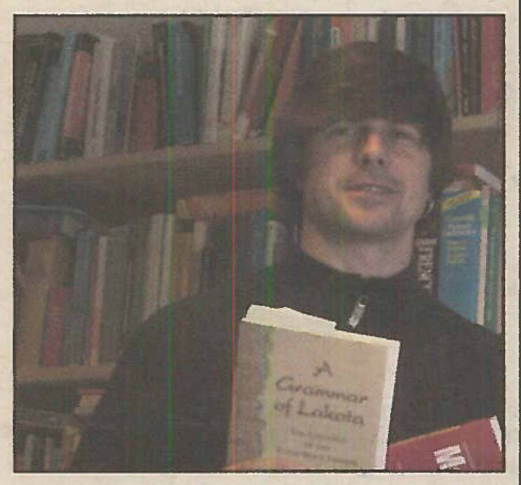


Slipper eksamen i sidemål

Høgskolen vedtok på styremøte forrige uke å frita samiske lærerstudenter fra krav om eksamen i sidemål.

Side 12

Fremragende forskning



Institutt for teoretisk lingvistikk ved Universitetet har blitt utnevnt til senter for fremragende forskning. Hva driver de med?

Side 11

Fredspris til Zimbabwe

I mange år har Zimbabwe National Student Union kjempet mot Robert Mugabes undertrykking av folket. Nå har kampen blit belønnet med fredspris

Side 4

Hva skal du bli?



Mange studenter utdanner seg og går rett ut i arbeidslivet. Hva gjør du når du er ferdig utdannet?

Side 6

Boligfordelingen: Tromsø får ingenting



Foto KJARTAN OTTERÅ

SVIKTET IGJEN

Utdannings- og forskningsdepartementet har fordelt årets tilsagn for bygging av studentboliger. Som i fjor får Tromsø ingen midler, mens Oslo-regionen stikker av med over halvparten. Dermed må småbarnsforeldrene Runar Nergaard og Hanne Bones Vangberg vente minst et år til for å få familieboligen de så sårt trenger.

Side 8 og 9

Høgskolen ble Hermans miljøfyrtårn

Side 10

Utropia

Utropia er et organ for studentene i Tromsø. Avisa gis ut med støtte over semesteravgifta.

Ansvarlig redaktør:
Eirik Linaker Berglund

Kulturredaktør:
Kjartan Otterå

Desksjef:
Per Josef Kr. Insulán

Fotoansvarlig:
Monja Fischer

IT-ansvarlig
Sigurd Stordal

Sivilarbeider
Mikkel Berg

Redaksjonen:
Arnt V. Arntsen
Audun Rundberg
Markus Bruun
Mari Bråtveit
Marte S. Dragset
Dag Ellingsen
Jon Terje Eiterå
Magnus Enxing
Glenn Fagervik
Kjartan Habbestad
Anders Holm
Trond Høibø
Calvin Krogh
Tania Lopez
Ragnhild Vik Nilsen
Morten Oddvik
Ollis Skaidi
Tone Slotsvik
Reni Wright

Adresse:
Universitetet i Tromsø
Hovedgården
9037 Tromsø

Telefon:
77 64 59 00

Faks:
77 64 51 99

E-post:
utropia@utropia.no

Vev:
www.utropia.no

Annonsering:
Kontakt oss for tilbud,
annonse@utropia.no

Opplag:
5000

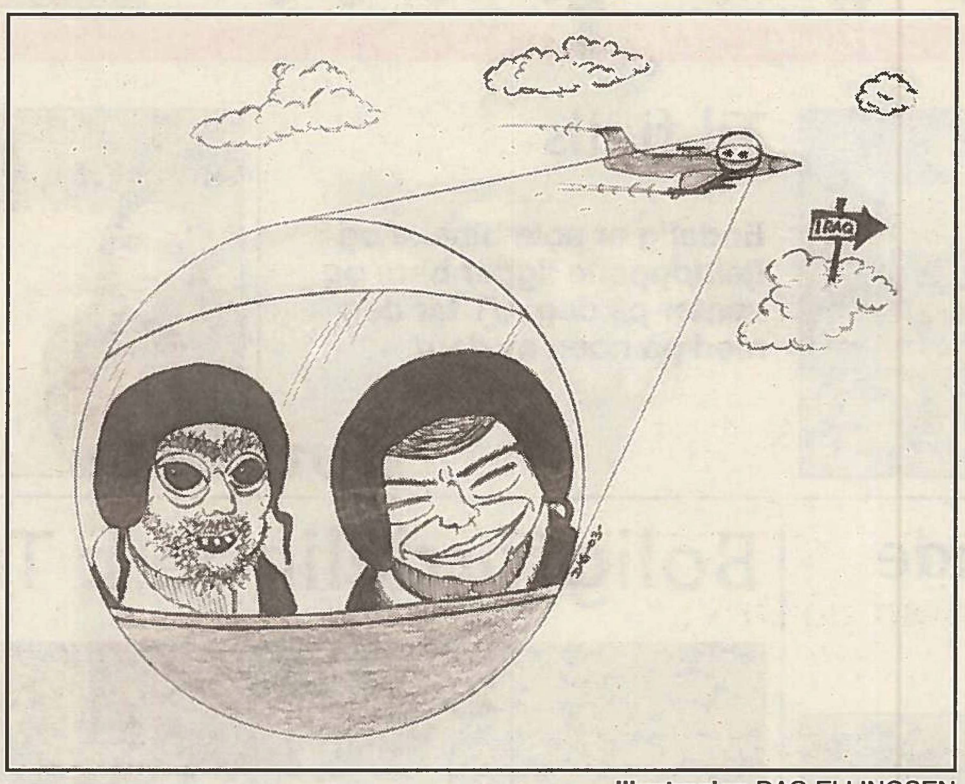
Neste deadline:
13. februar 2003

Neste utgivelse:
19. februar 2003

Trykk:
Troms avistrykk

ISSN:
0806-9611

Skal det være noe som helst slags fornuft i norsk utenrikspolitikk, må den norske regjeringen gi sin utvetydige støtte til land som Tyskland og Frankrike, som går mot krig.



Illustrasjon DAG ELLINGSEN

Norge i krig

Kronikk HEIDI JOHANSEN
Student, Master Degree in Peace and Conflict Transformation

Den siste tiden har vi sett et gryende politisk engasjement blant studenter i Tromsø. Fredsstudentene har skrevet et åpent brev til Statsminister Kjell Magne Bondevik der de ber ham om å ta klarere avstand fra norsk deltakelse i en krig mot Irak. Og en splitter ny studentgruppe, Studentnettverk For Fred, har sett dagens lys. 24 engasjerte studenter hadde sitt første planleggingsmøte den 28. januar - samme dag som det ble kjent at norske F16 fly har deltatt i et bombeangrep i fjellene i sørøst Afghanistan, der 18 Afghanere med uviss tilknytning til Taliban ble drept.

Norske studenter har gnidd søvnen ut av øynene og våknet opp i et land som er aktivt deltakende i en - og snart kanskje to - kriger. Den 27. januar 2003 bør umiddelbart skrives inn i norske historiebøker. For første gang har norske fly bombet utenlandske territorier i et krigsangrep, uten at Norge selv har vært angrepet. Bondevik var personlig tilstede på Bodø lufthavn i september i fjor, og vinket flyene av gårde til Afghanistan. Vår kjære *fredsnasjon* - vertsland for Nobels fredspris og Oslo-avtalen, fredsmegler i Sri Lanka og så videre - deltar også allerede indirekte i Gulfen, ved å eksportere *Mk 211 Raufoss* ammunisjon, som er standardutrustning for de amerikanske styrkene. Disse kulene er forbudt etter Haag-konvensjonen fordi de eksploder i det de treffer offeret og volder enorme skader.

Norges innsats som medlem i Sikkerhetsrådet er heldigvis over. Det Sikkerhetsrådet trenger nå, er stater som er innstilt på å kjempe helhjertet for å gjenoppbygge FN som en troverdig fredsbevarende institusjon, og som tar klart avstand fra *forebyggende kriger* mot *potensielle trusler*. Det må jobbes konsekvent mot nedrustning på globalt nivå, ikke bare i Irak. Statene i Sikkerhetsrådet må ikke la seg lokke med til krig av USAs løfter om lukrative oljeavtaler i Irak, men gå imot alt som kan forverre det fiendtlige forholdet mellom USAs regjering og en rekke muslimske stater – der polititiske ledere gjensidig demoniserer hverandre og verden males svart-hvitt.

Det siste punktet er ekstremt viktig. Et slikt verdensomspennende fiendskap kan få katastrofale konsekvenser. Iraks FN ambassadør har advart at krig mot Irak kan føre til angrep mot amerikanske interesser over hele verden. Det er Israel som har vært Midtøstens fremste aggressor det siste tiåret. Til tross for at Israel ulovlig har anskaffet atomvåpen og stadig okkuperer mer og mer av palestinske områder er de fremdeles støttet av USA, mens Irak skal bombes for mistanker om at de muligens i framtiden kan være i stand til å utføre lignende handlinger som Israel utfører. Muslimer i alle land er i harnisk over Israel/USAs behandling av palestinerne, og mange også over den kontinuerlige bombingen av Afghanistan. Hvis enda et muslimsk land angripes kan begeret flyte over.

Det er sant som George W. Bush sier, at Saddam Hussein er en grusom diktator, og det vanligste argumentet for krig mot Irak, er at *noe* må gjøres. Dette er helt riktig - passivitet og likegyldighet er nesten like ille som bomber. Spørsmålet er bare hva som må gjøres. I det siste har alt fokus vært på Saddam Hussein, mens de som virkelig trenger oppmerksomhet – 24 millioner irakere – er ignorert. Et ulykkelig men stolt folkeferd, som har gått gjennom voldsomme lidelser de siste tiårene. Disse lidelsene må både Husseins regime og Vesten ta sin del av ansvaret for. FNs sanksjoner har fungert som et brutalt masseødeleggelsesvåpen, og eksperter anslår at opptil en million mennesker har dødd som følge av dem. Sanksjonene har visstnok også økt Husseins makt, fordi det fattige og sultne folket ikke har krefter eller ressurser til å opponere mot diktaturet.

Sykehus i enkelte områder av Irak registrerer nå opptil 12 ganger så stor hyppighet av kreft som før Gulfkrigen, og selv om FNs sanksjoner gjør det umulig for irakerne å importere utstyr til å utforske dette, skyldes det trolig amerikanske og britiske styrkers bruk av ammunisjon med utarmet uran under Gulfkrigen i 1991. Tusenvis av amerikanske og britiske soldater har dødd som følge av radioaktivitet de ble utsatt for i Gulfen, og ingen vet hvor mange irakere som har lidd samme skjebne. På toppen av det hele vet irakerne at USA trolig kommer til å bombe dem igjen om få uker. Det er kanskje ikke så underlig at befolkningen i Irak er skeptiske til både USA og FN. Man bør lytte til hva et helt folkeferd sier: Det siste de ønsker er et regime pådyttet dem utenfra av vestlige land. Dette enes de om - både de som støtter og de som ikke støtter Saddam Hussein.

FN må si nei til krig, oppheve sanksjonene, og alle verdens regjeringer og folk må gjøre hva de kan for å presse USA fra å angripe Irak. Hvis vestlige land i tillegg hadde gått sammen og hjulpet befolkningen gjennom humanitære tiltak, investeringer og oppbygging av infrastruktur, kunne mye vært oppnådd. Sannsynligvis ville frykten og fiendtligheten ovenfor vesten minket, og Saddam Hussein, som skor seg på hat og frykt, ville trolig fått svekket makt. Det irakiske folk hadde kanskje funnet krefter og mot til selv å jobbe mot å bli kvitt tyranniet.

Skal det være noe som helst slags fornuft i norsk utenrikspolitikk, må den norske regjeringen gi sin utvetydige støtte til land som Tyskland og Frankrike, som går mot krig. Hvis *FNs linje* allikevel skulle vise seg å gå feil vei, må Norges ledere innse at vi ikke fremmer verdensfreden ved å følge FN utfor stupet.

Utropia for 10 og 25 år siden

10 år siden
Det første sosialistiske studentlag på mange år ble stiftet i Tromsø onsdag 24. februar. – Vi skal drive både med samfunns- og utdanningspolitikk, sier Roger H. Schjerva, studentlagets leder. Han forteller at det første de skal gjøre er å samle inn penger til støtte for bosniske kvinner som nå utsettes for massevoldtekter av serbiske soldater.

Henta fra saka *Sosialistisk studentlag stiftet.*

25 år siden
Studentsamskipnadens foreløpig siste boligprosjekt er nå ferdig og 1. februar blei det åpna for innflytting. Bygget er på 6 etasjer og består av 97 boligenheter. 30 prosent av disse disponerer fylket. Studentene har til rådighet 17 toroms familieleiligheter og 52 enkelthybler der to og to deler kjøkken og bad. Totalt har bygget kostet 7 millioner.

Henta fra saka *Øvre Breivang. Studentboliger med lav standard?*

To ting til ettertanke

Tigergutt AUDUN RUNDBERG

Mikrofonen Herr Foreleser har tatt med seg fungerer ikke. Han snakker om Grunnloven, den fra mai 1814. Grunnloven er beskyttet mot flertallstyranni, får vi vite. Og Herr Foreleser vet hva flertallstyranni er.

Bærum, høsten 2002. Kundene til Telenor Avidi, et kabeltv-selskap, skal avlegge stemme i det årlige kanalvalget. Herr Foreleser stemmer på BBC World. Det er i følge han den eneste kanalen som er verdt å se på.
Forståelig nok, BBC World sender slikt som Herr Foreleser liker.

Valgresultatet er nedslående. KabelTV-kundene har, i følge Herr Foreleser, foretrukket 14 kopier av TV Norge, og BBC World er en svært slett kopi av den norske *Basert på en sann historie*-spesialisten. Flertallet har en klar mening, men det er ikke den rette meningen. Herr Foreleser er forbannet. Nedtrykt. Opprørt. Telenor Avidi bør holde en kanal som BBC World utenfor valget, mener han. Sånn at flertallet av selskapets kunder i Bærum, uvitende om deres egen uvitenhet, ikke ødelegger for det opplyste mindretallet.

– Når jeg ringer informasjonssjefen i Telenor Avidi og forteller om dette glimrende resonnementet, kommer han straks til å innse hvilken brøler de har gjort, sier Herr Foreleser. (Latter i salen).

– Sett aldri din første sprøyte med heroin!
Den kloke, gamle damen på Jernbanetorget hadde ikke fulgt sitt eget råd.

Journalisten er for tiden klimaflyktning i hovedstaden, og har tidligere jobbet for Utropia. Nå skriver han små artikler om små ting som muligens har hendt den siste tiden.

Hørt en sen kveld på Driv:

"Det her er akkurat som serbisk statsfjernsyn på sitt beste!"

Kommentar MIKKEL BERG

Vi som lenge har savnet den disiplin i Statskanalen som Arbeiderpartiet hadde en gang i tida, vi som mener sterk sensur er nødvendig for at Statsadministrasjonen skal kunne geleide oss uforstyrret og dermed mer effektivt gjennom denne kriseperioden, vi som ønsker oss tilbake til da opposisjon fra både venstre og høyre side ble fortiet så den ikke kunne volde samfunnet skade, vi lever i gode tider! Amerikanerne, som jo alltid ligger oss litt i forkant, har forstått nettopp hva Vesten trenger nå: I en relativt fersk meningsmåling fra Statene sier 56 prosent av innbyggerne at ingen media i landet skal kritisere Den Føderale Administrasjonens politiske linje hvis de fatter vedtak om å gå til krig. Russerne har også sett det nødvendig å ta i bruk gode, gamle virkemidler: Et statlig oljeselskap har kjøpt den siste uavhengige tv-kanalen og utrenskinger i systemet har allerede blitt satt i gang. BBCs krigsreportasjer er direkte eksemplariske og Italia er liksom Russland på vei tilbake til gamle skikker: Offentlig eller privateid, det spiller ingen rolle, de mest innflytelsesrike media står under Statslederens kommando uansett.

John Gordon

I Norge virker det som om vi bare ikke har *anlegg* for ekstreme tiltak, men også her til lands har vi noen som ikke er redd for å vise at det er uklokt å provosere administrasjonen for mye. Etter en lang forfallsperiode under Kringkastingssjef Førde, som for eksempel stadig forsvarte den barbariske *humoristen* Hans Otto Jespersen i ytringsfrihetens navn, ser det nå ut som Statskanalen tar seg opp igjen. Som en vestlig stat under angrep skal vi være glade for at *John Gordon Bernander* ble tilsatt som Kringkastingssjef.

Ikke lenger er Statskanalen overgitt til en gammel kulturradikaler, nå har vi fått en *skikkelig* mann bak roret! Det er en imponerende merittliste Kringkastingssjefen kan vise til: J.G. Bernander, oppvokst i Brooklyn og Kristiansand, har for eksempel vært Stortingsrepresentant og Nestleder i partiet som nå leder Statsadministrasjonen. I mange kretser ble han sågar sett på som selveste arveprinsen i partiet, til tross for at han, som den anstendige mann han er, hørte til den mest konservative fløyen.

Nome til Antarktis

Kringkastingssjef Bernanders kamp mot radikalere og liberalere (med et selvsagt unntak for markedsliberalister) er et livslangt prosjekt. Han var aktivt med i ungdomspartiet, og i 1990 kunne man lese om ham i Aftenposten som *den konservative veiviser* for framtida. I dette intervjuet markedsførte han seg som en *skikkelig konservativ* og varslet et oppgjør med *68-generasjonens totalt liberale livssyn*. Vel talt, Bernander, vel talt. Men det beste med denne mannen er at han ikke bare har det i kjeften: Sin moralske standard har han blant anna demonstrert da han i sin tid på Stortinget stemte nei til partnerskapsloven.

I saken mot den notorisk kulturliberale Journalisten Petter Nome har Bernander gitt de andre NRK-arbeiderne et eksempel på hva som kan skje med dissidenter i en tid som denne. Det virker dessverre som Journalist Nome mangler enhver forståelse for at ansatte i Statskanalen ikke kan gå rundt og ytre seg mot sentrale trekk ved Statsadministrasjonens politiske linje i krigstider. Ikke en gang når man, som journalist Nome, gjør det i fritiden kan slikt tolereres. En journalist i Statskanalen representerer kanalens Administrasjon til enhver tid, og han/hun må derfor være objektiv i sine uttalelser også som privatperson (objektivitet er å ikke kritisere Statsadministrasjonen). Derfor er det helt på sin plass når Journalist Nomes neste oppdrag for NRK er å dra til Antarktis for å gjøre en koselig reportasje om miljøet sammen med Minister Brende (også fra Statsadministrasjonens ledende parti).

Upatriotisk media i Norge

Kringkastingssjef Bernander er en mann som ifølge eget utsagn til en Aftenposten-journalist ikke lar seg *drive rundt i manesjen i forhold til min private sfære, som verken du eller andre har noe med.* Av den grunn nektet han å melde seg ut av Frimurerlosjen da han ble Kringkastingssjef, akkurat som hans partikollega og minister Ludvigsen i sin tid gjorde. At denne holdningen til privatlivets fred kun gjelder for ham selv og ikke for Journalist Nome høres kanskje litt inkonsekvent ut, men i realiteten er slik forskjellsbehandling ikke bare fornuftig men også nødvendig: Menn som har innflytelsesrike stillinger i Statsapparatet må jo tross alt ha *noen* fordeler. Nei, journalist Nome må bare finne seg i at han som arbeider i Statskanalen ikke har den samme privatlivets frihet som lederen av kanalens Administrasjon.

Dessverre er tiltak som dette svært uvanlige i Norge, faktisk må media i Norge som helhet sies å være noe av det mest upatriotiske og anti-vestlige vi har i Vesten. Mediebildet her til lands er i alt for stor grad preget av frimodige journalister og slappe Administratorer - selv Kringkastingssjef Bernander er jevnt over ganske svak, blant annet i forhold NRK-nyhetenes vinkling på Midtøsten-konfliktene. På grunn av media, og paradoksalt nok mye på grunn av *Statskanalen,* risikerer vi at folkeopinionen vendes mot Statsadministrasjonen i krigstid, noe som jo er helt uforsvarlig. Derfor er det prisverdig av Kringkastingssjef Bernander å demonstrere vilje og evne til å gjøre nødvendige begrensninger på ytringsfrihet og pressefrihet når situasjonen krever det. På dette området er Bernander og helt på bølgelengde med President Bush:

There ought to be limits to freedom!

Heia Oslo

Leder Utdannings- og forskningsdepartementet bestemte for to uker siden hvordan midlene som er satt av til nye studentboliger skal fordeles for 2003. Av totalt 726,5 fordelte boliger ble ikke Studentsamskipnaden i Tromsø tilgodesett med en eneste. Samskipnaden for Oslo og Akershus stakk i år av med den største potten sammen med Studentsamskipnaden i Oslo. De fikk henholdsvis 265 og 135 tilsagn.

■ 400 av totalt 726,5 boliger ble altså fordelt til Oslo-regionen. Bergen og Trondheim er i likhet med Tromsø skuffet etter å ha fått henholdsvis 82 og 60 tilsagn. Forståelig nok. Dette er penger som skal brukes til å ferdigstille allerede påbegynte prosjekter, i følge departementet.

■ Stortinget har en målsetting som sier at det skal være en dekning på 20 prosent med boliger i forhold til antallet studenter ved studiestedene innen 2005. Av de tre største studentbyene i landet, Oslo, Bergen og Trondheim, hadde Oslo i fjor den høyeste dekningsgraden med rundt 17 prosent. Trondheim har en dekningsgrad på omtrent 13 prosent, mens Bergen har boliger til litt over 10 prosent av studentene.

■ Siden 1999 har hovedstaden stukket av med over 800 boliger, uten at årets tildeling er regnet med. Til sammenligning har Tromsø i samme periode fått 44 boliger. Bergen, en adskillig større studentby enn Tromsø, har fått 253 boliger. Spørsmålet mange samskipnader landet rundt, inkludert Tromsø, nå stiller seg er følgende:

■ Hvorfor blir hovedstaden så høyt prioritert år etter år? Hvorfor følger ikke departementet Stortinget sine målsettinger og retningslinjer?

■ Et meget sentralt punkt i retningslinjene er at man skal se på dekningsgraden av boliger når man tildeler boliger. Oslo har størst dekningsgrad av de tre største byene, dette til tross blir Oslo prioritert år etter år.

■ Det finansielle aspektet er naturligvis, som i de fleste politiske sammenhenger, svært sentralt her. Departementet skylder på for lite bevilgninger til at man kan tilfredstille alle. Det skal mye til for å tilfredsstille alle. Det er i realiteten umulig. Departementet sier at man har forsøkt å gjøre det beste ut av de pengene man har til rådighet, og fordelt mest mulig rettferdig i henhold til retningslinjene for tildelinger. Har de det?

■ Hva er det som gjør at Oslo får så mange tilsagn? Er det riktig å legge så til de grader rette for utdanning i en del av landet som det man har gjort de siste årene? Oslo har tross alt bare 28,3 prosent av den totale studentmassen. Dersom utviklingen med å prioritere studentboliger i og rundt hovedstaden fortsettter i årene som kommer, vil dette kunne få meget uheldige konsekvenser for norsk høyere utdanning.

Ikke Al Qaida

Al Qaida skal, i følge amerikanske myndigheter, ikke ha skutt ned romfergen som i 20.000 km/t eksploderte over Texas. Takk og pris for det.

Får bruke Internett på eksamen

Studentene i faget *Teknologiledelse* ved NTNU i Trondheim har anledning til å bruke Internett under eksamen og kommunisere via epost eller hva de måtte ønske. Det melder Aftenposten. De kan også *chatte* dersom det er ønskelig. Mulighetene er mange, de kan til og med søke i pensum eller i oppgaver de tidligere har levert i kurset, og prate seg i mellom Hensikten skal være å teste studentenes evner i en arbeidssituasjon, hvor flinke de er til å finne frem til informasjonen de trenger der og da. Eksamensresultatene ble visstnok veldig gode, og metoden ventes å bli tatt i bruk av andre læresteder etter hvert.

Studenter blir minstepensjonister?

Pensjonskommisjonen utarbeider forslag til endringer i pensjonssystemet, melder Universitas. Et forslag går ut på at man skal belønne pensjonister ut fra samlet inntekt gjennom arbeidslivet, ikke ut fra de 20 beste inntektsårene, slik ordningen er nå. Dette vil føre til at studenter som tar en lang utdannelse taper terreng i forhold til andre samfunnsgrupper når pensjonen skal regnes ut. Studentenes Landsforbund skal se på saken og gjøre kommisjonen klar over problemet.

Ny styreleder

I dag velges det ny styreleder for Studentsamskipnaden i Tromsø. Etter det Utropia erfarer er det tre kandidater til vervet, og det knytter seg stor spenning til hvem som blir valgt. Styrelederen skal være en student, og innehar kanskje den viktigste posisjonen i studentenes hverdag. Tidligere leder, Kari Mette Darell Eliassen trer av etter ett år i jobben. Utropia kommer tilbake til resultatet av dette spennende valget i neste utgave.

Realfagskonferanse også neste år

Årets Realfagskonferanse ble så vellykket at utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet allerede har bestemt at den skal finne sted i Tromsø også neste år. Det eneste som kan velte en gjentagelse av suksessen er mangel på penger. Arrangørene, som er NHO, Universitetet i og Høgskolen, trenger økonomisk støtte for å gjennomføre et lignende program. – Med rundt 260 fornøyde gjester ble det en stor suksess, og vi har fått bare lovord fra alle hold, også departementet, sier Benjamin Schei, direktør ved Høgskolen. – Kommer pengene tidligere enn de gjorde til denne konferansen får vi enda bedre tid til å planlegge, sier han.

Studentenes fredspris til Zimbabwe

Studentenes fredspris blir utgitt annakvart år under den Internasjonale studentfestivalen i Trondheim, ISFiT. I år fekk Zimbabwe sin studentunion, ZINASU, prisen.

Tekst ARNT VILSONI ARNTSEN

ISFiT er ein festival med representantar frå ca. 105 nasjonar og går av stabelen den 7. mars. Denne festivalen er ein einestående sjanse for studentar å knytte kontaktar, noko som er viktig når tilhøva for dei færraste er like tryggje som i Noreg. Dette gjeld spesielt ZINASU som må tole harde sanksjonar frå myndigheitene i Zimbabwe. Både generalsekretæren i ZINASU og fleire andre lærarar og studentar har blitt arresterte og torturerte på grunn av sitt demokratibyggjande arbeid.

Fredeleg kamp

Terje Håkstad var ein av to representantar frå Norges student union, NSU, i nominasjonskomiteen for Studentenes fredspris.

– ZINASU fekk prisen fordi dei har kjempa ein fredeleg kamp for demokrati og menneskerettar for heile landet og ikkje berre for seg sjølve, fortel Terje Håkstad.

Håkstad var sjølv i Zimbabwe for eit år sidan og opplevde demonstrasjonar der politi gjekk til fysisk åtak på demonstrantane. Sjølv måtte han vere oppmerksam på at han ikkje skulle bli tatt som utanlandsk journalist ettersom desse har lett for å bli fengsla.

Tidlegare vinnarar er Øst-Timor i 1999 og Burma i 2001. Det som kjenneteikner studentkampane der er at dei slåss for fridom og rettferd for heile folket i særs vanskelege og farlege forhold.

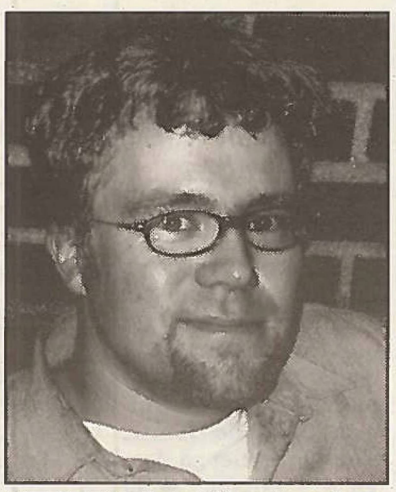
Hardt ramma

– Denne prisen skal vere ei moralsk støtte for å vise at folk bryr seg. Dei i Zimbabwe føler seg isolert og utan hjelp får omverda. Riktig nok har EU sett opp sanksjonar mot Zimbabwe, men bistandsorganisasjonar trekk seg no ut på grunn av den umoglege arbeidssituasjonen i landet. Samtidig med dette er folket der ramma av Aids og sult, forklarar Håkstad.

No med alle auger fokusert på Midtausten er denne kampen i Zimbabwe komen i skuggen. Dette kan fredsprisen gjere noko med.

– Arbeidet til ZINASU går mykje på å demonstrere. Dette gjerast i samband med fagrørsler samt uavhengige bistandsorganisasjonar med eit generelt mål om lik rett til utdanning for alle og ein demokratisk stat. Slik det er no, er det berre eliten som har råd til å utdanne seg. I 2001 auka skulepengane med 3000%, fortel Håkstad vidare.

I mars vil representantar frå ZINASU vere i Noreg for å motta prisen og gjere ein turne til fleire norske lærestader. Det vil då vere råd å kome litt nærare eit studenttilvere som skil seg godt ut i frå norske tilhøve.



MEDLEM: Terje Håkstad, medlem av nominasjonskomiteen for Studentenes fredspris.
Arkivfoto KJARTAN OTTERÅ

Studentenes fredspris
– Prisen blir delt ut annan kvart år under ISFIT-festivalen i Trondheim.
– Vinnaren får 50.000 kroner. Han eller ho får dekka reisa til Noreg, og reiser rundt i Noreg for å fortelle om sitt engasjement.
– I 1999 gjekk prisen til Antero Benedito da Silva frå Aust-Timor.
– I 2001 vann Min Ko Naing og All Burma Federation of Student Unions (ABFSU) frå Burma (Myanmar).
– I mars i år skal prisen delast ut til ZINASU (Zimbabwe National Student Union) i Trondheim

Foredrag om fredspris

Høyrt om Studentenes fredspris før? Ikkje? Les vidare.

Tekst TONE N. SLOTSVIK

I 1999 vart Studentenes fredspris delt ut for første gong.

– Ein slik pris betyr mykje for dei som får han, fortel Noralv Pedersen, ein at initiativtakarane til prisen.

– Den kan bidra til å intensivere det internasjonale presset for å løyse konfliktar. Samstundes er det viktig at dette er ein pris som sett fokus på *studentane* sitt arbeid for fred, seier han.

Saman med Camilla Buzzi og to representantar frå ISFIT (International Student Festival in Trondheim) besøkte Noralv Pedersen Tromsø i slutten av januar. På initiativ frå SAIH i Tromsø heldt dei eit foredrag på Driv om situasjonen for fredsprisvinnarane i 1999 og 2001. Buzzi har eit lengre besøk i Burma (Myanmar) bak seg, medan Pedersen har vore på Aust-Timor.

Aust-Timor og Burma

Antero Benedito da Silva frå Aust-Timor vann Studentenes fredspris i 1999. Då hadde han som leiar av East Timor Students Solidarity Council (ETSSC) kjempa hardt for ei frigjering frå Indonesia.

– Det at ein internasjonal studentfestival med deltakarar frå 100 land verdsett vår lange kamp for eit fritt Aust-Timor betyr uhyre mykje for oss, sa da Silva i ei offisiell uttaling.

Også studentar i Burma har blitt heidra. Min Ko Naing og All Burma Federation of Student Unions (ABFSU) frå Burma (Myanmar) vann Studentenes fredspris i 2001. Min Ko Naing (namnet tyder *den som vinn over kongar*) har sitte i fengsel sidan 1989, og har blitt alvorlig torturert.

Ung, men viktig, pris

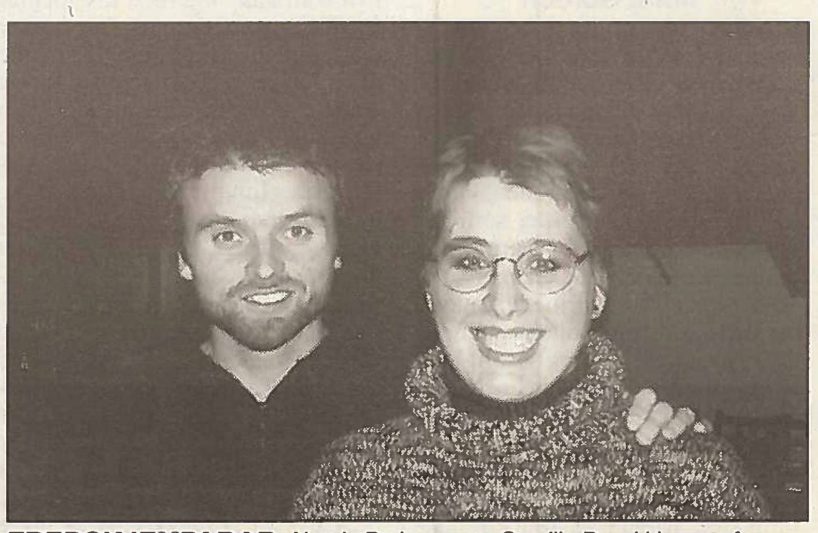
– Det er langt igjen før Burma blir eit demokrati. Det har skjedd mykje dei siste 20 åra, men korleis skal militærmakta og motstandarane kunne snakke saman når den eine parten sit fengsla? spør Camilla Buzzi. Men ho er ikkje i tvil om at fredsprisen har betydd mykje.

– Prisen blei utdelt på eit tidspunkt då ABFSU var langt nede. Det er klart at den var ein enorm oppmuntring.

Studentenes fredspris har på kort tid blitt ein viktig del av ISFIT. Kven som helst kan nominerast til prisen, men det er opp til ein komité med ni medlemmar å avgjere kven som vinn. I år satt blant anna Thorvald Stoltenberg, Gro Bækken (Redd Barna), Anne Grosvold og Stein Tønnesson (Prio) i komitéen.

– Eg håpar sjølvsagt at prisen vil bli internasjonalt kjend på sikt, seier Noralv Pedersen.

– Men i første omgang er det viktig for oss at studentane i Noreg veit om han, meiner Pedersen.



FREDSKJEMPARAR: Noralv Pedersen og Camilla Buzzi kjempar for fred.
Foto TONE N. SLOTSVIK

Vil du redde verden?

Det begynner å bli en kjent sak at verden er i ferd med å gå ad undas nok en gang. Du er herved invitert til å finne ut hvorfor. Kanskje du til og med kan forhindre det?

Tekst MIKKEL BERG

Krigen mot Irak har blitt rollespill allerede før den er i gang. Utropia møtte to av organisatorene bak rollespillet *Konferansen*: Bård Hekland, informasjonskonsulent ved FN-sambandet, og Gunhild Hoogensen fra Institutt for statsvitenskap.

– FN-rollespill er ganske nytt i Norge, men ideen er svært gammel, sier Hoogensen.

– Det første MUN-rollespillet (Model UN) ble arrangert for 75 år sia på Harvard Universitet i USA. Det fantes ikke noe FN da, så scenarioet var i stedet League of Nations som brøt sammen før andre verdenskrig.

– I *Konferansen*, som foregår i Tromsø 1. og 2. mars, har USA gått til krig mot Irak uten FN sin godkjennelse. Hvilken rolle NATO får i det hele har vi ikke bestemt oss for ennå, men USA blir selvfølgelig ikke alene.

"Lagoppstillinga" blir først klar når studentene har skrevet ferdig såkalte *position papers* og *strategy papers*. Begge mappene sier noe om landets innstilling, men i strategipapirene står også deres skjulte agendaer.

– Hvem de skal presse, friste og true, legger Hekland til med et lite smil.

Fred er ikke målet

Ifølge Hekland er det to klassiske måter å feile på i FN-laiver. Den første er at deltagerene spiller seg sjøl og ikke landet sitt. Den andre er når deltagerne overspiller, og nærmest karikerer landet sitt.

– For eksempel hvis den amerikanske representanten sier rett ut til folk: "Gjør som vi sier, ellers bomber vi deg. Og deg! Og deg også!"

– Men min erfaring er at folk glemmer seg sjøl etter hvert, sier Hoogensen.

– Det er fantastisk hvordan folk går opp i rollene! En gang så jeg nesten tårer i øynene på noen mot slutten: De hadde jobba i to dager for å lage en fredelig resolusjon alle kunne slutte seg til, og så rakna alt sammen til slutt.

– Men målet er *ikke* å få laga en resolusjon, FN-rollespill er mer realistisk enn som så. Målet er å lære hvordan ting fungerer i *praksis* og iblant er det rett og slett umulig å få til en resolusjon, sier Hekland.

Åpent for alle

– For at *Konferansen* skal bli så virkelighetstro som mulig har vi organisert kurs på forhånd, sånn at folk skal lære mer om landet de representerer og FN-systemet generelt. Men rollespillet er ikke bare for studenter, man kan godt være med uten å delta på kurset. Vi kommer uansett til å arrangere møte for deltagerne sånn ca. ei uke før, sånn alle blir godt brifa forklarer Hekland.

– *Dette høres jo ganske krevende ut. Hvor mye må man kunne på forhånd?*

– Folk skal ikke være redde for å melde seg på sjøl om dette er nytt for dem, beroliger Hekland.

– De må være villige til å bruke en kveld på å sette seg inn i stoffet, men i alle tilfelle kobler vi uerfarne folk med mer erfarne.

Kashmir i Oslo

– Til det landsomfattende FN-rollespillet i Oslo vil vi kanskje ha litt høyere krav, sier Hekland.

– Folk må levere en begrunna søknad om å få være med, de må fortelle *hvorfor* de ser på dette som interessant. Hvis vi får for mange påmeldinger vil vi bruke begrunnelsene for å velge ut hvem som får være med, heller enn "førstemann til mølla"-prinsippet. Den nasjonale FN-laiven er 4. og 5. april i Oslo og handler om India/Pakistan-konflikten om Kashmir-området.

– *Men hvorfor er Universitetet med på å arrangere dette?*

– Fordi det er en veldig bra måte å *lære* på, forklarer Hoogensen.



INVITERER: Bård Hekland og Gunhild Hoogensen inviterer Tromsøs befolkning til å oppleve hvorfor det blir krig. **Foto** MIKKEL BERG

– Spillerne opplever presset på kroppen, de kommer av *erfaring* til å forstå hvorfor det er så mye problemer i Sikkerhetsrådet. Ikke bare kommer de til å oppleve hvordan det er å representere et land, å ikke kunne si sin egen mening, de kommer til å se med egne øyne hvordan strukturen de blir satt inn i fremmer usikkerhet i verden.

Hva er laiv?

Laiv (levende rollespill) er et slags improvisasjonsteater uten anna publikum enn spillerne sjøl. Spillerne blir tildelt eller lager seg roller, som består av navn, alder og stilling i samfunnet. Rollenes personlighet er mindre viktig i FN-rollespill, men sjølve drivkrafta i andre. Hver karakter har en oppgave, som kan spenne fra helt enkle ting til særdeles kompliserte problemstillinger som krever diplomati og strategisk tankegang. I prinsippet kan ramma om spillet være hva som helst, men ei fantasy/middelalder-ramme er det vanligste.

Info/påmelding til "Konferansen" eller "Kashmir": gunhildh@sv.uit.no eller baard.hekland@fn-sambandet.no. **Frist for påmelding til begge FN rollespillene er 15.februar**.

Mønstring mot krig

Fredsengasjementet ved Universitetet er stort for tida. Elevene ved fredsstudiet har tatt initiativ til å stifte Studentnettverk for fred, og forrige tirsdag ble ideen til virkelighet.

Tekst MIKKEL BERG
Foto EIRIK LINAKER BERGLUND

– Fredsstudiet har representanter i styret til lokale *Nettverk mot krig*, dette var hva som gav oss ideen til å danne et eget antikrigsnettverk for studenter, sier Jayne Mbakaya, som er en av organisatorene bak det hele.

– Det første målet vårt er å spre informasjon blant studentene og øke forståelsen av konflikter rundt omkring i verden. Det andre målet er å mobilisere studenter til forskjellige typer markeringer mot krig. For eksempel kunne det godt vært flere av oss på markeringene som Nettverk mot Krig ofte arrangerer på Stortorget lørdager klokka 12.30.

En fredelig verden

Oppstartsmøtet foregikk på engelsk, siden det var mange utenlandsstudenter til stede blant de rundt tredve oppmøtte. Det var i det hele tatt ei ganske uensarta gruppe som etterhvert fant sin plass rundt langbordet i Hiet - ei god blanding av økonomer, sosiologer, matematikere, psykologer, medisinere, fredsstudenter m.m. Enkelte med stor kompetanse på konkrete temaer, andre med ren og skjær nysgjerrighet.

– Man er jo nødt til å gjøre noe annet enn å bare studere, og dette virker definitivt som en viktig ting å gjøre! sa en av de oppmøtte da hun presenterte seg.

– Jeg syns vi studenter har vært alt for passive i forhold til dette, jeg vil gjøre noe med det! sa en annen.

– Jeg vil bare se en bedre, mer fredelig verden enn dette, sier Mbakaya.

Svart situasjon

Men en fredelig verden virker ikke lett oppnåelig i disse dager. Det bildet som fredsstudenten Heidi Johansen tegner opp gir i hvert fall ikke mye grunn til optimisme:

– Til tross for at våpeninspektørene sjøl ber om en utsettelse, begynner tiden å løpe ut i Irak. EU fungerer ikke som en motvekt til USA, siden unionen rommer alt mellom Tyskland og Storbritannia. FN kommer dessuten svekka ut av denne situasjonen i to av tre mulige scenarier, sier hun.

Hvis FN sier nei og USA går til krig uansett, har verdensorganisasjonen mista farlig mye autoritet, mener Johansen. Hvis de derimot godkjenner krigen, har de uansett tapt rollen som en fredsbevarende institusjon. Det eneste positive utfallet for FN sin del, som Heidi kan se, er at Sikkerhetsrådet sier nei til krigen hvorpå USA og Storbritannia faktisk retter seg etter dette.

Mer enn Irak og USA

Til tross for at USAs krig mot Irak selvfølgelig opptar fredsforkjemperne mest, diskuterte forsamlinga også krigssituasjoner som Russland/Tsjetsjenia, Israel/Palestina og den kenyanske borgerkrigen.

– Dette må være et nettverk mot krig generelt, ikke bare et nettverk mot kriger forårsaka av USA, sier fredsstudent Hanne Blomberg.

– For all del, fortsetter hun, man *må* snakke om USA nå for tida, på grunn av situasjonen i Irak. Men vi må satse breiere enn bare denne typen konflikter. Man skal ikke måtte være på en eller annen politisk side for å være med i dette studentnettverket.

Studentnettverk for Fred har faste arbeidsgrupper for kultur, PR, Internett og skolering. De vil gjerne ha enda flere folk med, og håper de ser mange studenter i den internasjonale marsjen mot Irak-krigen 15. februar, som i Tromsø går fra Stortorget klokka 14.00. For ytterligere informasjon, ta kontakt på: ***studenterforfred@list.uit.no.***



ORGANISERER FOR FRED: Disse står bak Studentnettverk for fred. Fra venstre: Heidi Johansen, Jayne Mbakaya, Klaus Melf og Mette Røkke.

– Send studentane i praksis

Med dagens harde arbeidsmarknad utdannar fleire og fleire akademikarar seg til arbeidsløyse. – Studentane må få prøvd faget sitt før dei skal begynne å søke jobb.

Tekst KJARTAN OTTERÅ

Dette meiner Mai Camilla Munkejord. Ho er nyutdanna sosialantropolog og har vore aktiv i studentpolitikken i fleire år. I haust begynte ho å søke jobb, men har så langt ikkje fått napp.

– Eg har søkt på fleire ulike jobbar, men får beskjed om at eg er for ung og har for lite relevant erfaring, fortel 25-åringen. Eg har fått veldig gode tilbakemeldingar på mine søknadar, men det dei ser etter er personar med fem til ti års erfaring. Eg har ingen.

Ho trur mange er i same situasjon som ho og meiner mykje kan gjerast før dei nyutdanna studentane skal søka jobb. Lærestaden må ta større ansvar.

Utplassering

– Studentane bør allereie tidleg i utdanninga få prøvd ut faget sitt. Kva med eit par månadar utplassering, spør ho og viser til Institutt for planlegging og lokalsamfunnsforsking der studentane får tilbod om eit år praksis på lågare grad.

– Uansett om det er statsvitskap eller lingvistikk dei studerer bør dei ein gong i løpet av utdanninga si få komme seg ut i ei bedrift, i forvaltninga eller i ein annan jobbsamanheng. Det kan bli ei slags lærlingstilling, foreslår ho.

– Samtidig må ein vera flinkare til å tilpasse masterstudia til bedriftenes ønske, og Universitet må kunna inngå samarbeidsavtalar med næringslivet. På denne måten vil studentane stå sterkare når dei skal ut og søka jobb.

Næringslivsdagar

Munkejord etterlyser også ei større medvite ute i næringslivet og i det offentlege om kva dei kan bruka den ulike kunnskapen til. Ved fleire institutt er det riktig nok blitt arrangert næringslivsdagar, men då er det studentane sjølv som har tatt initiativet. Det må gjerast meir. Ein må samarbeida tettare om forvaltninga av den kunnskapen som blir produsert ved Universitetet, meiner ho.

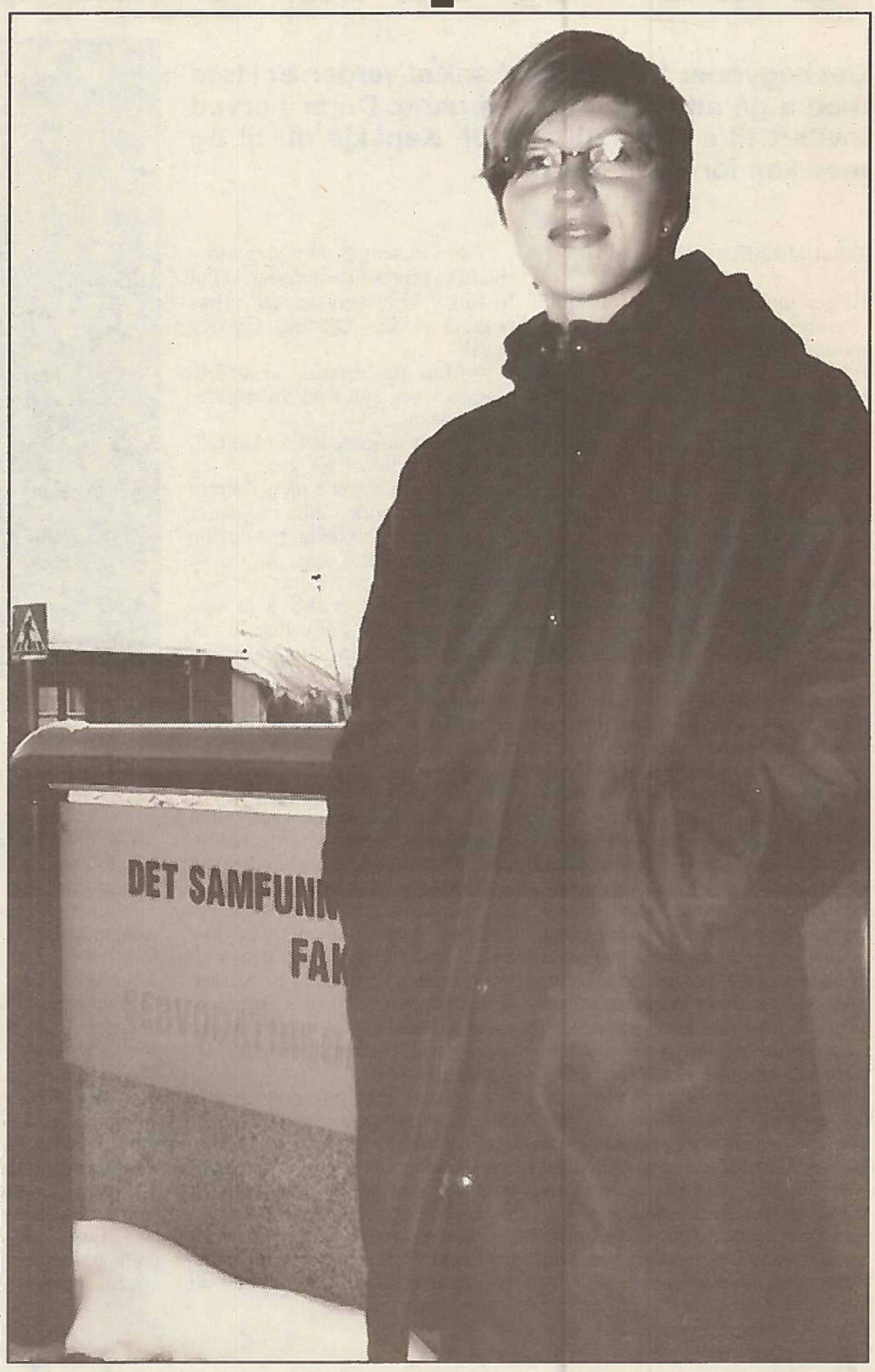
– Næringslivet veit ikkje kva dei skal bruka vår kompetanse til. Og vi veit ikkje kva vi kan bruka vår kunnskap til, forklarar ein oppgitt Munkejord, og spør:

– Kor er det blitt av visjonane frå Universitetet i Tromsø sin oppstart? Dette var landsdelsprosjektet der ein saman skulle løysa dei felles problema i nordnorsk næringsliv. Då trengte ein forskjellig kunnskap, som gjekk på tvers av faga.

Vanskeleg situasjon

I dag har rogalendingen fått seg ventejobb i Posten. Men Munkejord har fått oppleva at det ikkje på nokon måte er enkelt å vera nyutdanna student på leit etter jobb. For det første er det mange arbeidsgjevarar som vegrar seg for å tilsetta folk som seier dei berre skal jobba eit par månadar, heilt til dei får seg ein skikkeleg jobb. For det andre er regelverket for utbetaling av dagpengar i dag slik at dei fleste studentar ikkje har rett på dette.

– For å få dagpengar må du det siste kalenderåret ha tent meir enn 81255 kroner, som mange andre studentar ligg eg under dette. Når det i tillegg er så vanskeleg å få seg ventejobb medan du søker jobb, bør du ha foreldre som kan hjelpe til. Elles ligg du dårleg an.



UT: – Studentane må komma seg ut og prøva faget sitt, før dei skal begynna å søka jobb, meiner Mai Camilla Munkejord. **Foto** KJARTAN OTTERÅ

Sorggruppe

Ved dødsfall i nær familie og vennekrets oppleves sorg. I studenthverdagen kan det være vanskelig å bearbeide disse følelsene hvis en ikke får noen å dele de med.

Studentpresten og Studentenes Sosialtjeneste inviterer studenter i sorg til å være med i en sorggruppe. Gruppa har kontinuerlig inntak,og møtes hver 14. dag på prestekontoret. Ønsker du å vite mer om gruppa, så ta kontakt med:

Studentrådgiver
Catherine Cooke
catherine.cooke@sito.uit.no
776 44596
Studentprest Tor Stranda
tor.stranda@adm.uit.no
77 64 40 97 / 91 34 20 23

Mangler et møtested

– Det viktigste for utdanningsinstitusjonene er å legge til rette for at arbeidsgiverene finner de rette menneskene, mener Alf Håkon Hoel, som er bestyrer på institutt for statsvitenskap.

Tekst KJARTAN HABBESTAD

Hoel forteller at en gjennomgang av uteksaminerte hovedfagskandidater ved institutt for statsvitenskap (ISV) viser at disse generelt har lett for å finne jobb. I dag finner man statsvitere fra Tromsø i både forvaltning, media og næringslivet ellers. En viktig årsak til dette mener Hoel man finner i selve undervisningen.

– Det er viktig at undervisningen er dagsaktuell. Vi underviser ikke i gårsdagens problemstillinger.

Samtidig mener han at utdanningsinstitusjonene kan gjøre mer for å knytte nyutdannede til arbeidsmarkedet.

Ansvarlige studenter

– Vi må hjelpe arbeidslivet i å spørre etter de rette folkene, og vise arbeidsgivere hvilken kompetanse våre studenter har. Her har vi en stor oppgave.

Instituttbestyreren påpeker også studentenes ansvar her, og viser til at studenter på lavere grad ved ISV i oktober i fjor selv tok initiativ til, og gjennomførte en karrieredag, med representanter fra både det offentlige og det private næringsliv. Prosjektet, som Hoel karakteriserer som meget vellykket, ble støttet av instituttet økonomisk.

Et lignende prosjekt ble igangsatt ved det humanisktiske fakultet (humfak) i forbindelse med Kreativ Uke i fjor, men der var oppslutningen dårlig.

Karrieresenter

Jorunn Nordmo, som er studiekonsulet for institutt for nordisk språk og litteratur og samisk institutt på humfak, mener dette primært må tilrettelegges på universitetsnivå og ikke på hvert enkelt fakultet.

– Universitetet har ikke bare et ansvar for rekrutteringen, men bør også ha et visst ansvar for å hjelpe dem ut igjen. Vi trenger et forum for et møte mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

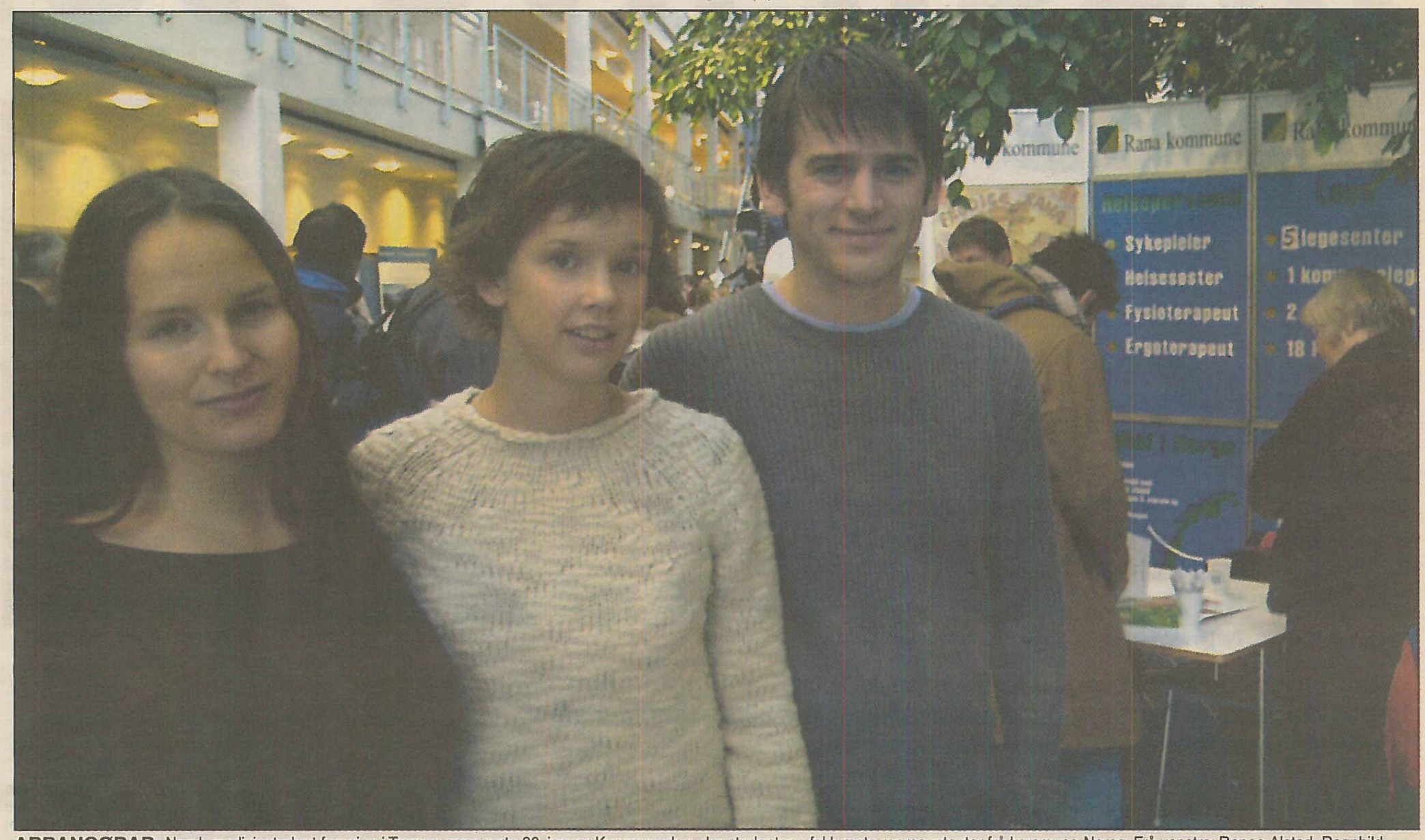
Nordmo mener at et karrieresenter, som både de ansatte og studentene har arbeidet for, ville være et viktig møtested for de ulike aktørene. Dette ville gi et fast møtested for karriereplanlegging og arbeidsformidling. Foreløpig er det vilje til dette, men ressursene som kreves mangler.

Temauke på ISV

Institutt for statsvitenskap (ISV) arrangerer 10. -14. ferbruar temauke med tittelen "Behovet for konstitusjonell reform". Med forelesninger og paneldebatt skal man denne uken blant annet drøfte forslagene i innstillingen fra det såkalte Valglovutvalget og behovet for revisjon av Grunnloven. Dette settes også i sammenheng med EU.

– Temauken er et forsøk på å sette dagsorden og å koble pensum og samfunn. Vi håper dettte kan gjøre studenter interesserte i faget og samfunnet, sier Helen Sagerup ved ISV. Programmet finnes på instituttets hjemmesider.

Viste fram distrikta



ARRANGØRAR: Norsk medisinstudent forening i Tromsø arrangerte 30. januar Kommunedag, der studentane fekk møta representantar frå kommune-Noreg. Frå venstre: Renee Alstad, Ragnhild Bjerkaas og Marius Roaldsen.
Foto KJARTAN OTTERÅ

På årets Kommunedag fekk studentane på helsefag eit lite innblikk i korleis det er å jobba i distrikta, samtidig fekk kommunane vist fram det dei har å by på.

Tekst KJARTAN OTTERÅ

Dette er andre gongen Norsk medisinstudenters forening i Tromsø arrangerer Kommunedag, siste gong var i år 2000. Dette er ein kjærkommen sjanse for kommunane i distrikta til å presentera seg for framtidig arbeidskraft, og for studentane til å få eit innblikk i kva det vil seie å jobba ute i kommunane. I år deltok representantar frå tolv kommunar i Nord-Noreg.

Mange kommunar slit

– Mange kommunar slit i dag med skaffa nok sjukepleiarar, og å ha ei stabil legedekning, seier Ragnhild Bjerkaas. Ho har ansvaret for årets Kommunedag og trur også det kan vera nyttig for studentane å sjå korleis det er å jobba ute i kommunane.

– Før har tendensen vert at legar får jobb der dei vil, noko som ikkje lenger er tilfelle, fortel ho. Tidlegare har sjukehusa slukt til seg dei ferdigutdanna legane, men nå må nok også desse sjå ut mot distrikta.

Ho trur også at ein slik dag der studentar får møta representantar frå helsevesenet i distrikta, kan vera med å endra haldningane til studentane.

Ein annan kvardag

– Folk har tradisjonelt sett ikkje vert så gira på å slå seg ned ute i distrikta. Vi håpar dette kan vera med å endra den trenden, seier medisinstudenten. Vi må gjera folk klar over at dei ikkje berre kan blir sjukehuslegar. Det finns ein anna kvardag også.

Då Kommunedagen vart arrangert for tre år sidan var han berre retta mot medisinstudentar. Etter ønske frå deltakarane den gongen vart nå også dei andre helseutdanningane invitert. Slik fekk kommunane sjansen til å rekruttere eit vidare spekter av helsepersonell.

Neste Kommunedag bli truleg ikkje arrangert før om fire år.



Fornøgde gjester

Rana kommune stilte mannsterk på Kommunedagen. Både helsesjefen, ordføraren og ein representant for omsorgsavdelinga var tilstades. Dei er glade for invitasjonen frå studentane i Tromsø, og håpar dette kan trekka endå meir helsepersonell til deira kommune. Behovet er der i alle fall.

GJESTER: Rana kommune har behov for både legar, helsesøstrer og sjukepleiarar i åra framover. Her representert ved, frå venstre Svein Tangen, ordførar Svein Bogen og helsesjef Liv Hulbekkmo.
Foto KJARTAN OTTERÅ

– Vi treng legar, både nå og på sikt. Helsesøstrer har vi også bruk for, fortel helsesjef Liv Hulbekkmo. Men den største utfordringa vi har framover er den nye sjukeheimen som står klar i 2004. Å få nok sjukepleiarar til då kan bli tøft.

Rana kommune har eiga utdanning for sjukepleiarar, men som på mange andre mindre stader slit også dei med at mange reiser ut etter enda utdanning. Helsesjefen trur likevel mange reiser heim igjen etter nokre år, etter at dei har lufta seg litt.

Organisasjonskonsulent i omsorgavdelinga Svein Tangen trekker også inn eit anna aspekt som mange distriktskommunar tenker på.

– For å seie som ordføraren pleier: Når ein sjukepleiar flytter hit, tar ho kanskje med seg ein mann, og kanskje etter ei stund så får dei barn. Dette er god distriktspolitikk.

– *Korfor bør dei nyutdanna velje Rana kommune?*

– Rana har ein flott natur, her har du tilgang til både kyst og nasjonalpark, fortel helsesjefen. Dessutan er Rana landets fjerde største kommune. Så her er det store utfordringar til heimesjukepleie og til legevakt.

Usikkert med legar og sjukepleiarar

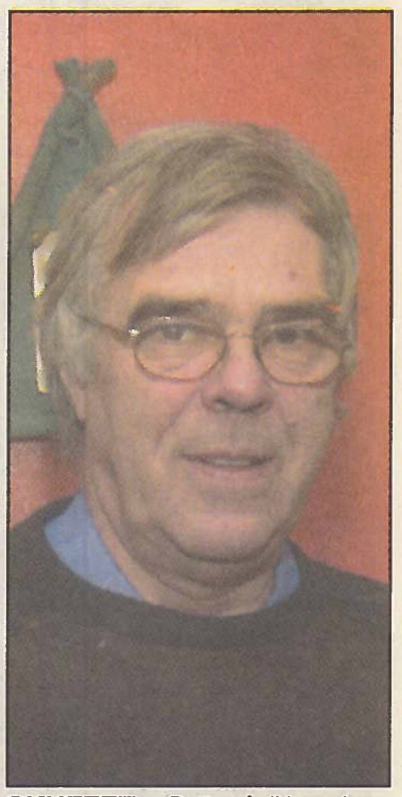
Statistisk sentralbyrå laga i haust ein rapport for arbeidsmarknaden for helse og sosialpersonell fram mot år 2020. Der går det fram at det truleg vil bli utdanna nok legar og sjukepleiarar. Dei tiltaka som er sett i verk for å auka studiekapasiteten for desse yrka, ser ut til å vera nok for å få bukt med dagens mangel. Samtidig kan auka behov som følgje av vedtekne reformer bli dekt inn. Det er likevel usikkert kor sterk etterspurnaden etter disse gruppene vil vokse.

Rapporten konkluderer med at mangelen på hjelpepleiarar og tannlegar vil fortsette å auka dei neste åra, dette gjeld også ergoterapeutar, psykologar og vernepleiarar. Samtidig blir det truleg utdanna fleire barnevernspedagogar, sosionomar, aktivitørar og helsesekretærar enn samfunnet har bruk for framover. Felles for desse yrkesgruppene er at dei består av relativt unge yrkesaktive, kor få går av med pensjon i forhold til kulla som blir tilsatt. Men ettersom det er venta ein generell mangel på arbeidskraft i Noreg dei neste åra, er det ingen grunn til å tru at mange av desse vil gå arbeidsledige. Dei vil ta arbeid andre stader i sektoren.

Ingen nye bol



INGEN BYGGING: Det blir ikke iverksatt bygging av flere familieboliger som disse på Mortensnes i år.



SKUFFET: – Dette går ikke an! sier Vidar Bakken.

Utdannings- og forskningsdepartementet har offentliggjort hvordan bevilgningene til bygging av studentboliger for 2003 skal fordeles. Studentsamskipnaden i Tromsø får ingenting.

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND

Det ble gitt tilsagn til rundt 730 nye boliger i hele landet. Oslo- og Akershus-høgskolenes samskipnad tok størsteparten av kaka med til sammen 265 nye boliger, mens Harstad er eneste sted nord for Trondheim som blir tilgodesett med midler. Der kan man nå starte byggingen av 56 nye boliger.

Totalt har man fordelt 199 millioner kroner, og ingen av disse fant altså veien til Tromsø. Heller ikke i fjor ble det bevilget penger til Tromsø. At man ikke skulle få noen tilsagn på bygging i år heller var ikke Samskipnaden i Tromsø forberedt på.

Ikke familieboliger

– Dette er jo en katastrofe, utbryter en tydelig skuffet Vidar Bakken, administrerende direktør i Samskipnaden, når Utropia forteller han resultatet.

Dermed står Tromsø uten penger til utbygging av familieboligene på Mortensnes, et prosjekt som er ferdig planlagt og prosjektert. Over 40 personer står på ventelisten for slike boliger, men disse må dermed smøre seg med et ekstra lag tålmodighet.

– Nå blir det ingenting av de planlagte utbyggingene på Mortensnes i denne omgang. Nei, dette var virkelig et slag i trynet, en utrolig stor skuffelse for oss, sier Bakken. Et plaster på såret for Nord-Norge er at Harstad fikk tildelt 56 boliger.

– Det er gledelig at Harstad fikk, men det sier litt at nesten 93 prosent av boligene ble fordelt sør for Trondheim, påpeker han.

– Med ca. 28 prosent av studentene får Oslo 55 prosent av bevilgningene. Jeg mener det er uriktig at Oslo-regionen skal prioriteres på denne måten, slik den har blitt de siste årene, poengterer Bakken.

Ledige hybler i Oslo

Samskipnaden i Oslo fikk tildelt midler til 135 boliger. Der er det ledige hybler allerede nå, og ingen på venteliste. Studentene velger i større grad enn før å bo i større leiligheter privat fremfor på en enslig liten hybel.

– Det var jeg ikke klar over, det skal jeg sjekke opp, svarer Lena Jensen, stortingsrepresentant fra Tromsø, på spørsmål om hvordan dette henger sammen. Hun sitter i Kirke- utdannings- og forskningskomiteen.

– Vi i SV ønsker å bygge flere studentboliger, men fikk ikke flertall for dette i komiteen. Målsettingen har jo vært å bygge 1.000 boliger i året fra år 2000 til 2005, noe vi ikke oppfyller i år. Boliger er et av de viktigste velferdstiltakene for studenter, også i forbindelse med kvalitetsreformen, forklarer Jensen.

Også i fjor lå antallet boliger langt under målsettingen.

– Det er penger det kommer an på, sier Jensen. Det samme svaret får vi fra underdirektør ved universitets- og høgskoleavdelingen i departementet, Hanne Yssen.

44 boliger siden 1999

– Tildelingen skjer ut fra en totalvurdering av de forskjellige søknadene. Kostnadsveksten gjør at vi ikke kan fordele så mange boliger som vi har målsetting om, men må prioritere stedene hvor behovet er størst, forteller hun.

Siden 1999 har Tromsø fått tildelt 44 boliger. I samme periode har samskipnadene i Oslo kunnet bygge 800 nye boliger til sine studenter.

Kriteriene som ligger til grunn for vurderingen er dekningsgrad, antall utenlandske studenter, situasjonen på det private boligmarkedet, fremtidige behov for boliger og andre særskilte faktorer tilknyttet lærestedet. Ut fra dette ser man på helheten av søknadene.

– Av de samskipnadene som søkte om tilsagn for 2003, ligger Tromsø tredje høyest i dekningsgrad, påpeker Yssen.

NSU misfornøyd

Norsk Studentunion, NSU, er ikke fornøyd med fordelingen. De lagde i sommer en boligundersøkelse som viste et behov for 1500 boligenheter i året for å få gjennomført en dekningsgrad på 20 prosent inne 3-4 år. Leder Kamil A. Azhar er skuffet.

– La meg bare minne om Regjeringens egen målsetting om 1000 nye boligenheter i året. Derfor er det trist å se at Regjeringen ikke klarer å holde det de selv har lovet, sier Azhar i en pressemelding.

Studentsamskipnad	Antall tilsagn
Oslo- og Akershus-høgskolenes studentsamskipnad	205
Oslo- og Akershus-høgskolenes studentsamskipnad, Åråsen	60
Studentsamskipnaden i Oslo	135
Studentsamskipnaden i Stavanger	98
Studentsamskipnaden i Bergen	82
Studentsamskipnaden i Trondheim	60
Studentsamskipnaden i Harstad	56
Studentsamskipnaden i Agder	28,5
Studentsamskipnaden Stord/Haugesund	2
Totalt	**726,5**

Slik ser fordelingen for 2003 ut: (Utdannings- og forskningsdepartementet)

Studentstyret kritisk

Studentstyreleder Fredrik Kvensjø er ikke spesielt fornøyd med beslutningen til departementet. Han synes det er ille at Tromsø for andre året på rad sitter igjen med ingen midler til bygging av nye studentboliger. Han er imidlertid ikke overrasket.

– Dette kom ikke som noen overraskelse. De siste årene har jo Oslo-regionen fått en større andel av midlene enn antallet studenter skulle tilsi. Det foregår en skeiv fordeling mellom Sør- og Nord-Norge som vi har sett de siste årene. Dette virker sentraliserende på studentmassen, noe som er uheldig, sier Kvensjø.

– Spesielt ille er det for alle studentene som sitter og venter på å få familieboliger. Det er ofte disse som trenger slike boliger mest av alle. Prosjektet med familieboliger på Mortensnes har jo vært klart i lengre tid, fortsetter han.

Utdannings- og forskningsdepartementet har satt seg som mål å bygge 1.000 nye studentboliger hvert år fram til 2005. Det klarte de ikke i år heller.

– Politikerne følger ikke opp det de lover, noe som er betenkelig i en tid der man forsøker å sette fokus på heltidsstudenten og legge forholdene best mulig til rette for denne. Nå har vi lenge jobbet med prosjektet på Mortensnes sammen med Studentsamskipnaden, og er svært lei oss etter denne avgjørelsen, slutter studentstyrelederen.



KRITISK: Studentstyreleder Fredrik Kvensjø er svært kritisk til fordelingen av boliger. **Alle foto** EIRIK L. BERGLUND

ger til Tromsø



PÅ VENTELISTE: Runar Nergaard og Hanne Bones Vangberg venter barn nummer to samtidig som de skriver hovedoppgave. – I dag blir vi straffet for å ta en lang utdanning, sier de.

Hovedfagstudentene Hanne Bones Vangberg og Runar Nergaard har ventet på familiebolig i over ett år nå. Etter årets boligfordeling må de vente minst ett år til.

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND
Foto KJARTAN OTTERÅ

Nå bor paret i en liten privat leilighet på 30 kvadratmeter med en sønn på ett og et halvt år. Fra juni kommer nummer to, da blir det trangt. Behovet for bolig er stort.

– Vi har nå bare ett soverom. Det kan bli trangt etter hvert, sier Vangberg og Nergaard.

At Tromsø ikke fikk tildelt boliger i år heller synes de er synd, men er ikke overrasket.

– Det kommer ikke som noen overraskelse at Oslo-regionen igjen blir prioritert i slike saker. Dette er igjen et eksempel på vanlig norsk regionspolitikk. Nord-Norge blir nedprioritert, er paret enig om.

– Det er tydeligvis viktig å bo i Oslo, sier Nergaard ironisk.

Hard studenttilværelse

Nergaard skriver hovedfagsoppgave i innenfor planlegging og lokalsamfunnsforskning, mens Vangberg er hovedfagsstudent i religionsvitenskap. De har begge fått den harde studenttilværelsen inn på livet i det siste. Nergaard jobber i full stilling ved UNN samtidig som han er i ferd med å avslutte hovedoppgaven.

– Det blir ikke lagt godt nok til rette for studenter som vil ta en lengre utdanning. Spesielt dersom man skal ha barn er det vanskelig, sier han.

– Vi blir straffet for å ta en lengre utdanning. Man blir tvunget til å jobbe ved siden av for å få ting til å gå rundt. Særlig når vi må bo privat, der det er dyrere, blir det tøft. Dermed tar utdanningen enda lenger tid, og det blir en ond sirkel, mener Nergaard.

– Jeg begynte på hovedfaget for to år siden, men har ikke fått kommet ordentlig i gang fordi jeg har vært hjemme med sønnen vår, sier Vangberg.

Alt for dyrt å studere

Paret mener det er alt for dyrt å studere her i landet. Man må være genuint interessert i faget dersom det skal ha noen hensikt å studere.

Utdannings- og forskningsdepartementet vil satse mer på utdanning. Likevel bevilger man mindre penger til studentboliger enn målsettingene skulle tilsi.

– Denne politikken henger ikke på greip i det hele tatt, samstemmer paret.

– Sånn som forholdene er nå er det ikke inspirerende å det hele tatt å ta en høyere utdanning. Bolig- og velferdstilbudet må bli bedre, ellers vil mange ikke klare å gjennomføre, påstår Nergaard.

Vurderte å slutte

Småbarnsforeldrene innrømmer at det har vært tøft å få barn samtidig med studiene.

– Vi har mange ganger vurdert å avslutte studiene, jeg senest i høst. Heldigvis fikk vi barnehageplass, sier Vangberg.

– Det er hardt å få tid til hundre prosent jobb, hundre prosent studier og samtidig barn og familie, medgir Nergaard. Nå håper de bare at det ordner seg med leilighet før Hanne har termin 12.juni

– Vi må bare vente i spenning, og håpe at det snart er vår tur, sukker hun.

En miljøbevisst høgskole

Fellesadministrasjonen ved Høgskolen har nå fått sitt synlige bevis på at den er å regne som et av kommunens miljøfyrtårn. Snart kommer resten av skolen etter.

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND

Et miljøfyrtårn er en bedriftsenhet som iverksetter særlige tiltak i forhold til miljø blant sine ansatte. Hensikten er ikke bare å spare miljøet i naturen. Energisparing gir også en økonomisk gevinst, men ikke minst skal personalmiljøet stå i fokus. Etter mye arbeid kunne direktør Benjamin Schei på vegne av fellesadministrasjonen motta sertifikatet fra ordfører Herman Kristoffersen tirsdag 28.januar.

– Personalet viktigst

Totalt er det bare 11 bedrifter som har oppnådd et slikt sertifikat i Tromsø kommune. Bortsett fra Høgskolen gjelder det bare kommunale enheter.

– Det er viktig for kommunen med slike miljøfyrtårn som Høgskolen, vi verdssetter dette høyt, sa Herman Kristoffersen under den enkle seremonien.

– Personalsida er kanskje det viktigste. Med en god stemning mellom de ansatte får man de beste resultatene. Jobben blir en del av den ansatte, og den ansatte blir en del av jobben. Det handler om å bruke ressursene riktig, sa ordføreren.

Søppelsortering er et av tiltakene som er viktig for et miljøfyrtårn. Ordføreren undervurderer likevel ikke personalets betydning for miljøet på arbeidsplassen.

– Man kan godt si at det viktigste ligger i hodet, og ikke i søppelbøtta, sa han spøkefullt.

ENØK

Personaldirektør Vibeke Lundby er den som har hatt ansvaret for gjennomføringen av prosjektet.

– Vi har jobbet mye med dette. Tiltakene går blant annet på papirsortering, transport, energisparing, personalmiljø, og lignende. Vi har blant annet hatt en kampanje der vi oppfordret ansatte til å sykle til jobben. I tillegg gjennomfører vi medarbeidersamtaler, vernerunder, trivselsrunder, personalseminar og lignende. Det er imidlertid viktig at vi ikke sier oss fornøyd med dette. Vi har enda mye som gjenstår. Rutinene må innarbeides bedre, og i samarbeid med Statsbygg skal vi iverksette ytterligere ENØK-tiltak, forklarer hun.

Det er mange krav som stilles til et miljøfyrtårn. Stikkord er arbeidsmiljø, bedriftshelsetjeneste, fysisk trening, overholding av røykeloven, ergonomiske forhold, trivselsundersøkelser, miljøvennlige innkjøp, avfallsreduksjon. og avfallssortering. Tilstrekkelig oppfølging av handlingsplaner og rutiner er også vesentlig.

Universitetet henger etter

Høgskolen vil spare omtrent 12 prosent av sitt nåværende energiforbruk på disse tiltakene. Nå skal resten av skolen også starte opp lignende prosjekter, og neste avdeling er lærerhøgskolen.

Ved Universitetet ligger man litt etter. På grunn av sykemeldinger og ressursmangel har man enda ikke kommet ordentlig i gang med arbeidet.

– Vi er ikke godkjent som kandidat til å bli miljøfyrtårn enda, men har planer om å ta fatt på arbeidet i løpet av året, så fort vi er i stand til det, sier koordinator for helse, miljø og sikkerhet, Thale Henden. Planen er at også Universitetet skal kunne få samme status om det høgskolen er i ferd med å få.

– Universitetet ønsker også å bli godkjent som miljøfyrtårn, det vil bare ta litt tid, bedyrer hun.



STOLT: Direktør Benjamin Schei strålte om kapp med sola da han fikk overrakt sertifikatet på vegne av fellesadministrasjonen av ordfører Herman Kristoffersen. **Foto** EIRIK LINAKER BERGLUND

Høgskolen i nettfinale

Som eneste offentlige utdanningsinstitusjon i landet er Høgskolen med i finalen når Norges beste statlige nettside skal kåres. Vinneren offentliggjøres 18. februar.

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND

I alt ti kandidater står igjen og slåss om å kunne smykke seg med tittelen *Norges beste statlige nettside*. Det er firmaet Statskonsult som står bak kåringen. Av i alt 54 påmeldte sider er altså Høgskolen funnet god nok til å være med i siste fase. Juryen ser blant annet på faktorer som brukervennlighet, tilgjengelighet, aktualitet og innhold når de vurderer de ulike opp mot hverandre.

– Vi er den eneste av Norges høyere utdanningsinstitusjoner som er med helt til siste runde, så det er vi kjempeglade for, sier informasjonsleder og nyhetsredaktør Roald E. Hansen.

Store aktører

Giganter som Finansdepartementet, Statistisk Sentralbyrå og Miljøverndepartementet er blant finalistene.

– Blir vi nummer ti, så er vi veldig godt fornøyd bare med det. Det er tross alt mange store aktører vi er i selskap med her.

Kjelfrid Holte i Statskonsult forteller at man vil granske de ti finalistene nøye før en vinner utropes.

– Det stilles andre og strengere krav nå enn de gjorde i den innledende runden. Nå vil man i større grad enn før se på innhold, layout og organisering for å skille kandidatene, forklarer hun.

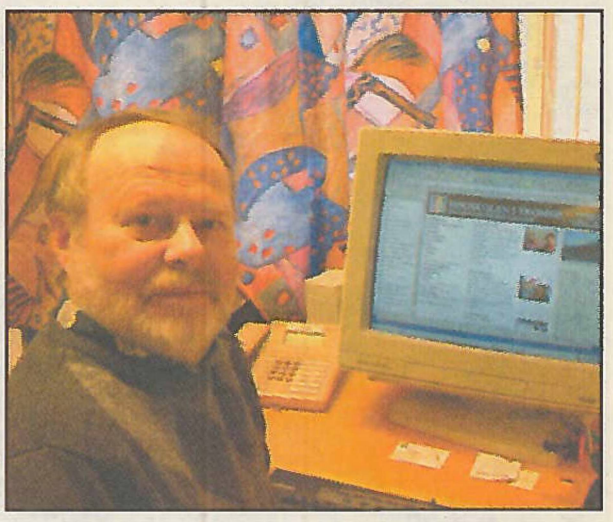
Roald E. Hansen mener enda det er mye å forbedre på sidene.

995.597 treff

– Menyene kan enda bli bedre. Ellers så har vi en kontinuerlig vurdering og forbedrer der det trengs. Struktur og brukervennlighet er viktig. Vi har kommet langt i tilsvarende konkurranse tidligere, men da fikk vi kritikk for dårlig aktualitet. Det har vi forbedret oss på nå, sier Hansen.

Totalt er det tre personer som arbeider med sidene. Antall treff på sidene har nådd nye høyder i januar. Per 27. januar ligger gjennomsnittet på 36.873 treff om dagen. Til sammenligning: For et år siden lå antallet på omtrent 5.000. Totalt i januar er antall treff oppe i 995.597.

Går høgskolen til topps i konkurransen vil nok antallet stige ytterligere. Juryen avskuttet sitt arbeid 30. januar, men vinneren offentliggjøres ikke før 18. februar.



PÅ NETT: Høgskolen sine nettsider får mye skryt, og er inne blant de ti beste statlige nettsidene i landet. Informasjonsleder Roald E. Hansen er kjempeglad for det. **Foto** EIRIK L. BERGLUND

På jakt etter grunnvatn i Botswana?

Kva skal du gjera til sommaren? Klyppa plenar? Kva med å arbeida i oljesektoren i Kasakhstan, eller som webdesignar i Ecuador? Eller leita etter grunnvatn i Botswana?

Tekst MARI BRÅTVEIT
Foto KJARTAN OTTERÅ

IAESTE (the International Association for the Exchange of Students for Technical Experience) er det som gir deg høve til å bruka sommaren din til noko anna enn kantslått i Vegvesenet. Teknologi- og naturvitskap-studentar får med desse stillingane høve til å skaffa seg relevant erfaring, og gjera seg attraktive for arbeidsmarknaden seinare.

– Det visar at ein vågar å ta ein sjanse og ei utfordring, fortel Tina Svingerud i IASTE, som i fjor sommar arbeidde med mjølkesyrebakteriar på eit labaratorium i USA.

– Det er trygt at IAESTE i det landet har eit sosialt opplegg rundt jobben. Det er ikkje berre å gå på arbeid for så å gå heim og leggja seg. Eg var redd og usikker på det faglege nivået mitt, men det var ikkje noko problem, seier Tina.

Jobbane IAESTE nå lyser ut har dei skaffa ved fyrst å snakka med norske bedrifter og funne arbeid til utanlandske studentar her. I Bangkok i januar bytta Noreg jobb mot jobb med dei over 80 andre medlemslanda. Ein tenar kanskje ikkje så mykje som på ein vanleg sommarjobb. Løna varierar etter vertslandet sine tariffar, men IAESTE deler ut stipend til dei som reiser til land der lønningane er låge og reiseutgiftene store.

– Målet er ikkje å tena seg rik. For oss som er vane med eit høgt lønsnivå er målet at det skal gå i null, informerar Svingerud, som no er utvekslingsansvarleg her i Tromsø.



UTFORDRING: Ta utfordringa! IAESTE søkjer deg for å fylla ein av dei omlag 80 sommarjobbane verda over.

– Studentar som tek teknologiske og naturvitskaplege fag har fram til 13. februar høve til å søkja på jobbar heile verda rundt. Det er berre å ta kontakt om ein lurer på noko, og på heimesida vår ligg også meir informasjon, forklarar Svingerud. Sjølv angrar ho ikkje det grann på at ho reiste ut.

– Det er den beste sommaren eg har hatt! seier ho.

– Ein får oppleva eit anna land og ein annan kultur frå ei heilt anna side enn som vanleg turist.

Sjølv har ho allereie søkt på jobb via IAESTE til sommaren.

Kva skal du gjera i sommar?

Fremragende forskning på språkets regler

Språkforskerne i Tromsø tror det finnes likheter mellom samisk og kinesisk. Forklaringen ligger i hjernen vår.

Tekst TROND HØIBØ

Peter Svenonius er professor ved institutt for teoretisk lingvistikk, CASTL. Der prøver de å avsløre reglene som ligger til grunn for menneskespråk.

– Hvorfor finner vi preposisjoner og postposisjoner i både kinesisk, persisk og lakota, et aztekerspråk? Hvorfor finner vi disse ordene med samme funksjon i tre så vidt forskjellige språk? spør Svenonius.

– Sannsynligvis fordi hjernen er forberedt til å lære språk på en bestemt måte. Språk er veldig komplisert, men det som språkforskere bruker år på å finne ut, lærer barnet seg på utrolig kort tid. Hadde ikke barnehjernen visst hvordan språkreglene er hadde de ikke kunnet lært morsmålet så fort som de gjør, fastslår han ivrig.

Store forventninger

– Alle bruker regler når de snakker. Vår utfordring er å finne og formulere dem, fortsetter han.

– *Hvordan skal dere gjøre det?*

– Vi sammenlikner språk, gjerne vidt forskjellige språk som samisk og kinesisk, og prøver å finne likheter og ulikheter. Vanligvis gjør man det enten ved å studere noen få språk veldig grundig, eller mange språk mer overfladisk. Men nå har vi fått muligheten til å gå grundigere inn i flere språk, smiler Svenonius fornøyd.

CASTL har nemlig blitt utnevnt til senter for fremragende forskning. I tillegg til å kunne smykke seg med tittelen, betyr utnevnelsen at senteret er sikret penger til grunnforskning de neste ti årene. Det er en unik mulighet og skaper oppmerksomhet i språkforskningsmiljøer over hele verden.

Til og med Noam Chomsky, verdens mest anerkjente språkforsker, sendte gratulasjonstelegram til instituttet. Men han pekte også på ansvaret for feltets framtid som nå ligger på senterets skuldre.

Og når statsråd Kristin Clemet ved utnevnelsen ymtet frampå om nobelpriskandidater (selv om det ikke eksisterer noen nobelpris i lingvistikk), så føler kanskje de ansatte presset?

– Det er klart vi gjør det. Vi skjønner at det er store forventninger til oss.

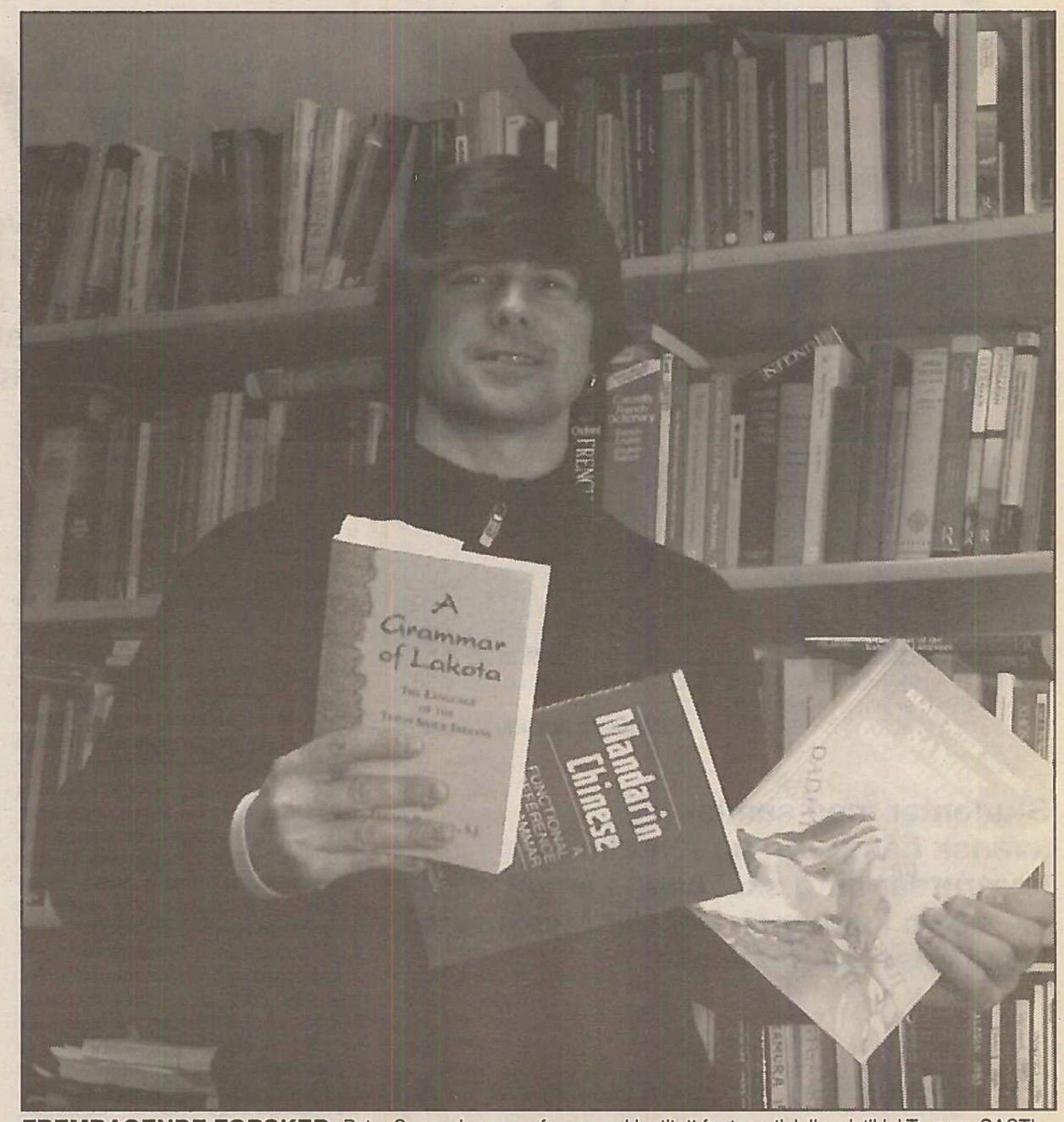
Håper å hjelpe EU

– *Er det store forventninger også utover rene forskningsresultater? Finnes det en godt fungerende oversettingsmaskin om ti år?*

– Nå driver vi med grunnforskning. Det betyr at vi ikke nødvendigvis kommer fram til resultater som er så lette å få øye på, smiler forskeren. Han har sannsynligvis sagt dette en gang eller to før.

– Men det er klart vi håper vi får se praktiske anvendelser av det vi finner ut. Da er selvfølgelig enklere oversetting et nærliggende resultat. En organisasjon som EU bruker jo en betydelig sum euro på oversetting allerede, og med utvidelsen blir ikke akkurat det pengesluket mindre, sier Svenonius.

– Det kan også få stor praktisk betydning hvis vi bedre kan bestemme hva som er språk og hva som er dialekt. I et land som Etiopia finnes det et tusentalls forskjellige språk eller dialekter. Blir noe anerkjent som et eget språk kan det gi rettigheter til de som snakker språket, et eksempel er skolebøker, forklarer han.



FREMRAGENDE FORSKER: Peter Svenonius er professor ved Institutt for teoretisk lingvistikk i Tromsø, CASTL, som for ikke lenge siden ble utnevnt til Senter for fremragende forskning. **Foto** TROND HØIBØ

CASTL
Centre for Advanced Study in Theoretical Linguistics.
Startet i 2002 av språkforskere ved Universitetet i Tromsø.
Senteret har 5 heltidsansatte professorer.
Utnevnt av det norske forskningsrådet til senter for fremragende forskning.

Knefall for EFTA-domstolen

EFTA-domstolen har sagt nei til øyremerking av kvinnelege forskarstillingar. Noreg må truleg bøya seg og endra universitets- og høgskuleloven.

Tekst KJARTAN OTTERÅ

Ved universitetet i Tromsø er tre av ti førsteamanuensar kvinner, berre ein av ti professorar er kvinner. I Oslo er tala høvesvis 29 og 13 prosent. EFTA-domen er eit kraftig skot for den norske likestillingsbaugen. I praksis fører dette til at institusjonar som før har lyst ut stillingar berre for det underrepresenterte kjønnet, nå må slutte med det.

Men utdanningsminister Kristin Clemet bøyer seg for dommen, men ho meiner likevel det er mykje som kan gjerast i likestillingsarbeidet ved dei ulike undervisnings- og forskingsinstitusjonane.

– Eg beklagar at vi nå blir hindra i å bruke eit tiltak som har vist seg å vera godt for å auka kvinnedelen i leiande stillingar på dette området. Men det er framleis mogleg å bruka moderat kjønnskvotering, som inneber at ein ved to eller fleire likt kvalifiserte søkarar til ei stilling kan velje den som høyrer til det underrepresenterte kjønn, uttalar ho.

Clemet viser også til handlingsplanane for likestilling som universiteta og høgskulane i lang tid har vert pålagt å oppretta. Dette inneber at dei ulike institusjonane set seg måltal for kor stor del kvinner dei skal ha innan dei ulike stilingskategoriane. Ho meiner vidare institusjonane aktivt må ta i bruk rekrutteringsstillingar i tilegg til å ta likestillingsomsyn ved tilsetjingar. Dei må også legga forholda til rette for at kvinner kan vera i stand til å kvalifisera seg til opprykk.

Leiar i Norsk studentunion (NSU), Kamil Azhar rosar regjering for likestillingsengasjementet, men synes det er synd at regjeringa gjev opp kampen mot dommen

– Det er gledeleg at utdanningsminister Kristin Clemet vil fortsette likestillingsarbeidet med å bruka andre metodar, men NSU er beklagar at regjeringa nå ser ut til å gje opp, seier Azhar og legg til: Dette er eit alvorleg samfunnsproblem som treng radikale metodar som eit verkemiddel på kort sikt. Vi er freista til å oppfordre Clemet og regjeringa til å trasse vedtaket frå EFTA-domstolen.

Seminar om kvinner og IT

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND

Studentutvalget *Kvinner og IT* ved Norges Informasjonsteknologiske Høgskole, NITH, ønsker å rette fokus mot kvinnelige IT-studenter. Den 4. og 5. april i år inviterer de derfor alle dataingeniørstudiner til gratis Ada-dager i Kongressenteret i Folkets Hus i hovedstaden. Arrangementet har fått navnet sitt etter den første kvinnelige datapioneren, Ada Byron Lovelace. Hun regnes for å være en foregangskvinne innen informasjonsteknologi og en inspirator for alle kvinnelige IT-arbeidere og studenter.

En av hensiktene med seminaret er å gi inspirasjon til ferdig utdannende IT-studiner som skal ut på det mannsdominerte arbeidsmarkedet. Det er ikke alltid like enkelt å hevde seg, og det vil man forsøke å gjøre noe med gjennom å motivere og gi gode råd til jenter som skal ut i denne bransjen.

Sentralt er også nettverksbygging. *Kvinner og IT* vil få fram viktigheten av å ha gode nettverk for å komme seg opp og fram i næringslivet. Det dreier seg om å bli kjent med bransjen, og la bransjen bli kjent med deg, noe som er viktig når man skal komme seg videre.

Seminaret vil også ta for seg problematikken rundt det presset kvinner ofte har på seg til å gjøre karriere og samtidig stifte familie. Her vil man få tips til hvordan man kombinerer en suksessrik karriere med et familieliv som fungerer, noe som ofte er vanskelig for mange.

Alt dette skal være med på å hjelpe kvinner i IT-bransjen til å se mulighetene og utfordringene innen bransjen, og vise at det er mulig også for jenter å lykkes.

Slipper eksamen i sidemål



LETTET: Anette Kristiansen, lærerstudent ved Høgskolen, og Thomas E. Nygård i SSSR er fornøyde med vedtaket til styret.
Arkivfoto AUDUN RUNDBERG

Studenter med samisk og kvensk bakgrunn på Avdeling for lærerutdanning skal slippe å måtte ta eksamen i sidemål. Det har styret ved Høgskolen nå bestemt

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND

Utropia tok i høst opp en sak om samiske studenter på lærerutdanninga som er tvunget til å ta eksamen i nynorsk uten å ha hatt undervisning i det tidligere. Etter å ha tatt dette opp med Utdannings- og forskningsdepartementet, og ikke funnet noen løsning på problemet, har nå Høgskolen tatt skjeen i egne hender.

På styremøtet 30.januar vedtok det å åpne for at studenter med samisk eller kvensk bakgrunn nå slipper å måtte ta norskeksamen i både bokmål og nynorsk. Dette gjelder studenter som kan dokumentere å ha hatt samisk eller kvensk som første- eller andrespråk fra videregående.

Valgfritt siste år

Fra nå av kan man altså ta begge på bokmål, og i tillegg slippe å måtte velge samisk i det egentlig valgfrie sisteåret av lærerutdanningen. Tidligere var det en forutsetning for å slippe nynorsk på eksamen at man valgte samisk som en del av siste året. Fra nå av legges det dermed ingen føringer på hva samiske studenter skal studere.

Anette Kristensen, samisk student ved lærerutdanninga, er letter over beslutningen fra styret.

– Jeg er veldig lette og glad for at vi endelig har fått en avklaring på problemet. Dette har vi venta lenge på, sier hun.

Mangelfull undervisning

– Det er mange som vil bli påvirket av dette vedtaket, og det letter studietilværelsen veldig mye for mange. Nå slipper man å ta samisk det siste året, noe som ikke er enkelt, forteller Kristensen.

Det gis nemlig ikke undervisning i samisk ved Høgskolen, og bare sporadisk ved Universitetet. Dette har ført til ekstra utgifter for mange.

– Kanskje vil dette føre til at flere samiske studenter velger å bli lærere. Jeg tror mange har sett dette som en betydelig hindring for å kunne bli lærer. Flere samiske studenter ville fått store problemer med å ta eksamen i samisk på siste året, fordi undervisningen ved mange videregående skoler har vært mangelfull for mange, mener Kristensen.

SSSR delaktig

SSSR har frontet saken for de studentene det gjelder. Thomas E. Nygård i foreningen er representant i styret til Høgskolen. Han er fornøyd med vedtaket.

– Nå har vi i SSSR jobbet med denne saken i flere år. Endelig har det, etter lang tid, blitt tatt fatt i dette problemet som gjelder de fleste samiske studenter. Vi er veldig glad for ordlyden i vedtaket. Det viser at Høgskolen er villig til å ta vare på studentene, og sette denne i sentrum, mener han.

– Har samiske studenter blitt nedprioritert innenfor høyere utdanning, mener du?

– Det er synd å si det, men det er nok tilfelle, ja, sier Nygård.

– Støtten fra SSSR har vært veldig viktig i denne saken, mener Kristensen.

NIERRADÁKTI

LIHKKU BEIVVIIN, SÁPMI!

Guhkkin davvin Dávggáid vuolde sabmá suolggai Sámieanan. Duottar leabbá duoddar duohkin, jávri seabbá jávrri lahka. Čohkat Čilggin, čorut čearuin allanaddet almmi vuostái. Šávvet jogat, šuvvet vuovddit, cáhket ceakko stállenjárggat máraideaddji mearaide.

Tekst THOMAS E. NYGÅRD

Å skulle tidfeste Sápmis geburs-dag synes like meningsløst som å tidfeste fjellenes fødsel. Sápmis område er gammelt og ærverdig. Sápmi definerer ikke seg selv og sitt område. Området defineres av sine sønner og døtre som lever i en gjensidig respekt for og med sitt land. Vi er Sápmi, sånn har det alltid vært, sånn skal det alltid være: Sápmi har ingen dato eller årstall å vise til der nasjonens grenser ble gått opp og vedtatt. Landet understreker sin egen tidløshet, og har sin grense der samen ser solens sirkel. Sápmi som nasjon og begrep er således grensesprengende, og strekker seg over fire moderne rikers områder. Et skille de fleste samer trosser, slik også i morgen. På Sámi álbomtbeavi, Samefolkets dag, Samisk nasjonaldag, 6. februar, forenes alle samer under felles fane til syne for medborgere i fire land. Vi tar utgangspunkt i og ærer det grunnlaget som er lagt av historiens uminnelige tider og deltar således i en videreføring av oss selv.

For utenforstående som søker en definerthet og faste holdepunkter kan årstallene 1917, 1986 og 1992 gi en meningsbærende kraft. Disse år bidro samiske skikkelser på hvert sitt vis til manifestasjonen av den nåtidige samiske nasjon. Og i morgen er det tiende gang samene feirer sin nasjonaldag.

I Tromsø by markeres dagen på ulikt vis. Kommunen har sitt arrangement satt i regi av en egen samisk nasjonaldagskomité. Således har Tromsøs samer selv tatt kontroll over og lagt premissene for egen dag. Høgskolen og universitetet har hver sin markering av dagen. På universitetsområdet er det Senter for Samiske Studier som står for universitetets markering. Tromsø er urbefolkningsbyen, og Universitet i Tromsø er det samiske universitet. Vi håper at også andre studenter enn de samiske tar seg anledning til å delta i og overvære denne markeringen. På denne dag er der godt med rom i Hovedgårdens kantine. Ingen mennesker bosatt i Sápmi skal føle seg utestengt fra deltagelse eller fremmedgjort for dagen.

Mange av de samiske studentene i Tromsø vil etter offisiell markering her følge opp Sápmis eldgamle tanke om grenseløshet. De lar seg forføre til å feire dagen i tre av fire samiske land. I fire land bor vi, men er kun én nasjon, og ingen grenser kan skille oss ad. Et fullstendig styre i Samiske Studenters Forening og utallige samiske Tromsø-studenter setter standard på sin vei til Jåhkåmåhkens trehundreognittiåttende marknad. Og på veien stemmes det i: Samelandets ætt og stamme utholdt har og tålt så mange herjingstokter, bannskapshandler, frekke, falske skattefuter. Hill deg, seige samestamme! Hill deg, fredens rot og flamme! Aldri er der kamper kjempet, aldri broderblod har runnet i den stille sameslekt.

Gratulerer med dagen, søstre og brødre! Og lev vel!

SÁMI DUTKAMIID GUOVDDÁŽA STRATEGIIJARUÐAID ALMMUHEAPMI 2003

Buot dutkit ja studeanttat Romssa universitehtas geat barget sámi ja sámi guoskevaš dutkamiin, bovdejuvvojit ohcat strategiijaruðaid dutkanprošeavttaide ja eará dutkamii guoskevaš doaimmaide. Ohcan čállojuvvo sierra skovvái. Ohcanáigemearri lea **mánnodaga njukčamánu 3. b. 2003.**

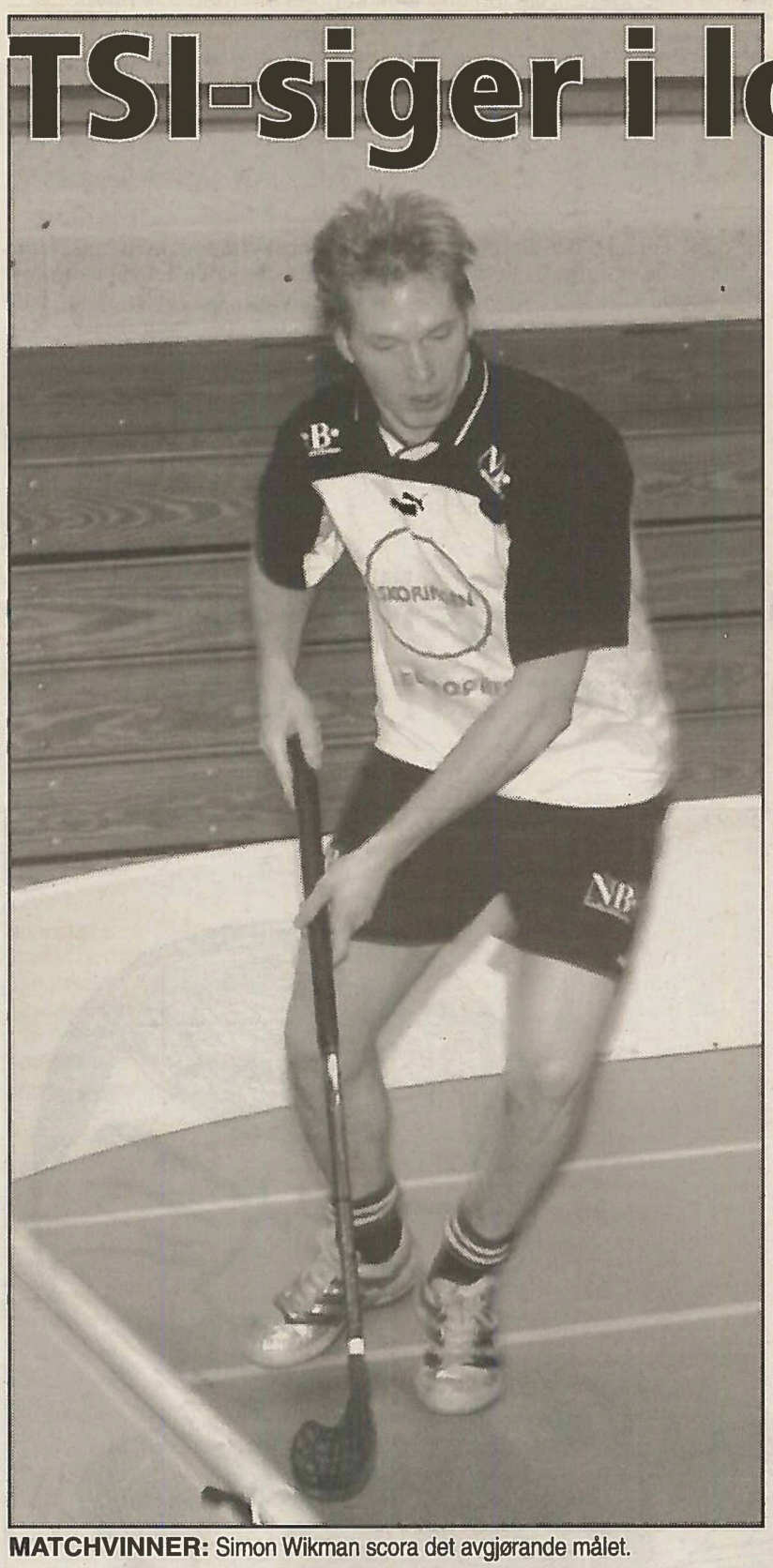
Ohcanskovi ja eanet dieðuid gávnnat : **www.uit.no/ssweb/oza/indexuc.htm**
dahje Sámi dutkamiid guovddážis, tel. 77 64 55 36, e-boasta: per.k.heatta@sami.uit.no

UTLYSNING AV STRATEGIMIDLER FRA SENTER FOR SAMISKE STUDIER 2003

Alle forskere og studenter ved Universitetet i Tromsø innen samisk og samiskrelatert forskning inviteres til å søke om strategimidler til forskningsprosjekter og annen forskningsrelatert virksomhet. Søknadene sendes på eget skjema. Søknadsfristen er **mandag 3. mars 2003.**

Søknadsskjema og nærmere opplysninger fins på: **www.uit.no/ssweb/oza**
eller Senter for samiske studier, tlf. 77 64 55 36, e-post: per.k.heatta@sami.uit.no

TSI-siger i lokaloppgjør



MATCHVINNER: Simon Wikman scora det avgjørande målet.

TSI sine innebandyherrar viste onsdag at dei er best i byen då Tromsø Innebandyklubb blei slått med knappast mogleg margin.

Tekst OLA NYMO TRULSEN
Foto EIRIK LINAKER BERGLUND

Sjølv om studentlaget i praksis er ute av kampen om opprykk, stod mykje ære på spel i onsdagens dyst i Tromsøhallen. Haustens oppgjør enda 3-4 i TSI sitt disfavør, og hemnlysta blant studentane var difor stor.

Fartsfylt opning

TSI opna aggressivt, og hadde eit skot i tverrliggaren allereie før kampuret viste to minutt.

Dei fekk lønn for strevet eit drygt minutt seinare, då Simon Wikman netta og gav gjestane leiinga.

Den første perioden var prega av mykje kjemping og lite finspel. Spelet bølgja fram og tilbake, med sjansar begge vegar. Tidvis gjekk det særs hardt for seg i duellane, noko talet på utvisningar gjer prov for.

Solid målvaktsspel

I andre periode festa TSI grepet, og det til gagns. I løpet av desse tjue minuttane produserte dei ti sjansar, mot TIBK sine tre. TSI var flinkare i overtalssituasjonar, og verka i det heile tatt meir samspela enn heimelaget. Utteljinga var det derimot mykje å utsetje på.

I kampens siste omgang sette TIBK inn sluttspurten, og hadde det ikkje vært for storspel frå TSI sin burvoktar Bengt H. Jensen, ville nok utlikninga ha kome før eller seinare.

Fornøgd matchvinner

Trass store sjansar til begge lag i sluttminuttane av kampen enda kampen 1-0 til gjestane, noko matchvinner Simon Wikman sat stor pris på.

– Det var *skönt* å vinne, stråler svensken.

– Vi fekk endeleg revansjert oss frå haustens sure tap, då dei la alle mann i forsvar etter å ha scora tre kjappe mål. Vi vann denne kampen på eit ærleg vis, legg han fornøgd til.

TSI ligg fem poeng bak suverene Karasjok, med to kampar meir spela og berre tre kampar igjen. Berre eitt lag rykkjer opp. Med denne sigeren gjekk dei forbi byrivalen på tabellen, og ligg no som nummer to.

Kampfakta

Første divisjon innebandy menn i Tromsøhallen 29. januar:
Tromsø Innebandyklubb – TSI 0-1 (0-1, 0-1, 0-1).
Mål: 0-1 Simon Wikman (3: 04) (Christian Andreassen).
Utvisninger: TIK 3 x 2 min og 1 x 5 min, TSI 1 x 2 min og 1 x 5 min.
Tilskodarar: 20

Årsmøte i TSI

Tromsøstudentenes Idrettslag, TSI, avholder årsmøte 21. februar 2003 klokka 18.00. Møtet vil finne sted i aud.max i hovedgården. Alle interesserte er velkommen.

SM for studenter

Det er ikke nasjonalt svensk mesterskap det er snakk om, men Studentmesterskapet, eller Studentlekene 2003. I år avholdes det i Trondheim 13.- 16. februar, og arrangør er NSI, Norske Studenters Idrettslag, i samarbeid med NTNUI. Her konkurrerer studenter fra hele landet, også TSI, i fotball, basket, fekting, dans, innebandy, håndball, svømming, volleyball og langrenn. Det ligger også an til diverse sosiale tilstelninger.

Utropia beklager

På grunn av tekniske problemer har redaksjonen ikke kunnet motta noe e-post med avsender utenfor universitetet den siste tiden. Vår IT-ansvarlig har jobbet på spreng med saken, helt til det viste seg at feilen lå hos en av våre samarbeidspartnere. Alle som har forsøkt å sende e-post til oss har nok enten fått den i retur, eller vi har rett og slett ikke fått den. Vi beklager eventuelle problemer dette har skapt, men lover å komme sterkere tilbake. Nå er alt i orden, og vi kan igjen nås på redaktor@utropia.no, kultur@utropia.no, desk@utropia.no, annonse@utropia.no, eller utropia@utropia.no. Nettsidene våre har også vært ute av drift i perioder, noe vi håper å ha i orden om kort tid.

UTLYSNING AV VERV I TSI-HOVEDSTYRET

TSI (Tromsøstudentenes Idrettslag) er et idrettslag for studentene ved Universitetet og Høgskolen i Tromsø. Idrettslaget har omlag 1000 medlemmer og har aktiviteter for de fleste. TSI ser det som sin oppgave å sørge for at studentene i Tromsø har et bredt og godt sportslig tilbud. Idrettslaget har over 20 undergrupper som varierer i aktivitets- og prestasjonsnivå, og har utøvere på både topp nasjonalt nivå og vanlig trim-/turnivå.

TSI utlyser 7, syv, verv i organisasjonens hovedstyre;

Leder : leder av TSI og har det formelle ansvaret for TSI
Nestleder : har ansvaret for TSI i leders fravær
Kasserer : sjef over økonomien
Styremedlem 1 : jobber opp mot næringslivet mht sponsorer
Styremedlem 2 : jobber opp mot næringslivet mht sponsorer
Styremedlem 3 : arrangerer ulike turneringer i semesteret, etc
Styremedlem 4 : arrangerer ulike turneringer i semesteret, etc

TSI (Tromsøstudentenes Idrettslag) er en frivillig basert organisasjon, og alt arbeid og ansvar som medfølger de ulike vervene vil bli honorert. Honorarene varierer i størrelse fra verv til verv.

Det å inneha et slikt verv kan ha stor betydning for fremtidig arbeid og en får i tillegg et fint vedlegg til en evt CV. Arbeidserfaringen man får er utrolig mangfoldig og omfattende. Man kan dra stor nytte av kontaktene man skaper/får i løpet av vervet videre i arbeidslivet.

Direktøren ved UiTø underskriver en arbeidsattest for alle som har hatt verv i hovedstyret til TSI. En slik attest er det ikke mange frivillige organisasjoner som kan vise til på sin CV.

Ellers kan man nyte godt av frynsegoder som Puma-bekledning, gratis deltagelse på NSI-konferanser og TSI-konferanse (Sommarøy), gratis Kraft medlemskap, gratis julebord og gratis årsfest.

Er DU interessert, ta kontakt med TSI på tlf; 77 64 45 79 eller på e-post; tsi@tsi.org.uit.no.

Innlegg sendes til utropia@utropia.no. Vi forbeholder oss retten til å forkorte innleggene. Alle innlegg skal sendes inn med fullt navn.

English summary

No new apartments

The department of education and research has published the grants for new student accommodation in Norway. Roughly 730 new apartments were to be financed, and Tromsø got none. The university colleges in Oslo and Akershus got the biggest cut with 265 new apartments.

– This came as a shock, seeing as how we didn't get any grants last year either, says Vidar Bakken, director of Samskipnaden in Tromsø. – This means that we have to put the family apartments we've already planned and projected on Mortensnes on hold for yet another year. I also find it unfair that Oslo is prioritised the way it is.

The government has promised to finance the building of 1000 new apartments each year, but this hs not been followed through.

Student peace prize to Zimbabwe

Zimbabwe's student union ZINASU will be awarded the student peace prize at the International Student Festival in Trondheim (ISFiT) in early March. ZINASU is awarded the prize for its continuous peaceful struggle against the government in Zimbabwe who imposes strict sanctions and even torture against their students. Members of ZINASU will arrive in Norway in March, and they will visit several educational establishments. This will be an excellent opportunity to get an insight into a different student life than the one we're used to. Earlier this prize has been awarded to East-Timor and Burma.

Excellent language research

Researchers at Centre for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL) have found similarities between the Sami and Chinese laguage.

– We think that the ability to learn a language is already embedded into the human brain at birth. How else can we explain the amazing speed at which a child learns its mother tongue, asks Peter Svenonius, researcher at CASTL.

Want to find water in Botswana?

The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience (IAESTE) is searching for students who would like one of the eighty jobs they've got this summer. The jobs vary from web design in Ecuador to oil rig work in Kasakhstan. The jobs has been acquired by asking Norwegian businesses to take on international students for a summer, and these jobs have then been traded for others at the IAESTE convention in Bangkok in January.

– The goal here is not to become rich, but to gain a valuable experience and hopefully fond memories of a summer in a different country, says Tina Svingerud in Tromsø IAESTE. Applications must be in by February thirteenth.

KRFU OG YTRINGSFRIHET

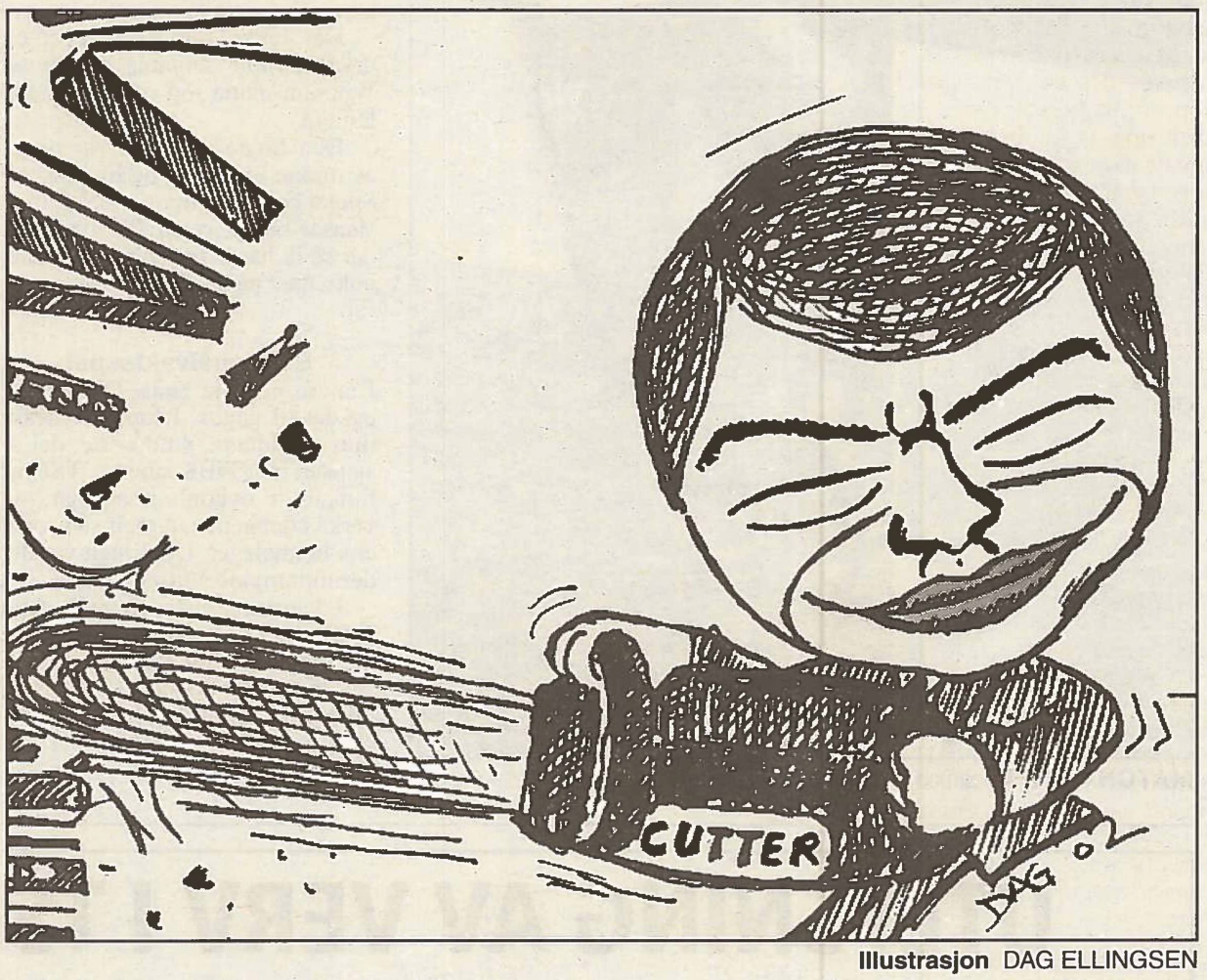
Utrop TROND WATHNE TVEITEN, President i Norges Liberale Studentforbund

Hadde det ikke vært vakkert hvis vi kunne skåne oss fra alt som var ondt og ubehagelig her i verden? Vold, sex og slemme personer... Men verden er ikke slik. Og av og til må man tåle å få ting man ikke liker presentert i både TV, radio og blader. Det er nemlig noe som heter ytringsfrihet - sist jeg sjekket var den vernet av grunnlovens paragraf 100. KrfU sitt angrep på NRK og kringkastingssjefen Bernander, i forbindelse med visningen av filmen Sansenes Rike, var et skudd i blinde. KrfU og deres likesinnede har åpenbart sitt eget syn på ytringsfriheten: Alt er greit så lenge det dreier seg om ytringer de er enige i - hvis ikke er det stopp.

Folk som har lyst til å innskrenke ytringsfriheten gjør det gjerne med Bibelen i hånd, eller de peker på behovet for å verne om familie og verdier. "Stakkars svake mennesker, la oss bestemme hva som er bra for dem." Ytringsfrihet handler nettopp om behovet for å beskytte seg, men innskrenkning av den er en feilslått strategi! Holdninger og ideer kan bare bekjempes på åpen mark. Kriminalisering av handlinger må begrenses til slike som direkte skader andre. Man må skille mellom det man hater og det man elsker å forby.

Åpent brev til statsminister Kjell Magne Bondevik fra fredsstudenter i Tromsø

Utrop STUDENTER VED MASTER DEGREE PROGRAMME FOR PEACE AND CONFLICT TRANSFORMATION: Jayne Khayega Mbakaya, Klaus N. A. Melf, Ole Henning Sommerfeldt, Eirin Annamo, Heidi Johansen, Mette Røkke, Kristin Røymo, Heidi Tamminen Egge, Silje Solheim, Ottar K. Kvaal, Reidar Øyvind Pedersen Breivik, Kari Mette Darell Eliassen, Alvaro Cedeño, Bjørn-Richard Hagvåg Monsen, Vidar Vambheim (lærer/koordinator), Jørgen Johansen (lærer/leder).



Illustrasjon DAG ELLINGSEN

Fredsstudiet, som ble opprettet ved Universitetet i Tromsø høsten 2002, har til hensikt å fremme og utvikle kompetanse til å løse konflikter på en fredelig måte. Tradisjonelt har dette også vært FNs fremste misjon. Artikkel 1 i FN-pakten sier følgende: De Forente Nasjoners formål er: 1. å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet, og i dette øyemed å treffe effektive, kollektive tiltak for å hindre og fjerne trusler mot freden og å undertrykke angrepshandlinger eller andre fredsbrudd, og å sørge for at internasjonale tvister eller situasjoner som kan lede til fredsbrudd, blir ordnet eller bilagt ved fredelige midler i samsvar med rettferdighetens og folkerettens prinsipper.

Til tross for dette mener mange at det nå er en reell mulighet for at Sikkerhetsrådet, under amerikansk press, kan komme til å åpne for en "forebyggende" krig mot Irak i 2003. Hvis det skjer, er det et særdeles faretruende signal til resten av verden. Det fins mange regimer rundt om i verden som utøver vold mot menneskerettighetene, og flere av disse er i besittelse av masseødeleggelsesvåpen. Begrepet "forebyggende krig" kan bli misbrukt av regimer som vil forsvare angrep på stater de opplever som "fremtidige trusler". Hvis FN åpner for en slik presedens, kan det ses som et tegn på at den fredsbevarende rollen institusjonen ble opprettet for å ha, er undergravet. Vi trenger FN som en fredsbevarende, ikke som en krigsskapende institusjon.

Jo flere kriger, jo mer hat og bitterhet. Og jo mer hat og bitterhet, jo mer terrorisme vil verden få se. Dette er en ond sirkel. Midtøsten er et eksplosivt område, og vi tror ikke flere kriger vil bidra positivt. Heller tvert imot - verden vil bli farligere og mange sivile liv vil gå tapt. Også trusselen mot oss her i den vestlige verden vil øke. Disse mekanismene er like gjeldende om det er FN som går til krig.

Fredsarbeid krever dialog, ressurser, fantasi og forsøk på å forstå situasjonen. Alt dette har det vært mangel på så langt i denne konflikten. De økonomiske sanksjonene som brukes mot Irak går mest ut over sivile, og har styrket Saddam Husseins makt over en hjelpesløs lokalbefolkning. Det er ingen dialog mellom Irak og de fleste vestlige land. Vi har observert at Norge legger ned Ambassaden i Baghdad nå i januar, og blir et av mange vestlige land som derfor mister tilgang til viktig informasjon om hva som skjer i landet.

Alternativer til krig eksisterer, selv om det krever nytenkning og kreativitet å utvikle dem. USA har budsjettert med et rekordbeløp til krigen i Irak. Beløpet skulle vært brukt til konstruktiv utvikling; kommunikasjon, infrastruktur, utviklingshjelp, opplæring og støtte til befolkningen i Irak. Det ville ha gitt større muligheter for at den Irakiske befolkningen selv kunne funnet styrke og mot til jobbe for demokrati ved hjelp av fredelige midler. Irak er ikke Saddam Hussein - de er 24 millioner mennesker. Det er her fokus må være.

Vi sier, som majoriteten av det norske folk: NEI til krig mot Irak! Som Statsminister i Norge er du forpliktet til å tenke over følgende:

Hvordan kan Norge bidra til å motvirke at Sikkerhetsrådet vedtar å gå til krig mot Irak?

Hvis FN likevel går til krig: Hvordan bidrar norske ressurser på best måte til fred? Er det ved å sende soldater og militært utstyr, eller er det bedre måter å bruke pengene på?

Er det mulig at et lite land som Norge kan inspirere andre land til å tenke alternativt?

GLÆDELIG JUL!

Tjo og hei
Det er jul i stua
Tjo og hei
Ta på deg lua

Far og mor er inne og baker
Liten og stor er ute og aker

Småfugler synger
Fra toppen av tre
Granene gynger
Tunge av sne

Smågutter ringer julen inn
Småpiker danser med roser i kinn

Og de morer seg alle storlig
På sin måte

For de har ingen Ånd ingen Sjel
og slettes ingen Visjon!
Deres filosofi er materialistisk
Deres uttrykk prosaisk
Deres omgangstone uironisk
Og deres sjarm knapt merkbar
Deres antall er dog stort
For stort

MEN FRYKT IKKE!
BRØDRE AV HØYKULTUREN!
FOR DE SKAL ALLE FORGÅ!
OG DE SKAL ALLE GJØDSLE JORDEN!
OG DIGRE FETE RØTTER SKAL ETE SEG DYPT INN I DERES RÅTNENDE KROPPER
OG FREMTIDENS PLANTER SKAL VOKSE SEG LANGT INN I HIMMELEN
OG LØFTE VERDENSTAKET
OG VI, VI BRØDRE! SKAL FÅ
NOK ROM
NOK LYS
NOK LUFT
TIL Å VANDRE SOM KEISERE
KEISERE AV ÅNDSTITANENES RIKE
MOT URAFFEKTENES EVIGE KILDE!

Men inntil videre:
Tjo og hei
Og glædelig jul!

Emanuel Brock

Innlegg sendes til utropia@utropia.no. Vi forbeholder oss retten til å forkorte innleggene. Alle innlegg skal sendes inn med fullt navn.

Svidd Neger: A Cinematic Caricature of Africans



MAIN CHARACHTER: This is Reinert, one of the main characters in the upcoming film, *Svidd Neger*.
Foto www.sviddneger.no

Utrop OWARE PERCY

Since last summer, the Tromsø film entitled *Svidd Neger*, long before it even hit the box office, has generated controversy for the use of the unfilmic and disparaging N-word. But the producer of the film has consistently justified the film's title with a persistent recourse to a professorial edict that the use of the N-word isn't derogatory. Although I am not privy to the basis of this professorial edict, like many others of African descent, the appropriation of this poster-word for racial exclusion is an indubitable cinematic caricature, which we could have been spared. The etymology of the word *nigger* is traceable to Latin *niger*, which means black. This innocent Latin word *niger* metaphorsed into *negro* (black person) in the English language and, also, the black colour in Spanish and Portuguese. In the lexical history of early Modern French, the Latin "niger" became *negre* (black man) and *negress* (black woman). But, to the best of my knowledge, the Norwegian word for the colour black is yet to undergo this maze of lexical metamorphosis into *neger*. So, for now, the colour black remains harmlessly *svart* or *sort* in Norwegian.

Now, whatever the lexical origins of the word, by the 1800s, the historical experiences of black people had changed its symbolism. Since the historical dint of slavery (man's most vicious and virulent humiliation of another man), the N-word has assumed unsavory connotations. In sub-Saharan Africa, where *blackness* is generally taken for granted in the daily flow of things, to the lettered, however, the N-word brings traumatic memories of the anchor of the slave boat, the scourge of the dens of the slave castles/forts that dot the shoreline, the degradation of their prototypes in diaspora and their related truncated socio-economic development. In long standing multi-racial societies, particularly in USA, the word wraps the marginalisation, scorn, hatred, repulsion and the daily humiliation of people of African ancestry. Thus, historically, *nigger*, derided and mocked black people. Social construction in another rendering, the word *nigger* (English) or *neger* (Norwegian) is a disgusting word symbolizing the social construction of people of African ancestry in most multi-racial societies. It is a verbal representation of the social and historical structures that circumscribe opportunities for black people. It is the social interpretation or definition of the black pigmentation of the human skin. And the word *nigger* has thus become the byword for the negative complex social meanings usually associated with the black race. Needlessly, being a black or an African is a biological endowment or fixity, which, perhaps, besides Michael Jackson, is no big deal! Blackness ensues from biology, which is often reinforced by seemingly immutable physical qualities. The racial accolade "nigger", however, encapsulates the repugnant fall-outs of black people's social interactions. In the everyday interactive parley of all racial groups, the N-word is a symbol of the unfilmic negative social experiences. Although cultures (societies) differ in their construction of blackness, the common denominator in most multi-racial societies, grudgingly, is marginalisation in the public realm. Thus, the producer's assertion that there is a professorial tag to the worthiness of the N-word is really worrying. And if I may ask, isn't the Norwegian *neger*, in the mould of cultural eclecticism, merely a carry-over from other language cultures and therefore devoid of Norwegian-specific socio-historical exigencies?

In contemporary social science, a certain category of words are known as ethnophaulism, which literally means prejudicial and injurious language. This language is shorthand for people's perception of whatever is wrong with others or a derision of otherness. The N-word, for example, is a typical verbal picture of racially demeaning stereotypes. Indeed, for elementary students of language, the word *nigger* clearly typifies ethnophaulism. In a motion film, like *Svidd Neger*, the word becomes a cinematic and an inter-generational recycling of racial epithets. Many such disparaging languages (words), with time, quietly dissolve into the stream of literary works and cinematography, with a cloth of intellectual braggadocio. No wonder, today, the N-word neither needs the cotton plantations nor an overt racially stratified society to fuel its nauseating taunts. After all, it has already assumed a world of its own in cinematic caricatures, pseudo-intellectualism, a-historicism and pardonable juvenile ignorance as displayed by the film's main character in recent media utterances.

Interestingly, despite the hulabaloo generated by the film's title, the producer says the N-word will hit the box office in April. In a knee-jerk remark attributed to him, which, in my considered opinion, is generously suffused with cultural insensitivity, he says that: *(...) det ikke kommer på tale å bytte tittel(...)* (Nordlys, 2003: 37). Keep it, buddy! But, by way of analogy, if history is his kosher, in 1939, Agatha Christie, the magisterial fiction writer, hit the shelves with a novel entitled Ten Little Niggers. In later editions, perhaps, with a demeanor of unfailing social sensitivity, she changed the title to Ten Little Indians and/or And There Were None. Yet, sadly, in the 21st century, an artist is willing to resort to reprehensible racial shorthands to sell a material object. And in a typical Davidian taunt, which ironically the producer is also the cultural Goliath, he is glee, palm-rubbing and construing the negative reactions as welcoming bouts of publicity. Some marketing gimmicks!

In the proverbial language of the generally accommodating Akan people of Ghana of West Africa, all this hulabaloo, especially the producer's stance, girds the truism in *obi abawuo tuatua obi aso*, which literally means the wailings in a neighbour's house easily pass off as irritating babbles. So, again, buddy, keep the market-inducing title! On my part, with the patina of ethnophaulism (disparaging language), see you'll at Fokus cinema in April after my *nigger work*, in the company of my *niggerlover*, if were're *niggerlucky* with a baby-sitter...!

Vyrde redaktør!

Utrop ARNSTEIN FARBU

No har eg altså kome godt i gang med utdanninga mi. Det er ein nydeleg dag, det er dis på sundet og sol. Når eg melder meg opp til eksamen, kjem det spenning og arbeidslyst over meg, og desillusjon, ubehag og eit gufs av zombie.

Det me snakkar om er: Tapet av tilhørighet og den kunstige identiteten. Det grunnleggande uerotiske som heng ved det akademiske. Det manglande grepet om røynda eg ser rundt meg i det vitskaplege miljøet. Mangelen på interesse i studentmiljøet. Fornufta, utdanninga si leiestjerne, kraftlaus og tilsløra. Dei høgt utdanna, som over lang tid har fortrengt det irrasjonelle og destruktive – som har skaffa seg alt, men, som det blir sagt, ikkje har noko å ha det i.

Det er ikkje lett å ville noko. Var det lettare før, i vikingtida? Universitetet er eit kunnskapsamfunn, men det er også eit føydalsamfunn, der stadig avkrevde eksamenar og oppgaver held folk på den akademiske motorvegen. I institutta strever tusenvis av liveigne og eigedomslause kunnskapsarbeidarar, som innordnar seg i produksjonssystemet til gjengjeld for utkome og skydd mot den store og farefulle verda. Produksjonen av studentar er industriell, og har trekk som minner om bioteknologi, som moderne kyllingoppdrett. Der er målet kyllingtilvekst i manipulert og snever forstand. År går, fuglane får masse kjøt på beina, men fleirtalet blir ute av stand til å klare seg utandørs. Høgare utdannelse, det vil seie akademikarar, er også registrert som handelsvare i GATT. Eksamen står i stadig større grad fram som ein bioteknologisk institusjon i ei industriell produksjonslinje. Universitetet i Tromsø skal ein altså ikkje kalle det ytterste universitetet i verda, men eit underbruk i det internasjonale føydale hjerneframstillingssystemet.

Alt dette sat me å snakka om ein dag, og underteikna tok på seg å skrive eit lite brev om saken. Det er jo viktig å ha ein debatt og vere klar over kva det er ein held på med. Det er viktig å sette den djupe motivasjonssvikten i ein samanheng. Det er viktig å overvinne apatien, og å overvinne pensum. Det me tenkte var: Tapet av det personlege kan forståast dersom ein ser på akademikarar som industrielt framstilte varer saman med Pizza Grandiosa. I den grad kunnskapsproduksjonen er industrialisert, får det visse logiske konsekvensar. Som ein kamerat sa det: Eg vil krige, eg vil ikkje gjespe. Eg vil arbeide, men ikkje slave... og over meg tårnar kunnskapsfabrikken seg. Korleis havna eg her?

Humør og forventninger

konsert
St.Thomas
Blå Rock Cafè
23. januar

Ujevne og underlige konsertopptredener er etter hvert blitt et slags varemerke for St.Thomas. Denne gang var definitivt en topp.
Kanskje er en årsak at St.Thomas, eller Thomas Hansen, i følge han selv gjorde sin første konsert i edru tilstand noensinne. Uansett hindret det ham ikke i å bevise at han er en sterk scenepersonlighet med et kommende album det er grunn til å forvente mye av.
For den St.Thomas som denne gang gikk på scenen i Tromsø var en utgave med selvtillitt og humør. Denne gang ble hans budskap fra scenen ikke til skandaler, men snarere til humørfylte avbrekk mellom låtene.
På denne turnen spiller St.Thomas uten band, foruten Bosse Litzheim på perkusjon og melodica, en form som fungerer utmerket. I tillegg fikk de hjelp av en minidisc-spiller med musikken innspilt, for kun å synge oppå, såkalt "singback". På denne måten fikk vi høre blant annet semi-hitene *Ride* og *Sugarmilk Coffe In A Berliner Café*, i tillegg til radioslageren *A Long, Long Time*. Med tanke på at de to førstnevnte ikke er funnet verdige en plass på den kommende langspilleren, men bare finnes på den nylig utgitte EPen, er det grunn til forventninger. Jeg har i hvert fall satt et stort kryss på kalenderen den 17. mars.

Tekst KJARTAN HABBESTAD

Livets dans

teater
Dødsdansen
Hålogaland teater, Lillescenen

August Strindberg tenker man ofte på som en sprø svenske sittende på et fattigslig loft i Paris mens han diskuterer kvinnens forædlerske vesen med seg selv over en kasse absint. *Dødsdansen* er et stykke som på mange måter bekrefter myten om Strindberg som en noe morbid dramatikker, men det er en del humor tilstede i de hjerteløse sarkasmene som utveksles mellom Alice og Edgar i noe man kan kalle et mindre fornøyelig ekteskap. Guri Johnson og Bjørn Sundquist finner denne underliggende humoren og klarer å formidle den uten at replikkene lyder som parodier fra en mislykket revyoppsetting. Forestillingsevnen er det som er hovedmotivet her, elskere som spillere som ser på livet som selve døden, og på et enestående vis trives i den svarte gallen av hat som deres kjærlighet har født frem. Dette fantasifulle ondskap, er en dialog som også er godt forstått og framstilt av Johnson og Sundquist. Håkon Ramstad i sin rolle som Kurt burde hatt ansiktet til en forvirret inntrenger, som blir trukket inn i dette spillet om essens i ekteskap og liv og som prøver å forandre dette forholdet, men oppnår bare fortvilelse for seg selv. Dessverre får han en kjedelig fremtoning og gjør den svakeste rollen i stykket. Genistreken var å sette opp stykket på Lillescenen, for der får publikumet en direkte følelse av konflikten og intensiteten i *Dødsdansen*. Den isolerende følelsen av en festning på en øy, som er scenen i Dødsdansen, var godt ivaretatt i scenografien, selv om noe av dødssymbolikken i rekvisittbruken ble litt smør på flesk. Helhetlig sett ivaretar denne oppsettingen den paradoksale følelsen i *Dødsdansen*, en følelse av død som noe levende og livet som død.

Tekst MAJA SOJTARIC

Vitenskapelig lørdagshygge

Interessen for vitenskap er i Tromsø på langt nær forbeholdt studenter og vitenskapsfolk. Lørdagsuniversitetet på Driv trekker folk i alle aldre, kanskje særlig middelaldrende og eldre, til populærvitenskapelige foredrag om ymse tema.

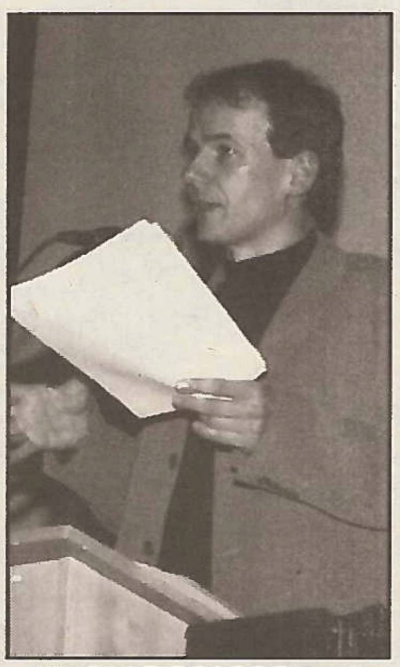
Lørdag den 25 januar var det duket for en innføring i *Musikk og psyke*, eller for å være mer presis; musikk i forhold til menneskelige følelser. Foredragsholder var musikkpedagog Michael Strobelt. Beklageligvis fikk ikke Strobelt tid til å komme særlig lengre enn til innledningen av foredraget, - ikke så merkelig ettersom man kun har en time på seg.

Han fikk riktignok pirket litt i overflaten av dette interessante tema. Blant annet fikk vi høre hvilke tanker Platon hadde om musikkens rolle i oppdragelsen; at enkelte skalaer er egnet til å frembringe heroisk atferd mens andre skalaer frembringer slavementalitet etc. Videre fikk vi en kjapp innføring i den musikalske utvikling gjennom renessansen og barokken, før innledningen var over og Strobelt kunne komme i gang med kjernen i sitt foredrag. Da var det imidlertid bare et kvarter igjen av hans tilmålte tid, derfor ble arrangementet noe amputert denne gang.

En liten nedtur ble snudd til en kuriøs opplevelse idet en ung fiolinist ved navn Adam Nordin ba om å få kommentere Strobelts foredrag. Dette gjorde han ved å fremføre en egen komposisjon kalt "Savn", inspirert av at han en gang glemte igjen fiolinen sin på et busstopp og var skilt fra den en hel uke. Fengende og veldig morsomt.

Selv om Lørdagsuniversitetet denne lørdagen kanskje ikke var av de beste, kan en tur innom Driv klokken 13.00 hver lørdag (4.etasje) anbefales. Det er tross alt en hyggelig og nyttig måte å tilbringe lørdags formiddag på, med kaffe, muffins og litt kunnskap du kanskje ikke hadde fra før. Og, iblant, kanskje en uventet konsert.

Tekst CALVIN KROGH



MUSIKKPEDAGOG: Lørdagsuniversitetet tar for seg mange interessante temaer. Michael Strobelt foreleste om musikk og psyke.
Foto EIRIK LINAKER BERGLUND

ØNSKER DU DEG JOBB I UTLANDET TIL SOMMEREN?

IAESTE sender årlig ca. 100 norske teknologi- og naturvitenskapelige studenter på studierelatert jobb i nærmere 50 forskjellige land. Nå er sommerens jobber kommet! Søknadsskjema og mer informasjon ligger på www.iaeste.no/jobb

Infomøte i Lille Aud på Mat.Nat. 6. februar klokken 17:00.
Spørsmål rettes til tromso@iaeste.no.

SØKNADSFRIST 13. FEBRUAR

Ny leder i Student.no
Eirikur Ingolfsson slutter i jobben som daglig leder i Student.no etter endt åremål Han overlater nå roret til Christina Rolfheim Bye, og hun tiltrådte stillingen fra og med 1. februar. Rolfheim Bye er utdannet sosialantropolog fra Universitetet i Oslo, og har blant annet jobbet i rådgivningsselskapet Geelmuyden.Kiese AS i fire år i tillegg til å ha vært informasjonsansvarlig i Student.no. Hun fortsetter samtidig i sin stilling som kommunikasjonssjef i Studentsamskipnaden i Oslo. Resten av organiseringen i Student.no er uendret.

Vil du bli et avgudsbilde?

musikalsk utbrudd

– Vil du bli Norges nye Idol? spør TV2 i sin nye storsatsing. De kunne like gjerne ha spurt: Vil du bli Norges nye avgudsbilde? Idol betyr avgudsbilde på latin, og det er et litt sterkere ord enn forbilde. *Idol – jakten på en superstjerne* heter programmet og handler nettopp om det. Konseptet, som vel de fleste har fått med seg, handler om at man etter mange auditioner og utvelgelser skal dyrke frem en popstjerne, med alt det negative og positive det kan føre med seg. De sier talent og egne låtskriver-ferdigheter skal vektlegges, men har man sett programmet, så vet man at utseendet har mer å si enn evnen til å lage egne låter.

Da er det lett å resonnere seg frem til at jeg synes opplegget musikalsk sett er forkastelig. Jeg må imidlertid innrømme at det var en smule underholdende å se på, men det skyldes utelukkende humoren til programlederne, som bidrar til at det virker litt mindre seriøst enn det de fleste deltagerne og jurymedlemmene gir inntrykk av. Men ett program var nok for meg til å finne ut at jeg ikke skal se dette programmet mer. Det er ikke morsomt å se litt naive og håpefulle deltagere drite seg ut foran en tidvis nedlatende jury.

Heldigvis er det noen av deltagerne som prøver å gjøre noe morsomt ut av programmet, som for eksempel han fra Tromsø som lagde en melodi på Osama Bin Laden. Men noen blir aldeles knust når det ikke går rette veien. At noen virkelig tror og håper på at dette programmet skal gjøre dem til stjerner, er skremmende. Jeg tror programmet senere vil komme til å vise, noe fordekt og muligens ikke tilsiktet, at musikkbransjen på mange måter er råtten og kynisk og kun handler om penger og at talent og dyktighet ikke betyr noe i den store sammenhengen.

At en plastikkprodusent og talentløs musiker som Ole Evenrud er med og velger ut hvem som skal videre er ingen overraskelse, men at en oppegående musikkjournalist som Morten Ståle Nilsen har kastet seg på dette er vanskeligere å skjønne. Så lenge han får penger for det, er det vel det eneste som betyr noe.

Hvorfor skal det være så fantastisk å bli popstjerne? Hvorfor vil noen bli en ny Britney Spears eller Ronan Keating? Hvorfor blir kvalitetsmusikk som Cumshots og Ben Harper ikke like mye fremhevet i media som det plastikkprodukt som Jennifer Lopez og Westlife blir? Og hvorfor kan ikke platebransjen snart begynne å tenke på god musikk i stedet for profitt? Det siste vil sannsynligvis aldri komme til å skje. Det betyr ikke at det ikke finnes god musikk på markedet, men at mange av de gode platene aldri får den markedsføringen de fortjener og ender opp med å samle støv i en platesjappe fordi folk i målgruppa ikke vet om den. Og enda flere havner ikke der en gang. Idealistiske plateselskap finnes, men de blir færre og færre. De går enten konkurs eller blir kjøpt opp av større selskap.

Man`s Ruin ga ut de første singlene til Queens of the Stoneage, og mye annen bra musikk, men de måtte til slutt kaste inn håndkleet fordi de ikke klarte utgiftene sine. Og nå har Q.O.T.S.A. blitt store og Man`s Ruins mange fantastiske utgivelser er ikke å oppdrive lenger. Hadde de hatt mer penger til markedsføring og tenkt mer kommersielt hadde de eksistert fremdeles, men da hadde de nok aldri gitt ut mange av de ukjente banda de ga en sjanse, som i ettertid har fått seg et navn etter at større selskap har plukket dem opp.

Men populærkulturen, platebransjen og reality-tv som Idol vil alltid fokusere der mulighetene for profitt er størst og der produktet er viktigere enn sjelen i musikken. Utseendet vil fortsatt bety mer enn talent, og kvalitetsmusikk betyr hvor mye det selger og ikke hvor bra det er. Jeg håper for de eventuelle seernes del at Idol innfrir hva de lover – at musikalske ferdigheter vil vektlegges. Hvis ikke er de med på å fremheve plastikk foran ekte vare, noe som jo ikke er uvanlig på TV2.

Tekst GLENN FAGERVIK

Et hav av konserter

Nordlysfestivalen er en festival for såkalt kunstmusikk i alle former. Og det er alltid et mangfold av stilarter og uttrykksformer som er representert.



GITARJAZZ: Hallgeir Pedersen og vennene hans begeistret publikum på Driv. **Foto** GLENN FAGERVIK

Nordlysfestivalen
Mikhail Alperin
Hallgeir Pedersens Trio med Bernt Rosengren
Soul Patrol
Cikada Kvartett med klaver

Man hadde ikke rukket å komme seg helt etter de inntrykkene filmfestivalen gjorde før det var duket for nok en festival. Denne gangen var det såkalt finkultur og kunstmusikk som var gjeldende. Også i år var det et bredt spekter på konsertene. Tradisjonell og eksperimentell jazz, orgelkonserter, symfoniorkestre, strykekvartetter, samtidsmusikk, storband, danseband, etnisk musikk, kor og også litt rock var noe av det festivalen kunne by på i år. Utropia besøkte et lite utvalg av årets arrangement.

Mesterlig improvisasjon

Den ukrainsk-moldaviske pianisten Misha Alperin tjuvstartet årets festival dagen før den offisielle åpningen med en solokonsert for klaver i Sparebankens festsal. Alperin, som til daglig underviser i komposisjon og improvisasjon på musikkhøyskolen i Oslo, viste seg som en improvisasjonens mester med sin blanding av jazz, klassisk, norsk og øst-europeisk folkemusikk. Vi kunne høre inspirisjon fra organisten Keith Emerson, pianisten Thelonious Monk og komponister som Bartòk og Shostakovitsj for å nevne noen. Men samtidig har han utviklet et særeget uttrykk som han er alene om, og det gjelder også måten han nynner, stønner og synger sine egne melodier til. Det vekslet fra det vakre og melodiøse til det eksperimentelle og disharmoniske. Nydelig, sært og ikke minst særdeles dyktig utført. En konsert fullstendig uten dødpunkter. Vi oppfordrer jazzklubben til å få han tilbake, da gjerne sammen med hornisten Arkadij Shilkloper.

Tradisjonell gitarjazz

Fredag oppsøkte vi Driv for å høre Øksfjordgitaristen Hallgeir Pedersen og hans trio sammen med den svenske saxofonlegenden Bernt Rosengren. Tradisjonell bebop var det vi fikk servert denne kvelden. Utenom de nevnte var Trond Sverre Hansen på trommer og Bjørn Alterhaug på kontrabass. Dyktige musikere på et høyt nivå innen sjangeren begeistret det store publikum, men ikke denne anmelder. Pedersen er en utmerket gitarist, og Rosengren helt sikkert en utøver i verdensklasse, men de talte ikke til hjertet mitt, selv om sikkert mange i salen hadde en motsatt oppfatning. Etter i mine ører et kjedelig første sett var det med glede å høre at låtmaterialet ble vesentlig bedre etter pause. Da viste gutta at bebop er en musikkform som ikke døde ut med Monk og Charlie Parker.

Festivalcruise

Etter konsertene hver kveld kunne man ta en tur ombord på Hurtigruta Nordlys som også i år fungerte som festivalskip med konserter for enhver smak. Fredags kveld spilte Soul Patrol sin form for soul og bluesbasert rock. Og de viste nok en gang at de er et liveband av dimensjoner. Og de har i sin vokalist Torgeir en sanger med en svært karakteristisk stemme som kan høres ut som en blanding av Louis Armstrong og Davi Lee Roth. Gode låter, spilleglede, god kjemi og stor humor er elementer som gjør dette bandet til en flott konsertopplevelse. Men selv om bandet gjorde en aldeles glimrende jobb gjorde settinndelingen og lokalets innredning det til at vi fikk en noe ufrivillig danskebåtfølelse mot slutten av konserten.

Kaosteori

Cikadaensemblet har siden 1989 fremført moderne og eksperimentell klassisk musikk. De ti musikerne har i ulike ensembler og konsepter både begeistret og provosert publikum over store deler av verden. Denne gangen var det strykekvartetten og pianist Kenneth Karlsson som hadde tatt turen. Kenneth Karlsson åpnet med verket *Syv imperativer for piano* av Rolf Wallin. Et sært verk der matematiske formler og kaosteori ligger til grunn for komposisjonen. Dette gjør stykket teknisk svært krevende og vanskelig tilgjengelig for lytteren, men Karlsson viste at han behersket stykket med glans og innlevelse. Så fulgte en strykekvartett av rockgitaristen og komponisten James Dillon. Et stykke som bekreftet ryktet om hvor smalt samtidsmusikk kan være.

Minimalisme

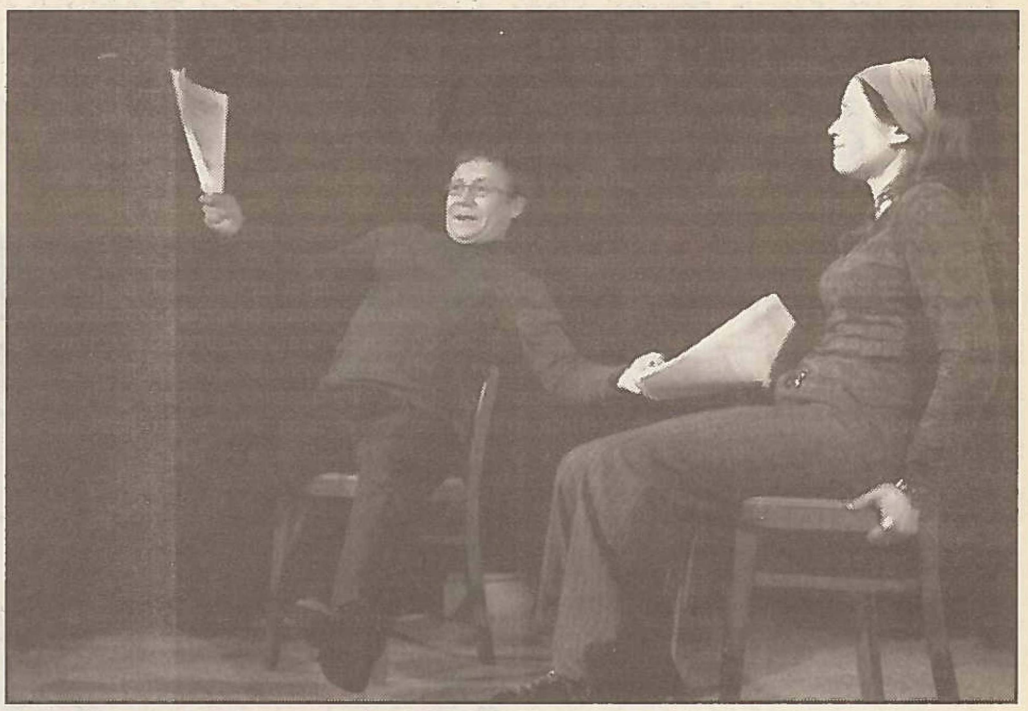
Etter pausen ble publikum satt på en musikalsk tålmodighetsprøve. Et verk for strykekvartett og piano av komponisten, maleren og professoren Morton Feldman (1926-87). Verket bestod av ikke noe mer enn to akkorder, det gikk svært sakte og musikerne spilte svært svakt lydmessig. En meget langsom tematisk utvikling over svært lang tid. Minimalisme er ingen overdreven beskrivelse av hva vi hørte. Men det krevde mye av publikum, og undertegnede mistet fullstendig tidssansen. Når stykket var ferdig kom det et lettelselsens sukk fra publikum, og jeg hadde ingen anelse om hvor lang tid det hadde vart. Etterpå fikk jeg vite at stykket hadde vart i mellom åtti og nitti minutter. Det var vakkert, men ubestemmelig, og vi fikk en opplevelse vi nok aldri kommer til å glemme. Takk for at Cikada finnes, og kan gi oss musikk å bryne oss på.

Festivalen hadde over 8400 besøkende på de ulike arrangementene og det viser at en slik festival har stor betydning for Tromsø og resten av landet som sådan.

Tekst GLENN FAGERVIK



Veien ut e rett ned, baby



Rebekka Brox som er først ute med sitt, la oss kalle det et fragment; med hennes egne ord: en del av noe stort, eller kanskje noe lite, men uferdig. Det var nettopp små korte og ikke minst upubliserte tekster som fikk sjansen på scenen på Litteraten denne kvelden, tirsdag 28. januar. Forfatterne kom fra Dramatikerverkstedet ved Rådstua Teaterhus. Et konsept etter modell fra Det Åpne Teateret i Oslo, ledet av Kristin Eriksen Bjørn og dramaturg Nora Evensen.

Veien ut. Skrevet av Rebekka Brox, handler på overflaten om en gravid dame som fører samtaler med sitt ufødte barn, hennes kjæreste og bestefar i samme person. Bortskjemt med Mozart vil barnet ikke ut, men forlater sin lune hule etter at en morfinglad lege har sagt sitt; uten retrettmulighet. Neste er Edvard Bredrok's *Møte på Grand*. Eva klarer ikke å få kontakt med Fredrik i andre enden av hotellbaren. Huspoeten bryter inn og Eva undrer seg over hva en poet henter av inspirasjon på et så smakløst sted. Referanser til det absurde?

X og Y

Leser du Strindberg, lurer en av kundene i *Nøden* av Kristin Danielsen på. Bartenderen har ikke tid til det. I bakgrunnen et sovende eldre par; forgrunn en sovende ung mann. Han våkner iblant for å fortelle at han trenger å skyte noen. Til sist får vår, smule fordrukne, Strindberg-beleste venninne ro; over bordet hun sitter ved.

Jævla idiot, neste bolk, starter med Kjersti Mindeberg's *X og Y*. Tittelen skjønner en med O-fag i bånn. Jente mottar lite hyggelige tilbakemeldinger på sine akademiske prestasjoner; fra en mann. Han irriterer vettet av henne med sin kjølige instrumentalitet. Hun i ny frontkollisjon med nok en Y; hennes kjæreste. Videre fortsetter bannskapen med *Shalla la Lailalove* av Solveig Hirsch. Kinodo, en, av kuken Krister, forsmådd pike skriver på veggene. I nabobåsen, en eldre, litt klokere, men like glad i å skrive på veggene, dame. Det oppstår konkurranse.

Bre oppmøte

Calvin Krogh's stykke *Treskjæreren* skilte seg fra de andre i stemning. Her går en treskjærer rundt med ideer om at noe foregår. Han får for seg at omgivelsene skal anerkjenne han som den kunstneren han er. Noen som kjenner seg igjen?

Hyggelig kveld. Mange mennesker. Mange som ikke er fast innventar på Litteraten fikk jeg høre. Og så håper vi å høre mer fra de deltagende dramatikere.

Neste Litteraten på Kafe Eka, Tromsø Kunstforening kl 1900 torsdag 6 februar. Da møter man den iranske forfatteren Ali Seddighi som skal gi et innblikk i Iransk skjønnlitteratur. Muligens mer stillferdig, men definitivt spennende.

Tekst TRYGVE M-JULIUS SØMHOVD

Skaper forventning

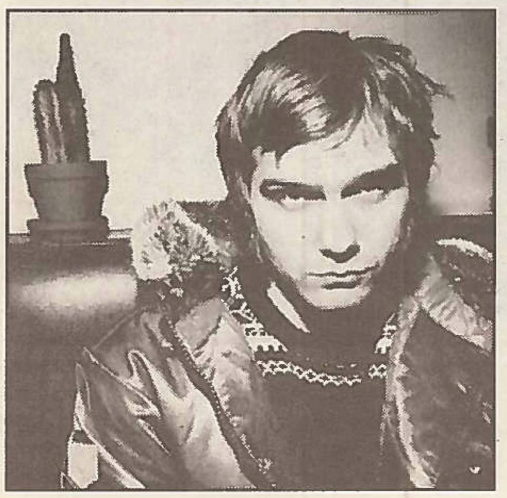


plate
St.Thomas
A long long time EP
Racing junior

St. Thomas har definitivt utvikla seg det siste året. Fra hans genierklærte/skamroste *Mysterious walks* kom ut i 2000 har han snublet sin seiersgang blant knuste glass, krokvelder på fjordhotell, *I`m coming home* og store konsertscener i Europa, før han nå gjør seg klar til sin tredje plate.

Mannen som har slentra seg inn i et landskap av Neil Youngs enkle viserrock, med en ydmyk liten referanse til det tilgjengelige fra Velvet underground og videre en sommerlett viseutgave av Built to spills lekne greier, viser nå at han har full kontroll på det han holder på med, og behersker både de rolige, naivistiske visene som er helt på grensa til det latterlige, og gledesprederne som mange av St. Thomas` låter er når tempoet blir skrudd litt opp. Med *A Long long time EP* gir St. Thomas forhåpentligvis en smakebit av det som er i vente på *Hey Harmony* som kommer i mars. Her er smån aivistiske(minimalistiske?) *Long long time* og den morsomme og lekne *Sugarmilk coffee* (et småironisk blikk på artisttilværelsen og det o lykkelige reise hit og dit – livet??) og den nokså befriende tredjelåten *Ride*, en aldri så liten hit å ha for seg selv inne på gutte-/jenterommet (fra A long long time EP er det bare tittelsporet som er funnet verdig en plass i cd`en, noe som for øvrig lover bra). I *Something happend* har St.Thomas tydelig tatt med seg stemninga fra de varme innspillingsdagene i Nashville, *America* er mer en slags kuriositet, som sikkert betyr mye for musikerne, men som funker mest som en fading av en EP som er både variert og spennende og som har med alle de elementene som vi håper og forventer er med på cd`en.

Tekst KJARTAN OTTERÅ

OK på sitt beste



plate
Supermanics
Colour me beautiful
daWorks

Colour me beautiful er ikke ei banebrytende dårlig skive, den når liksom ikke helt n'Sync-standarder. På den andre sida er norske *Supermanics*' debutalbum, etter denne anmelderens subjektive mening, ikke på noen måte bra heller. Stort sett er dette bare ei veldig kjedelig plate: Første gang jeg hørte gjennom den, satt jeg etter hvert bare og venta på at den skulle ta slutt så jeg kunne sette på noe mer interessant.

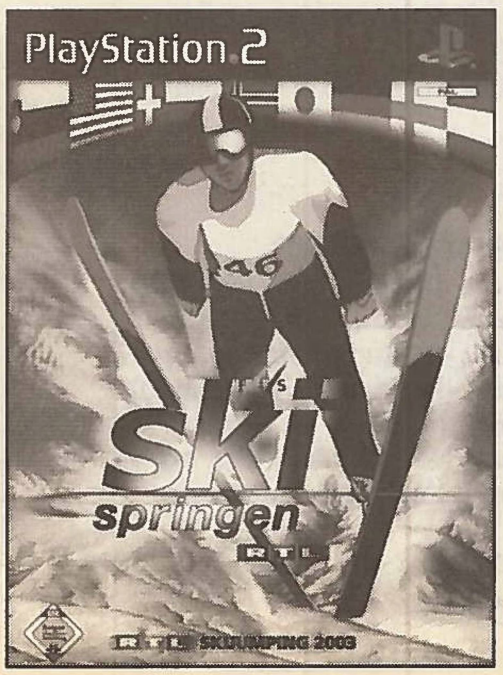
Når man begynner å høre nøyere gjennom cden blir denne kjedsomheten rett og slett irriterende, og visse spor er dårlige nok til å være irriterende i seg sjøl: Tittelsporet (som er definitivt verst) er rett og slett glatt wannabe-rock med boyband-aktig koring, en beskrivelse som dessverre passer til mye av det andre på skiva også.

Men det finnes mye verre musikk ute og går: Tross alt så er det noen hørbare sanger innimellom på denne skiva. For eksempel *Supermanic* som har god driv og faktisk er litt original. Eller kanskje den bare virker sånn, fordi man like før har lidd seg gjennom *Revolution*, som til tross for navnet bare er ennå ei A4-poplåt om kjærlighet.

Damn good, som kom ut på singel etter å ha vært med på soundtracket til filmen *Grabben i graven bredvid* er også ok nok, alt i alt kan jeg faktisk forstå at noen av låtene går an hvis man i utgangspunktet liker denne typen musikk. Men sjøl da: Etter min mening veier det faktum at det er noen "helt grei"-låter på skiva ikke opp for grusomheter av typen *colour me beautiful, revolution* og *babÿ I love ÿou*.

Tekst MIKKEL BERG

Nesten som fuglen



spill
RTL Skispringen 2003
PlayStation 2 og PC (PC-versjonen må bestilles over nett)
RTL Playtainment

De norske skihopperene gjør det bra i bakken for tiden, og nå kan du også gjøre det samme foran TV-en eller PC-en. Tyske spill har aldri vært det helt store her hjemme, men med RTL Skispringen 2003 burde døren være åpnet for flere spill derfra. Som tittelen antyder dreier det seg her om skihopping, og spillet presterer nesten å hoppe bakken ned.

Grafikkmessig er spillet veldig pent. Hopperene er godt animert og modelleringen av bakkene er meget bra utført. Er du bare litt interessert i skihopping klarer du fint å dra kjensel på de fleste bakkene. Det jeg savner her er litt mer bakgrunnsgrafikk for å plassere bakkene enda bedre. For eksempel mangler Gratishaugen i Holmenkollen, og jeg savner også at det kun er den bakken du hopper i som er modellert, ikke hele hoppanlegg med flere bakker som ligger tett inntil hverandre. Men klarer man å se bort i fra dette er grafikken så absolutt funksjonell.

Lydsiden er det mye å utsette på. Spillet hevder å ha "state of the art" lydeffekter, men lyden er monoton, og kommentatoren er så irriterende at du fort skrur av lyden på spillet og setter på en CD i stedet.

Gameplaymessig fenger spillet fra første hopp, og det er en sterk "bare en gang til" –følelse over det hele. Man har muligheten til å starte fra bunnen av med å trene opp en hopper og med denne gå gradene fra juniorhopper til å hevde seg i verdenscupen, man kan faktisk velge å være trener for et landslag, eller man kan bare gå rett til verks med en prefabrikkert hopper. Kontrollene er enkle å lære seg, men for å hoppe langt må man ha mye presisjon, og en liten porsjon flaks med vindforholdene.

Alt i alt er dette et solid spill som utmerker seg på flere områder, da spesielt i gameplayet. Allikevel er det forsatt litt igjen for at dette skal sette bakkerekord. Med unntak av de tyske hopperne er det ikke faktiske navn på hopperne, det er litt for få bakker i spillet og motstanden er litt for ensformig. Det er ikke sannsynlig at bare tre hoppere klarer å vinne renn i verdenscupen, mens alle andre ligger minimum ti poeng bak etter hvert hopp.

Allikevel, er du interessert i hoppsport eller bare liker gode spill er dette absolutt et godt kjøp. Spillet passer også ypperlig til en kveld sammen med en hel masse venner, da spillet har støtte for inntil 16 spillere samtidig. Er det du som skal sørge for den første norske sammenlagtseieren i verdenscupen siden Espen Bredesen?

Tekst PER JOSEF KR. INSULAN

Utan frivillige, ingen Driv. Aldri før har så få jobba på Studenthuset.
– Det er urettferdig at 70 studentar skal drive studentvelferda for 8000, seier styreleiar Håkon Nordrum.



FORTVILT: Styreleiar Håkon Nordrum, PR-ansvarleg Ola Fagerli og kulturstyreleiar Kari Westergaard er fortvilt over situasjonen med så få frivillige på Driv.

Foto KJARTAN OTTERÅ

Søker: frivillige

Tekst KJARTAN OTTERÅ

Ved eit bord på Driv sit styreleiar Håkon Nordrum, PR-sjef Ola Fagerli og kultursjef Kari Westergaard. Dei er fortvilt over situasjonen. For litt over eit år sidan jobba godt over hundre som frivillige på huset, i dag er talet 71. Resultatet er at dei få som er igjen må jobbe ekstra masse. I kafeen og i ordensgruppa er det spesielt få, for dei er belastinga særlig stor. Nå slår dei alarm. Viss ikkje fleire snart melder seg, vil det gå ut over kulturtilbodet på huset.

– Folk trur huset driv seg sjølv, seier Nordrum.

Mykje å velja i

Men det gjer det tydelegvis ikkje. Like før jul stod den nye scenen i fjerdeetasje klar. Her skulle det bli rolige, intime konsertar og vera eit nytt bidrag til eit mangfaldig kulturliv. Scenen står til no ubrukt. Grunn: for få frivillige. I haust var Driv ein av dei store konsertarrangørane i Tromsø og var ein viktig aktør i Kulturbyen. Nå etter nyttår har dei slutta å booka konsertar sjølv. Dei klarer så vidt å arrangera konsertane som Samfunnet og Jazzklubben har på huset. Grunn: for få frivillige.

Karl Henrik Sivesand ved Institutt for Samfunnsforsking har lenge forska på frivillig arbeid i Noreg. Han trur ungdom flest har eit så breitt tilbod allereie at dei ikkje er interessert i å vera med i bygga opp noko ekstra.

– Dei unge får i dag dekt dei mest grunnleggjande behova sine. Dei har så mykje å velja i, og då ser dei ikkje poenget i å bruka ekstra tid for fellesskapet, fortel han. Dei er blitt veldig bevisst på kva dei skal bruka fritida si på. Og ikkje minst: Kva dei får igjen for innsatsen?

Kunnskapløyse

Han viser ved eksempel: – I ei bygd der dei manglar ein fotballbane, går innbyggjarane saman om å laga ein. Ein slik dugnadsinnsats finn du ikkje dersom innbyggjarane føler at dei har bra nok tilbod, fortel Sivesand som ikkje seier noko om det er ei trend at folk tar fritidstilboda for gitt når dei først har dei. Generelt trur han at det er ei oppfatning blant folk at det offentlege skal ta ansvar for fleire område som før var dekt inn av frivillig jobbing, utan at vi nødvendigvis kan relatera det mot denne saken.

Kari Westergaard trur det er kunnskapsløyse som gjer at ikkje fleire vil jobba som frivillige.

– Folk ser ikkje kva dei får igjen. Dei ser ikkje kor fantastisk fin arbeidsplass dette er utan å prøve sjølv, seier ho.

– Og så får du ei veldig fin arbeidserfaring. Viss du ser rundt på uteplassane i Tromsø, så ser du at veldig mange av dei som jobbar i dørene eller i barane har erfaring frå Driv, forklarer Nordrum. Driv kan vere eit springbrett for dei som har lyst å jobba vidare i bar eller kafé, her er det ingen opptakskrav.

Ta ansvar

Gjengen rundt bordet trur det er fleire årsaker til at studentane sviktar huset sitt. Egoisme og mangel på tradisjon blir nemnt. Ola Fagerli meiner også utdanningsinstitusjonane må ta ansvar. Driv slit med høge leigeutgifter og stram økonomi og kan difor ikkje gje billig eller gratis plass til studentorganisasjonane.

– Eg trur ikkje Universitetet og Høgskulen ser verdien av å ha eit studenthus. Eg kan ikkje forstå korfor desse ikkje vil gje oss pengar, seier ein oppgitt Fagerli. I dag kan vi ikkje kalle oss eit studenthus. Tenk viss huset blei stilt heilt fri; då kunne ein samla heile studentmiljøet i Tromsø her på huset.

– Men korfor skal Universitetet og Høgskulen støtta oss når ikkje studentane sjølv gjer det, spør Nordrum. Problem er at vi ikkje klarer å gjera Driv kult. For utan nok frivillige blir det berre ein heilt vanleg uteplass.

Sosialt avbrekk

Silje Hustad har jobba i kafeen på Driv i 4-5 månadar. Ho syntes det var koseleg på Driv, og då ho fekk høyre at dei trengte folk, melde ho seg til teneste.

– Eg kunne jo lik så godt gjera litt nytte for meg, når eg likevel var her så ofte, smiler ho. Denne veka har ho vore litt sjuk, men ikkje verre enn at ho kan stå i kafeen.

– *Korfor trur du at ikkje fleire vil vere frivillige?*

– Eg veit ikkje. Men mange spør meg: Korfor gidde du å jobbe utan å få pengar for det? Men eg kan ikkje forklare. For meg er det eit slags sosialt avbrekk, fortel ho og oppfordrar folk som er usikre på om dei vil begynne til å ta eit par opplæringsvakter først for å sjå kva det går ut på.



KOSELEG: Silje Hustad synest det er koseleg å jobba på Driv. – For meg er det eit slags sosialt avbrekk, seier ho.

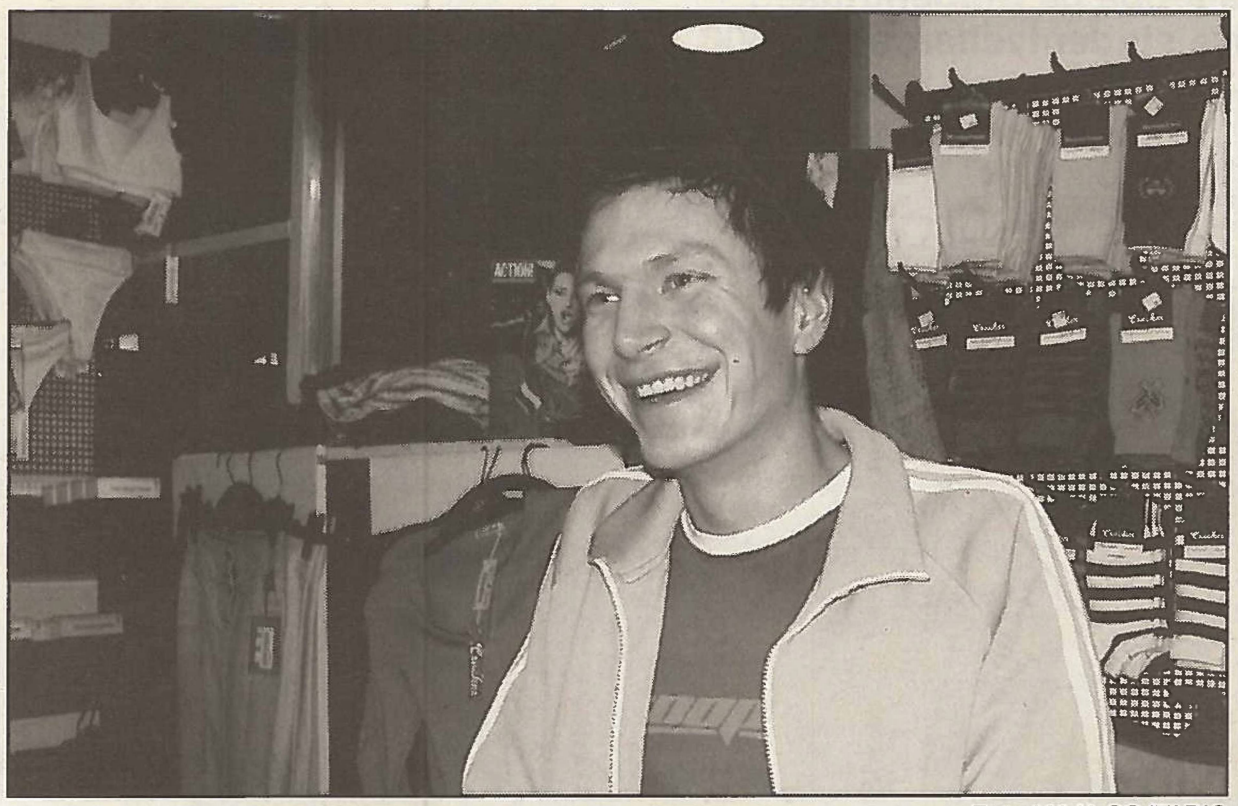


Foto MAJA SOJTARIC

Butikker uten kunnskap

Å få noen konkrete svar fra ekspeditørene i Storgata er ikke så lett som man skulle tro. På Vero Moda fikk vi klar beskjed at slike ting hadde de ikke lov å prate med media om og at en helst skulle prate med noen på Vero drift. På de andre butikkene var de mer imøtekommende, men ikke nødvendigvis mer kunnskapsrike.

Kyrre Rasmussen på JC visste ikke hvor mange av klærne var laget.

– Jeg vet ikke hvor klær av egne merker blir produsert, men enkelte av de eksterne merker er det lett å finne ut av, slik som Levi's.

– *Tror du dere har noen klesmerker som produserer klær under mindre enn rettferdige forhold?*

– Sikkert ikke, jeg tror det hadde gått utover produsentens rykte og økonomi. Jeg ville vært sjokkert om disse merkene hadde noe slikt for seg. Jeg tror produsentene tar mer ansvar for dette nå enn de gjorde før.

– *Så du er ikke klar over at merker som Miss Sixty og Diesel unndrar informasjonen om sine produksjons forhold fra offentligheten?*

– Nei det var jeg ikke klar over, men det overrasker meg særlig at Diesel som er et ganske nytt merke, basert på et revolusjonært *look* ikke bryr seg mer om slikt.

– *Tror du folk med sine kjøpevaner kan forandre produksjonspraksisen?*

– Hvis jeg fikk mange nok forespørsel hadde jeg ringt til produsenten og meddelt dem det. Hvis mange nok butikker gjør det samme må produsenten gjøre noe med det, ellers så får det altfor mye dårlig PR. Men det har aldri skjedd at noen har kommet og spurt om hvor og av hvem klærne er laget.



Foto MAJA SOJTARIC

Vanskelig å være bevisst

Det er ikke vanskelig å få i gang en diskusjon om klær og etikk i dag. De fleste har en oppfattning av menneskerettigheter og særlig barnas rettigheter. Studentene Marianne Mikalsen og Kamilla Therese Fossem synes likevel temaet er vanskelig.

– Med vår økonomi burde det være mulig å ta hensyn til andre menneskers liv, sier Marianne.

Hennes dilemma går ut på hvorvidt hun hadde kjøpt klær laget av barnearbeidere.

– Det er en vanskelig sak, det er jo ikke sikkert at disse barna kommer til å få det så mye bedre hvis jeg slutter å kjøpe klærne de lager, det handler om en ond sirkel man ikke blir helt klok på. På den andre siden har man helt klart et ansvar som forbruker.

– *Har forbrukeren i det minste ansvar for å finne ut hvilke arbeidsforhold disse klærne er laget under?*

– Det er veldig vanskelig å finne ut alt om alle produkter, og i tillegg er det vanskelig å være nøye opptatt av det, svarer Kamilla. Til en viss grad går det nok an å la vær å kjøpe klær laget av barnearbeidere, men det er umulig å holde seg orientert hele tiden.

– *Syns dere i så fall at butikkene burde ha plikt til å opplyse om produksjonsforholdene klærne er laget under?*

– Ja, butikkene burde ta et ansvar slik at det blir lettere for de enkelte kundene å bestemme seg. Det er viktig å ta avstand fra butikkene som utnytter mennesker grovt for å tjene penger, kommenterer Marianne.

– *Hadde du avstått fra et klesplagg om du visste det var laget under urettferdige forhold?*

En liten tenkepause før Marianne svarer:

– Vi vil ha luksusklær, billig. Det gjør det vanskelig å avstå, men om jeg visste det konkret får jeg håpe at jeg hadde avstått.

Tekst MAJA SOJTARIC

PLATEKOMPANIET

TUNGVEKTS-SALG

Tungvektstitler til lettvektspriser

Lageret har vært pumpet opp. Nå skal det ned!

PLATEKOMPANIETS TOPP 15 149,50/199,00

1. **KAIZERS ORCHESTRA** / Evig pint 149,50
2. **NICK CAVE & THE BAD SEEDS** / Nocturama (2CD)... 149,50
3. **TOM MCRAE** / Just Like Blood 149,50
4. **BONNIE 'PRINCE' BILLY** / Master And Everyone 149,50
5. **ROBBIE WILLIAMS** / Escapology 149,50
6. **FURIA** / And Then We Married The World 149,50
7. **DIVERSE ARTISTER** / The Lady Sings The Blues (2CD). 159,50
8. **EMINEM M.FL.** / 8 Mile - Soundtrack 149,50
9. **LISA NILSSON** / Små Rum 149,50
10. **DIVERSE ARTISTER** / The Celtic Circle (2CD) 159,50
11. **MADRUGADA** / Grit 149,50
12. **NORAH JONES** / Come Away With Me 149,50
13. **QUEEN** / Greatest Hits 1–3 – Platinum Edition (3CD)... 199,00
14. **COLDPLAY** / A Rush Of Blood To The Head 149,50
15. **DIVERSE ARTISTER** / Absolute Rock Ballads Classics (2CD) . 169,00

MELLOMVEKT 119,50/159,50

- **BJØRN EIDSVÅG** / Tålt 119,50
- **BETH GIBBONS & RUSTIN MAN** / Out Of Season 119,50
- **JOHNNY CASH** / The Man Comes Around 119,50
- **MELODY CLUB** / Music Machine 119,50
- **KENT** / Vapen & Ammunition 119,50
- **QUEENS OF THE STONE AGE** / Songs For The Deaf... 119,50
- **NIRVANA** / Nirvana 119,50
- **PINK** / Missundaztood 119,50
- **LEONARD COHEN** / The Essential Leonard Cohen (2CD).. 119,50
- **JOHN COLTRANE** / A Love Supreme (2CD) 149,50
- **BOB DYLAN** / Bootleg Series Vol. 5: Live 1975 (2CD) 149,50
- **ROLLING STONES** / Forty Licks (2CD) 149,50
- **U2** / The Best Of 1990-2000 (2CD + DVD) 159,50

LETTVEKT 99,50

- **HÅKAN HELLSTRÖM** / Det Är Så Jag Säger Det 99,50
- **RÖYKSOPP** / Melody A.M. (2CD) 99,50
- **THOMAS DYBDAHL** / That Great October Sound 99,50
- **BECK** / Sea Change 99,50
- **DIANA KRALL** / Live In Paris 99,50
- **BJÖRK** / Greatest Hits 99,50
- **JOKKE OG VALENTINERNE** / Prisen for popen (2CD). 99,50
- **DIVERSE ARTISTER** / Hits For Kids 8 99,50

FLUEVEKT 79,50

- **KAIZERS ORCHESTRA** / Ompa til du dør 79,50
- **TOM MCRAE** / Tom McRae 79,50
- **ROBBIE WILLIAMS** / Swing When You're Winning..... 79,50
- **STAN GETZ** / Café Montmartre 79,50
- **SOUNDTRACK** / Amelie From Montmartre 79,50
- **SIGUR ROS** / ( ) 79,50
- **COLDPLAY** / Parachutes 79,50
- **DAVID BOWIE** / Ziggy Stardust 79,50
- **GUNS N'ROSES** / Use Your Illusion I 79,50
- **JAGA JAZZIST** / A Livingroom Hush 79,50
- **AIMEE MANN** / Bachelor No. 2 79,50
- **ALICIA KEYS** / Songs In A Minor 79,50

OSLO
Bogstadveien 40
Byporten Shopping
Grønland T-bane
Oslo City
Stortingsgaten 22

BERGEN
Torgallmenningen 5

KRISTIANSAND
Markens gate 32

SANDVIKA
Sandvika Storsenter

STAVANGER
Søregata 9

STRØMMEN
Strømmen Storsenter

TROMSØ
Nerstranda Senter

TRONDHEIM
Munkegata 31

www.platekompaniet.no

Butikk-etikk?

Forbrukerrapporten har gjort ei stor undersøking blant dei store jeansprodusentane i samarbeid med det tyske instituttet IMUG. Her kjem det fram at dei fleste produsentane manglar kontrollsystem som kan hindre bruk av barnearbeid og uakseptable arbeidshøve.

Jeansprodusentar som kan dokumentere at dei jobbar med etikk:
Hennes & Mauritz
Levi's Strauss
IC Companys (ein fusjon mellom InWear og Carly Gry)

Jeansprodusentar du ikkje kan vere sikker på:
Benetton
Jack & Jones / Vero Moda (Bestseller)
Diesel
Replay
Miss Sixty
Tommy Hilfiger
Versace
Lee/Wrangler
MAC
Kjelde: Bart Tholens, Forbrukerrapporten februar 2002

Fakta: Initiativ for etisk handel (IEH)
IEH vart stifta av Coop Norge, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, Kirkensnødhjelp og LO. For utan stiftarane er blant anna desse medlemmar:
Bama Gruppen
Body Shop
Fabel Tekstil as
Hakon Gruppen
KappAhl
NorgesGruppen
Rema 1000
Winco
Fellesforbundet
Grip
Handel og Kontor
Norsk folkehjelp
Varner Gruppen

Dette kan du som forbrukar gjere:
Spør i butikken om kvar og under kva slags forhold kleda er blitt produsert
Finn ut om butikken er medlem av Initiativ for etisk handel
Ikkje kjøp klede som produsenten ikkje kan gi opplysningar om
Sei i frå til ekspeditørane at du som forbrukar er opptatt av etiske klede

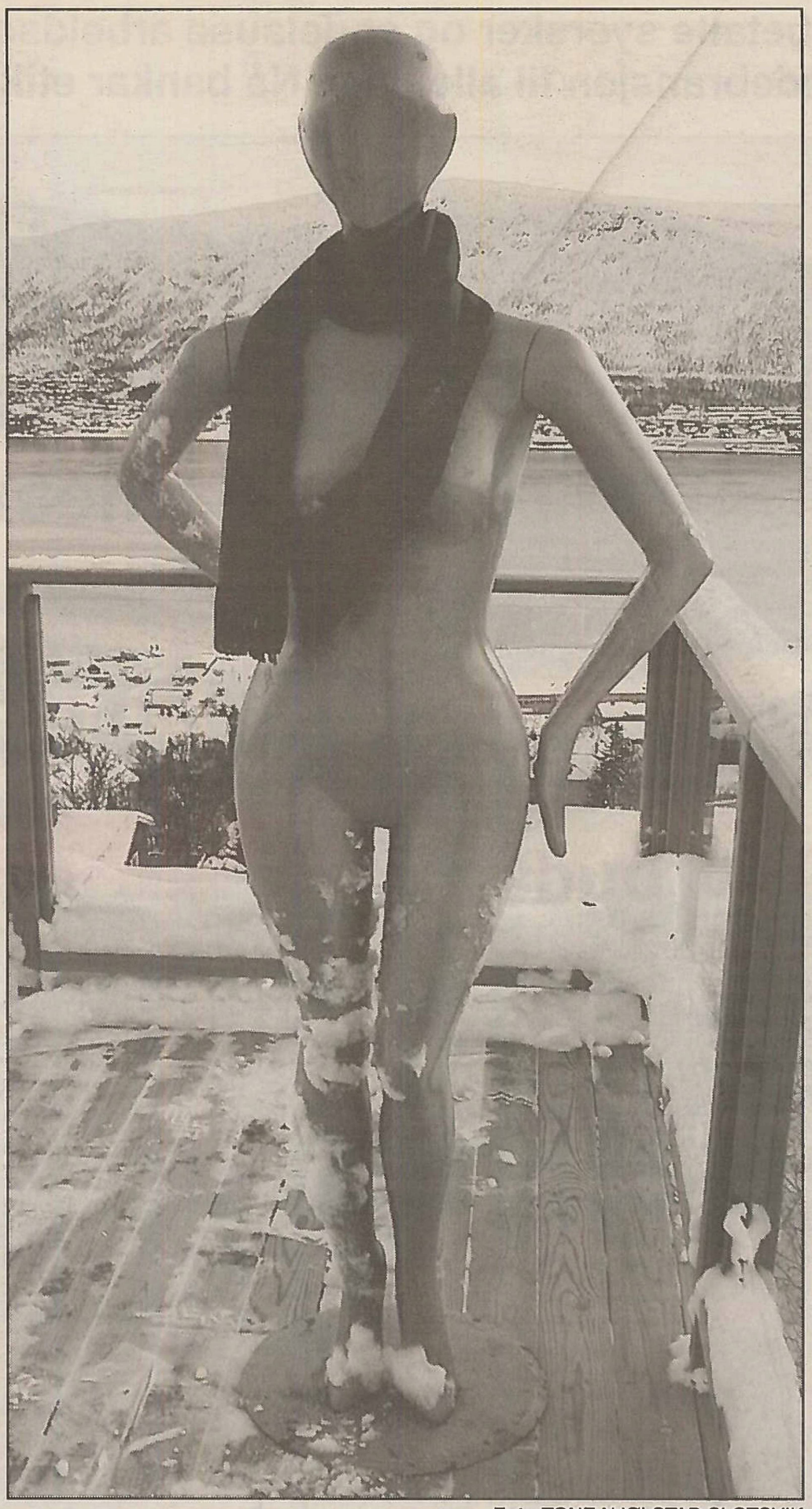


Foto TONE NJØLSTAD SLOTSVIK

"På sikt må ein lage reglar som sikrar at alle klede og andre varar som importerast til Noreg blir produsert på ein etisk forsvarleg måte."
Steinar Lem, Fremtiden i våre hender

"Det er nær sagt umogeleg å skulle finne ut kven som har laga kleda og skoa våre."
Jens Aas-Hansen, Changemaker

"Med vår økonomi burde det være mulig å ta hensyn til andre menneskers liv."
Marianne Mikalsen, student

"Det har aldri skjedd at noen har kommet og spurt om hvor og av hvem klærne er laget."
Kyrre Rasmussen, ekspeditør på JC

fortsatt fra forrige side

Eit stykke på veg

La oss seie at du vel alternativ to. Du er faktisk ikkje åleine. Forbrukarar verda over har vore aktive i kampanjar mot store selskap for å få dei til å legge om produksjonen.

Bevis på at det nyttar? Aksjonane mot Nike er eit godt døme: det vart kjend at arbeidarar i Asia berre tente nokre kroner på å sy eit par joggesko. Joggesko som kostar 1500 kroner i butikken. Etter stort press frå forbrukarane måtte Nike gi etter og stille strengare krav til sine leverandørar. Men tru ikkje at du kan kjøpe Nike-utstyr med godt samvit enno.

Fleire store organisasjonar verda over jobbar med å sette fokus på situasjonen til dei som produserar kleda våre. Ein av dei større er Clean Clothes Campaign (CCC). I ein rapport frå 1998 kritiserte CCC kledekjeda Benetton for å bruke leverandørar i Bulgaria som let arbeidarane jobbe 240-260 timar i månaden, for svært lav løn. I ein annan rapport hevda dei at Benetton-leverandørar på Sicilia halverte løningane til sine tilsette, og sa opp folk som gifta seg. Slike rapportar får følgjer.

Etikk på norsk

Men etikk og klede er ikkje lenger eit tema som idealistiske organisasjonar har monopol på. For tre år sidan starta ein allianse mellom bedrifter og organisasjonar i EU CSR-kampanjen (Corporate Social Responsibility). Og i november 2000 vart norske Initiativ for etisk handel (IEH) stifta. Før ei bedrift kan bli medlem av IEH blir det stilt krav til arbeidstilhøva hos bedrifta sine produsentar. Blant anna skal arbeidarane ha løn å leve av, ei rimeleg arbeidstid, og barnearbeid skal ikkje førekome.

– Men i første omgang blir det mest kartlegging, fortel prosjektleiar i IEH, Gunelie Winum. Tiltaka for å forbetre arbeidstilhøva må kome på sikt. Det er viktig at våre medlemmar ikkje berre byter leverandørar. Slikt løyser ikkje problema.

– *Men er dette med etikk berre ein trend?*

– Nei, etikken har definitivt kome for å bli, meiner Winum.

Jungeltendensar

Dei som har jobba ei stund med dette veit at ting tar tid. Noen gonger fører protestane fram. I fjor sommar hadde Changemaker ein aksjon mot ein av InWears butikkar i Oslo i protest mot at butikken sel klede frå Burma. Reaksjonen frå butikken var overraskande nok positiv. Slik er det ikkje alltid.

Jens Aas-Hansen i Changemaker fortel om vanskar då han skulle prøve å finne ut korleis eit par sko frå Nike hadde blitt produsert. Han blei vist frå ei ekspeditrise i Oslo til marknadssjefen i Noreg, og så til hovudkontoret i Amsterdam. Svaret her var at Nike var på veg i riktig retning. Dessutan var det berre å ta ein titt på Nike sine heimesider. – Men her sto det lite relevant informasjon, seier Aas-Hansen. Det er nær sagt umogeleg å skulle finne ut kven som har laga kleda og skoa våre.

For å skulle undersøke arbeidstilhøva hos alle leverandørane til eit selskap er som å ta seg fram i ein jungel. Til dømes har Hennes & Mauritz 900 leverandørar og 3000 underleverandørar. Ikkje greitt å seie kvar ein skal begynne.

Ulv i fåreklede eller ein engel i blant oss?

Eit anna problem er at påstandane til organisasjonar og argumenta til bedriftene står steilt i mot kvarandre. Det blir eitt ord mot eit anna.

H&M var eit av selskapa som kom best ut i undersøkinga til Forbrukerrapporten. Men i desember 2002 melder den svenske avisa Expressen dette:

Er du syerske for ein av H&M sine leverandørar i Dhaka i Bangladesh risikerer du offentleg pryl dersom du syr feil. Eller dersom du ber om å få gå heim tidleg fordi du er sjuk. Og H&M er ikkje åleine. Kritikken frå Expressen var òg retta mot Kappahl, som er eit av medlemmane til Initiativ for etisk handel. Men Bente Storløkken i Kappahl tilbakeviser kritikken:

– Me kan dokumentere korleis tilhøva er hos våre produsentar, og me har ein streng policy som blir følgt opp av eigne kontrollørar.

– *Men i artikkelen i Expressen vart det nemnt at arbeidarane ikkje fekk organisere seg?*

– Ja, men grunnen til dette er at det er mange konkurrerande fagforeiningar i Dhaka, og dei brukar vald for å få folk med i nettopp sine grupper. Fagforeininga som vart nemnt i artikkelen i Expressen var blant dei mest militante.

Forbrukaren i fokus

Men har forbrukaren makt til å endre noe? Og kva må til for å sikre at dei kleda me kjøper i butikken er etiske? Steinar Lem og Jens Aas-Hansen har kvar sine svar.

– Eg har tru på at det arbeidet organisasjonar og enkeltpersonar gjer nyttar. Men det burde vore mykje enklare å kontrollere tilhøva der kleda våre blir laga, seier Aas-Hansen.

– På sikt må ein lage reglar som sikrar at alle klede og andre varar som importerast til Noreg blir produsert på ein etisk forsvarleg måte, foreslår Steinar Lem. Forbrukarane si makt kan lett overvurderast. Når eg går i butikken er eg oppteken av å finne det som er billig og lettast tilgjengeleg. Slik er det for dei aller fleste.

Aas-Hansen er ikkje samd.

– Til sjuande og sist er det oss det står på. Som forbrukarar har me eit klårt ansvar for å seie ifrå i butikkane at me bryr oss om kvar kleda våre kjem frå.

Tekst TONE NJØLSTAD SLOTSVIK

Barnearbeid, underbetalte syersker og endelause arbeidsdagar. Slike stikkord har vore knytt til kledebransjen til alle tider. Nå bankar etikken på døra.



Kva skal du ha på deg i dag?

Du er i butikken for å kjøpe ny bukse. Og ler, på eit stativ mellom glitrande genserar og tettsittande toppar finn du akkurat den du leita etter. Drømmebuksa. Heilt til ei stemme kviskrar deg i øyret: *pssst, visste du at denne buksa er laga av underbetalte arbeidarar på ein fabrikk i Tyrkia?*

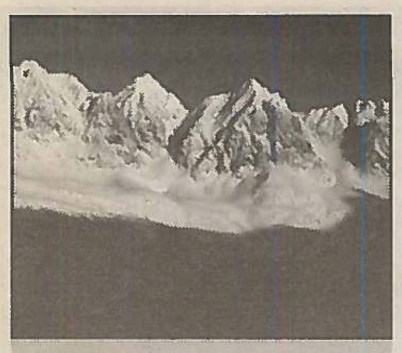
Kva skjer så? Gjer du som folk flest vil du gå til kassa og stille deg i kø for å betale. Steinar Lem i Framtiden i våre hender er ikkje i tvil om akkurat *det*:

– Me merkar inga aukande interesse frå forbrukaren si side om kvar kleda deira kjem frå. Og han får støtte frå forskar Ingun Grimstad Klepp ved Statens institutt for forbruksforskning:

– I Noreg er det prisen som styrer det meste, seier ho i eit intervju med bladet Folkevett.

Du kan altså velje å ikkje bry deg. Eller du kan bestemme deg for å seie ifrå, og ikkje kjøpe buksa. For di drømmebukse er kanskje ein annan sitt mareritt.

fortsetter på neste side



fortsatt fra forrige side

Store Lakselvtind ble første gang besteget på slutten av 1800-tallet av to engelskmenn. Dette var om sommeren, men i dag er Lakselvtindene og Lyngen generelt mest aktuell om vinteren pga steinkvaliteten (veldig løst). Høysesongen i Lakselvtindene starter i slutten av februar, da dagene har blitt litt lengre og den aller første snøen har lagt seg, men dette varierer. Tradisjonelt sett er det en god regel å ta tida til hjelp siden forholdene i Tomasrenna er pleier å være ganske skumle de første månedene på nyåret.

Fra Lakselvbukt er Store Lakselvtind og Tomasrenna (syd for denne) lette å se. Tomasrenna er vel en av de største nedkjøringsklassikerene i Lyngen med sin lengde, vedvarende bratthet (30-40°) og eksponering. Fra Lakselvbukt er det 1350 høydemeter opp til Tomasskar i toppen av renna, og her går man inn på et platå, dannet av Tomastind-breen.

Et mer brukt og passende navn er *Den himmelske fredsplass*. Om man orker, er det slitet verdt å ta med seg bivuakk-utstyr og campe her (snøhule funker bar). Da har man store muligheter for å bestige flere av toppene i området; Tomastind (1556 moh.), Imbodentind (1565 moh.), begge er i tillegg til Store Lakselvtind fine skitopper.

Store Lakselvtind ligger nord for *Den himmelske freds plass*, og fra Tomsskar går en 100-200 meters flanke opp til topprenna som fører opp til 1580 moh. Det er lurt å få oversikten over fjellet fra skaret slik at man velger rett renne i toppen. Der renna slutter er det lett klatring til topps (ca 40 meter), og snøforholdene er avgjørende for stilen videre. Tau anbefales da konsekvensene for å skli av egga er fatale. Stegjern og øks er nødvendig.

Om skilysten er der anbefales veldig å få med seg skiene opp i topprenna. Det er selvfølgelig avhengig av hvor mye snø som har lagt seg i renna. Men utpå året (mars, april og mai) er det som oftest nok snø. I disse månedene vil Lakselvtinden kunne tilby nesten 1600 bratte høydemeter med skikjøring, en super klassiker.

Jeg og en venn var på Lakselvtinden første gang snøvinteren -97. I Tromsø var det da over 2 meter med snø og en lengre periode med kaldt stabilt vær og lite vind gjorde forholdene optimale. Pudderet var bunnløst, noe som hadde sin negative virkning på veien opp. Turen opp Tomasrenna var fin og kald, og da vi krøp over kanten ved Tomasskar fikk vi varme fra sola og det storslagene synet av tindene rundt. For vår del hadde snøen lagt seg i topprenna (sist i feb) , så her skulle det pumpes pudder til siste cm. De siste 40 meterne brukte vi snø, og på toppen gravde jeg ned en sekk som standplass. Nedturen var oppturen. Vi fikk legge førstesporet ned den dagen og var strålende fornøyd. Synet av Hale-Bopp kometen i vest og den siste rest av skumringslyset på vei ned vil jeg aldri glemme. God tur!

Tekst MARIUS MORTENSRUD

Det norske mannskor av 1995 er kanskje mest kjent for sitt seriøse image og noe gammeldagse låtmateriale. Men nå vil koristene bevise at de kan mer.



BOYZVOICED? Hanne Sofie Akselsen (*Admiraldirigent*), Pål Høgmo (*Finansfyrste*), Per Helge Nylund (*Herold*) og Jørn-Arne Hallonen (*Generalsekretær*).

Traust pop

MH-bygget, plan 8, rom U-121

Det er et selsomt syn vi er vitne til inne på øvingsrommet til Det norske mannskor, i hvert fall ikke noe som bringer tankene til Bellmann og nasjonalromantiske musikkstykker, som er standarden for denne gjengen.

– Ideen til dette kom til oss i forbindelse med det store Akademiske Kortreffet som foregår i Tromsø 7. – 9. mars i år, forteller generalsekretær Jørn-Arne Hallonen.

– *Akademisk kortreff?*

– Jepp. Den norske korbevegelsen, som jo er veldig stor, har tross alt sitt utspring blant studenter, forklarer Hallonen. Det første studentkoret ble stifta i 1845, og var av åpenbare grunner et mannskor. Men da kvinner fikk lov til å studere kom de ganske snart med i bevegelsen, tilføyer han.

Kortreff med psild

– *Hva kommer til å skje på dette treffet?*

– Det er rett og slett masse studentkor som møtes. Vi har en tradisjon på at vi samles annethvert år i Tromsø. Ellers finner begivenheten sted i Bergen, Trondheim, Ås eller Kristiansand. Tromsø har fått æren av å være åsted for treffet annethvert år, av den enkle grunn at vi alle synes det er en morsom by å samles i. I år kommer det sånn cirka hundre og femti sangere hit, forteller Hallonen.

– Da blir det velkomsttilstelning, gallamiddag, gaveoverrekkelser, taler og i det hele tatt mye styr. Vi feirer oss sjøl litt, kan du si. Også blir det *psildefrokost,* smiler han.

– *Sildefrokost?*

Nei, med en *P* foran. Det betyr rett og slett "tidlig frokost", det kommer av det gamle norske ordet *psilde* som brukes i en sang som svært mange korister kan.

Traust og formelt

Den Akademiske Korhelga er mer enn bare en sosial sammenkomst, det er også en slags musikkfestival. Det kommer til å bli mange konserter i denne perioden, både med Mannskoret og folk utenbys fra. Spesielt én av korkonsertene kommer til å skille seg ut fra resten:

– Som sagt er vi til vanlig et veldig *traust og formelt* kor, du hører det jo på navnet vårt og titlene på styrevervene våre. Vi bruker å stille i svarte dresser når vi skal synge og låtmaterialet vårt er stort sett fra 1800-tallet og nedover til, ja hva da...?

– 1200-tallet er vel det eldste vi har, forteller Per Helge, en annen korist.

– Ja, nettopp. Men tingen er, for ei stund sida bestemte vi oss for å prøve å synge gjennom hele repertoaret vårt. Det var mange sanger som satt inne, men alle var jo så gamle. Vi fikk lyst til å øve inn noe nytt også, derfor har vi bestemt oss for å ha en *boyband-kor-konsert*.

Britney og boyband

Det norske mannskor.. holder fortsatt fast på at man skal gjøre ting på en gjennomført og stilriktig måte, så de er i ferd med å skaffe kostymer til alle. På det nye repertoaret står blant anna Backstreet Boys, Britney Spears og mange andre fra samme sjanger. De håper dette kommer til å trekke litt yngre folk til koret.

– *Dere tror Britney og Backstreet Boys lokker yngre studenter?*

– Nei, det er vel mer fordi vi følte for å gjøre noe annerledes, sier Hallonen.

CD-planer

Ellers blir mannskoret å kjøre mye den samme stilen som til vanlig. I tillegg til å opptre som vanlig på forskjellige steder, skal de snart begynne på innspillinga av sin andre CD. Senere i år skal de ned til Stockholm for å møte "broder-koret" sitt.

– De er enda litt mer seriøse enn vi er da, de opptrer på Nobelpris-utdelinger og sånt.

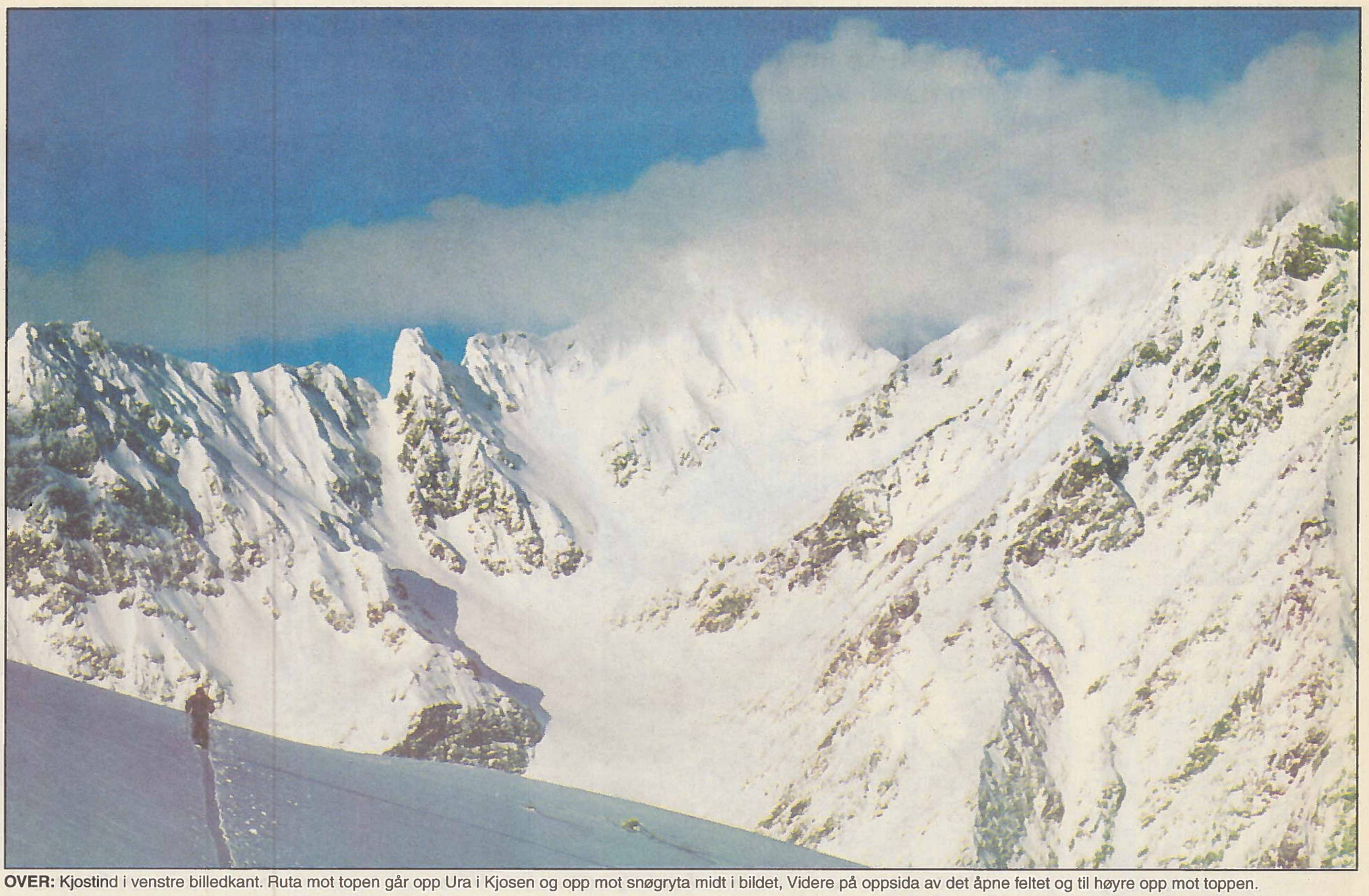
– *Såpass. Men hva skal folk gjøre hvis de vil bli med i dette koret da?*

– Det er bare å møte opp på dette rommet klokka 18:00 en eller anna onsdag. Eller i MH-kantina en time før, da spiser vi middag, sier Hallonen.

– Vi håper det kommer flere folk da: Det begynner å bli mange hovedfag samla her etter hvert, folk slutter jo å studere etter hvert og dette er jo et studentkor. Så vi er litt avhengig av at nye kommer til, men det skulle jo også bare mangle. Det er tross alt rundt tre tusen mannlige studenter her oppe, *noen* andre enn oss tolv må jo kunne synge!

– Dessuten: Nå kan du få et mye nærmere forhold til Britney Spears enn du noen gang ellers ville hatt sjansen til, avslutter Per Helge Nylund.

Tekst MIKKEL BERG
Foto MONJA FISCHER



OVER: Kjostind i venstre billedkant. Ruta mot topen går opp Ura i Kjosen og opp mot snøgryta midt i bildet, Videre på oppsida av det åpne feltet og til høyre opp mot toppen.

UNDER: Artikkelforfatter Marius Mortensrud som 18-åring på veg opp mot Store Lakselvtind.



Store Kjostind (1489 moh)

Urbra himmelfart

Store Kjostind ligger i området der Lyngenhalvøya nesten deles i to, innerst i fjordarmen Kjosen. Toppen er med sine 1489 meter den nest høyeste i en tinderekke som ellers består av (fra vest) Tyttebærtind, Urtind, Festninga (på kartet angitt som Urkjerringa), Urkjerringa, Istind og i enden, Store Kjostind.

Fra Tromsø kjører du, eller tar buss, nordover mot Lyngseidet over Breivikeidet og tar ferga over til Svensby, forhåpentligvis med utsikt til morgensolrøde Jægervasstinder midt imot. På Svensby kjører du østover langs fjorden, nesten til ende. Du stopper ved skredvollen i Ura.

Her blir det ikke mye oppvarming for lårene, for herfra går det i èn retning, oppover. Opp Ura er det bare å gå på, med moreneryggen på ca 500 moh i sikte (er du heldig med været, ser du også "pinakkelen" Urkjerringa lenger bak og opp). Vel opp ved moreneryggen passer det med en med en kjeks eller tre og væskeinnsprøytning, før beina får hvile en flat strekning på ca 150 meter. Noen(mange?) bautinger lenger opp i sida ligger det en liten bre, gå på venstre side av denne. Når du er kommet på høyde på det du tror er bretunga, kan du mot sydøst se ei relativt bred snørenne som ender i en fingeraktig klippeformasjon. Fortsett over breen og opp renna. Når du har gampa deg opp renna, er du nesten oppe. Her er en del blokker, så nå må du bare finne minste motstands vei opp mot høyre og opp på topplatået og varden. Her skal det ligge en vardebok, så om du orker å ta av deg på hendene kan du skrive deg inn her.

Få i deg maten, ta pliktskyldigst noen bilder(eller ikke) og finn igjen skiene som du har lagt igjen på toppen av topprenna. Herfra er det bare å legge 11'er… eller du kan svinge ned renna. Følg samme rute ned som du kom opp. Er du fortsatt gira på 11 tall, kan du alternativt finne ei renne som ligger på sydøstsida av breen. Denne gir ikke rom for annet.

Vel, svisj svisj svisj svisj svisj perfekt føre blablablablablablah, beste turen, adrenalin, fullkommen harmoni, deg og snøen, enda mer blablablabla, svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj klisje svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj svisj. Vips er du nede, og har akkurat hatt 1479 meter kontinuerlig bratt skikjøring.

Disse toppene danner til sammen en gryte som vinterstid samler mye snø, og denne turen krever derfor svært stabile snøforhold for gjennomføring. På den annen side fører snøoppsamlingen og breen(e) som ligger her til at dette er et utrolig fint område for sommerskiturer(og langt sikrere). Snøen ligger ned på 500 meter stort sett hele sommeren, og her er det muligheter for å bygge kickere og andre luftbringende hjelpemidler for den rastløse jibber. Teltplass har du ved moreneryggen.

Tekst RAGNAR LILLEVOLL

Store Lakselvtind (1616 moh):

Tomasrenna og Hale-Bopp

Følg E6 mot Narvik og ta av til Lakselvbukt og Jøvik ved Laksvatn i Balsfjord. Ca 1 times biltur fra Tromsø. Store Lakselvtind er, som navnet tilsier, den høyeste av Lakselvtindene, et veldig alpint gabbromassiv i den sørvestlige delen av Lyngen. Massivet begrenses i vest av Lakselvdalen, i nordøst av Goverdalen og i syd av Ellendalen. De to sistnevnte dalene er utmerkede utgangspunkt for skikjøring og alpin-klatring

fortsetter neste side

Vinteren er tida for lek og moro. Snøen ligger metertjukk og sola er kommet. Her er fire alternativ for deg som like bratt skikjøring.

Topp vinter



MOT TOPPEN: Skittentind er et av mange flotte toppturmål på Kattfjordeidet. 900 høydemeter. Greit rutevalg og oftest spor å følge opp. Flere alternative nedkjøringer. En del brattere heng tilsier at skredfare bør vurderes.
Foto ESPEN NORDA

Skitntind (1042 moh):

En nærliggende klassiker

For ski- og toppturentusiaster fremstår Tromsø som et sentrum i verden. Utvalget av spennende og fristende skifjell er nesten uendelige. Vi har Lyngenhalvøya der de store og alpine gabbroklumper har samlet seg. Der fjellene er bratte og utfordrende og turene ofte krever stooore matpakker. Vi kan dra til på fastlandssiden og nyte Ullstind, Tromsdalsting eller Fagerfjellet.
Men jeg velger å legge veien utover Kvaløya til Kattfjordeidet. Et område som har fått en renessanse de senere år blant de som virkelig liker utfordringer langs de brattere fallinjer. Ei kompakt lekegrind for alle typer skifantaster. Valget faller på Skitntind. Et fjell som har oppnådd et skikkelig klassikerstempel som skifjell. Med sine 1042 meter over havet er det nesten Kvaløyas høyeste. Etter som årene har falt på liker jeg mer og mer de nære fjell. Som krever kort til – og fratransport. Der du også kan nyte dagen før og etter tur. Men som samtidig kan gi den gode opplevelse med ski på beina.
Det var februar. Heidi, Truls og undertegnede ankom parkeringsplassen samtidig som sola kastet sine første gulrøde stråler på snødekt granitt. Sammen med en kaldblå himmelhvelving ga det ei stemningsfull ramme rundt tilstedeværelsen.
Noen hundremeter transportetappe over Kattfjordvatnet gir kroppen muligheter til å finne rytmen. Denne dagen har vi spor å følge. Slik er det ofte her. Det har stort sett alltid vært noen dagen før. Oppe ved Trollskarvatnet er det tid for å fylle på væske. Vi skuer mot henget bak vatnet som danner deler av sørsiden på Skitntind. Et heng som i tidligere tider fikk ligge urørt av skispor. Men tidene har forandret seg. I dag preger fem signaturer den innbydende nysnøen. Som eldre konservatister har vi båret på tanker om en gang å kjøre dette henget. Men det har stort sett blitt med tankene. Sola og vi stiger oppover i nordlig retning. På 700 moh runder vi mot vest og ser foran oss siste bakken opp mot toppen. Vi har forlengs konstatert at snøen er av prima konsistens. Tørr og lett. Den perfekte løssnø. Brattheta øverst i henget leder tankene inn på skredfare. Men vurderingene våre konkluderer med GO.
Vi når toppen eller rettere sagt fortoppen sør for høyeste punkt. Skal du opp helt opp, må du runde på østsiden, sette fra deg skiene og gå opp fra nord-nordøst. Men for skifantaster er dette høyt nok.
Et lite vinddrag tilsier et kort opphold på toppen. På med dunjakken. Litt mat og drikke. Nyte utsikt mot andre Kvaløyafjell, hav og en blå himmelhevling. Kalde og vare forføreriske solstråler lyser opp et hvitt moder jord. Gir visuell varme til det kalde landskapsbildet. Men kulden trenger på. Fingertuppene skriker etter bevegelse. Av med fellene. Av med dunjakken. Orientere skituppene nedover.

Dette blir dagen da lenge levde tanker blir handling. Vi finner renna som leder ned til henget over vatnet. Herligheta ligger under oss. Brattheta øverst er nærmere 40 grader. Men snøen er prima. Så er det bare å slippe seg løs. La det svinge til. Eldre gutter kan også nyte leken. 250 høydemeter skikjøring er fort gjort. Kort lykke er stor lykke. Fem spor er blitt til syv.
En perfekt skidag avsluttes i urbant miljø på Kaffebønna på kaikanten. Joda, Tromsø er en bra by å bo i.

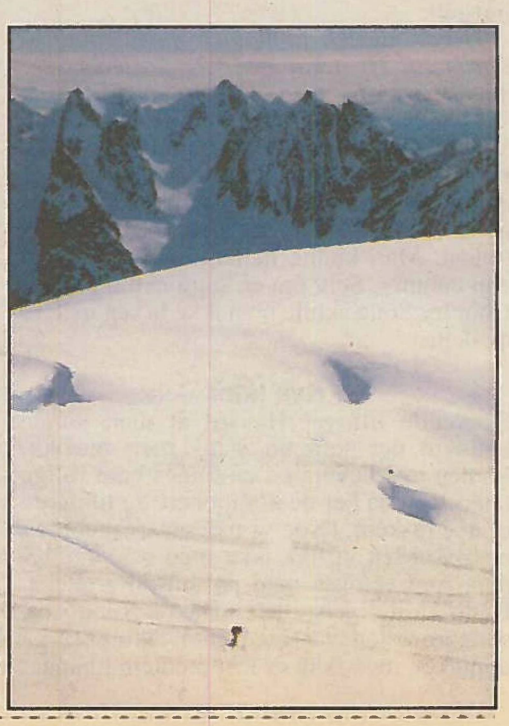
Tekst ESPEN NORDAL

Jiehkkevarri (1833 moh):

Himmelsk bretur

Nå skal ikke jeg gi meg ut for å være noen Lyngen-veteran, men alle turene jeg har gjort der så lang har bydd på framifrå ski åpplevelser. Jeg synes at nedkjøringen fra Jiehkkevarri via Blåisen stiller i en klasse for seg. Det er ikke så ofte du får så bratt og flott breskikjøring her til lands. Å gå til topps på Jiekkevarri er en ganske lang tur, over 1800 høydemeter til topps. Vi gikk over Holmbukttind, den toppen er forresten et fint turmål i seg selv. Etter Hombukttind går det på bre, så det er å anbefale å ha litt kunnskap om ferdsel på den slags underlag hvis en vil til topps. Og i alle fall hvis du vil kjøre ned Blåisen. Blåisen er en brearm som tyter ut av den store Jiehkkevarribreen. På det bratteste er den vel rundt 45 grader, og en kjører mellom istårn og her og der en og annen sprekk en må passe seg for. Det er også bratte klippevegger som reiser seg opp på den ene siden, samtidig har du har utsikt rett ned i fjorden og over til den andre sida. På slutten ender breen ut over et stup, men det er en small sak å finne renna som tar deg trygt ned på siden. Så kan du nyte synet av den enorme breporten over deg, et stort hulrom under breisen der breelva styrter seg ut utfor klippene. Her raser det jevnlig ned is, men det er et godt stykke unna der det er naturlig å legge sporet. Turen gjorde vi sent på sesongen, da er snøforholdene tryggest og det er lyst lenge. Anbefales!

Tekst HALVOR DANEVIG



BLÅISEN: Turen opp Holmbukttind, til Jiehkkevarri og ned Blåisen anbefales på det sterkeste av artikkelforfatteren.



FERSK: Sånn ser en bra fungerende, fersk gruppe ut. Souvenir.

Konvensjonsløs Souvenir

Souvenir har opptredd en gang før. De har seks låter på repertoaret. Nå gjør de seg klar for by:Larm.

Vi møtte Souvenirs fire medlemmer i et lite kjellerrom ovenfor sentrum: Vokalist Siv Kjersti Pedersen, gitarist og på munnspill Håvard Stangnes, bassist Rudi og trommis Norvald Nikolaisen. I denne kjelleren ble også de tre låtene til *Yellow Snow 5*-cd`en innspilt.

– Deres musikk innholder noen country-innskudd. Hvordan vil dere karakterisere musikken sjølv?

– Vi vil ikke binde oss fast til en sjanger. Vi spiller ikke automatisk country-musikk bare fordi vi bruker noen countryaktige elementer som steelgitar og munnspill som noen mener. Våres musikk er mye mer tidløst. Man kunne heller snakke om pop enn country. Selv om en sang nettopp heter Country Song skulle man ikke la seg irritere av dette.

Nye låter

Spøkende tilføyer Håvard at man kunne betrakte det som en slags meta-musikk. På den overnevnte cd`en finnes bare rolige låter, men nå har de komponert tre til og de er noe raskere. (Noe vi fikk en smakebit av etterpå. Men vi fikk ikke med oss orgellyden, som er også med på innspilte låtene. Dette fordi orgelspilleren Håkon Rundberg, som forresten var med som teknikker på opptaket, men ikke er fast medlem i bandet –ikke var til stede)

Men hvordan ble det til et band?

– I utgangspunktet var det Siv sitt band og oppstod i fjor vår sammen med meg, forteller Håvard. Og så kom de andre til i Mai/Juni. Vi har bare hatt en kort opptreden til nå og det var som oppvarmingsband med tre låter på Kaos. Der begynte det hele. Arrangement av sangene og det med instrumentering gikk greit fra første dag og da ble det til et band.

En låtskriver

– Vi har hentet mye inspirasjon fra Primus og Metallica, flirer Rudi og Norvald. Selv om det ikke framgår så veldig tydelig.

En sammenligning med Joni Mitchell er vel kanskje litt mer åpenbar. Henvent til Siv spør vi:

– Skriver du skriver alle låtene selv, tekster og melodier?

Beskjeden svarer hun:

– Ja, stort sett, men de andre begynner også å komme med.

Håvard sier straks:

– Det er Siv som skrev sangene, de er hennes sanger, men kanskje utvikler vi andre også noen låter etter hvert.

Panikk-uke

Å gi ut en egen skive har ikke Souvenir tenkt så mye på enda, men:

– Viss vi blir oppdaget blant de sytti gruppene på by:Larm får vi kanskje muligheten til å lage en egen plate. Men det viktigste for oss er folk synes at musikken vår er bra, sier gitaristen.

– Og hva med konserter fremover?

– Vi spiller på Kaos 6. februar og drar på by:Larm i Trondhem helga etter. Det blir på en måte ei panikk-uke. Vi har nesten ikke fått øvd sammen enda, blant annet fordi Siv er blitt mor for ikke så lenge siden. Dessuten har vi fått veldig dårlig tid fordi vi fikk svaret fra by:Larm relativt sent. På Kaos blir det en slags generalprøve for by:Larm-opptredenen.

– Hva synes dere om ideen bak by:Larm?

– I begynnelsen var det en god ide at nye, uoppdagede grupper skulle få en sjanse. Men i det siste har det blitt sånn at det spiller band som allerede har platekontrakt. Det har åpenbart forandret seg en del. Men uansett blir det sikkert en stor opplevelse for oss.

Souvenir spiller på Kaos 6. februar.

Tekst MAGNUS ENXING
Foto TRYGVE M-JULIUS SØMHOVD

studenten

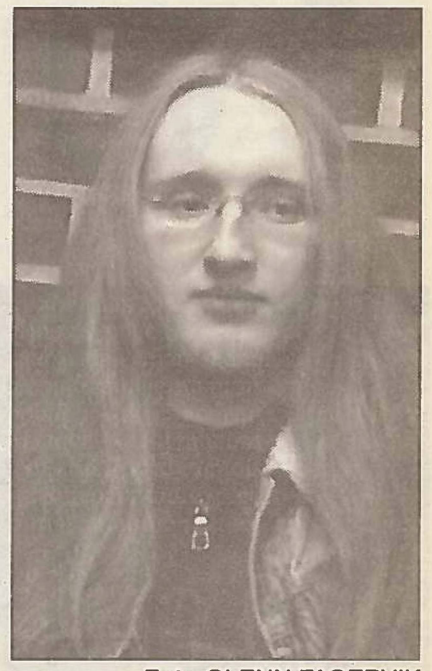


Foto GLENN FAGERVIK

Navn: Børge Fredriksen
Alder: 24 år
Studerer: Fiskehelse
Jobb: Ekspeditør på Bangsunds trelasthandel

Min siste uke

– Sist lørdag puslet jeg puslespill med 500 brikker. Det var mye himmel og blomster og slikt, så vi brukte tre timer på det. Og vi var tre stykker som holdt på med det. Så nå har jeg funnet et alternativ til fylla på Blå Rock i helgene. Så har jeg sett noen filmer, blant annet *Monsters Ball* og *Jades Scorpion* av Woody Allen.

– Har du hørt på noe fin musikk?

– I forbindelse med at jeg leser ei bok om Black Sabbath, hører jeg på platene deres i kronologisk rekkefølge etter hvert som jeg leser om dem. Nå har jeg kommet til *Sabotage* fra 1975.

– Har du hørt noe musikk du ikke liker?

– *Steal this Album* av System of a Down er ganske dårlig. Den er ikke like bra som de andre platene deres. Så våknet jeg til rap i morges, og det var mildt sagt plagsomt. Utrolig mye yo!

– Har du gjort noe studierelevant?

– Jeg har funnet ut når jeg har eksamen. Jeg har meldt meg opp i åtte eksamener dette semesteret. Og så har jeg vært mye på lab. Der sitter vi og tegner hele dagen, så jeg har med meg blanke ark og fargestifter til.

Ellers har jeg forsovet meg mange ganger. Og så har jeg ikke sett *Twin Peaks*, men jeg har tatt det opp til en senere anledning.

Min siste dag

– I dag gjorde jeg et forsøk med meg selv. Jeg lot være å røyke før jeg dro på fotballtrening, for å se om jeg fikk bedre kondis av det. Men det fikk jeg ikke vite fordi jeg pådro meg lyskestrekk etter mitt første touch på ballen. Så jeg fikk ikke spilt i det hele tatt. Så konklusjonen er: Du må ikke slutte å røyke, for da får du lyskestrekk.

Senere var jeg en tur innom Blå Rock, og på lekebutikk for å sjekke ut prisene på puslespill. Puslespillene var veldig dyre og den tyske fjellheimen var et veldig populært motiv.

– Har du noe mer du vil tilføye?

– Jeg har en teori om allergi, men jeg har ikke helt klart å definere hva den går ut på, så jeg er fremdeles usikker.

Tekst GLENN FAGERVIK

Først blei han genierklært og skamrost. Seinare tok skandalane over. Alt blei blåst opp, og alt blei kjipt. Nå vil St.Thomas ha revansje.



FORNØGD: Bosse Litzheim og Thomas Hansen er fornøgd med den nye cd`en dei har laga. Ut i mars legg dei ut på ein større turne – med tre andre musikantar. **Foto** KJARTAN OTTER

Harmonisk helgen

Utskjelling av publikum, krangling med arrangørar, full på scenen. I Stavanger stod han med ryggen mot publikum heile konserten. Konsertopptreden i Royal Albert Hall med påfølgjande skandaleoppslag. Over hundre konsertar på få månadar, med drikking kvar dag. Ein gong måtte det seie stopp.

– Å drikke seg full kvar dag, og stå tidleg opp om morgonen og kjøre langt i bil, då blir du meir sliten enn du burde vere, seier St.Thomas, alias Thomas Hansen.

Så han kutta ut øl og begynte å trene. På to månadar gjekk han ned åtte kilo, og i dag er han sentral midtbane på Høybråten/Stovner sitt fotballag i fjerde divisjon. Han kom til og med rett inn på laget i den første treningskampen. St.Thomas er i storform.

Indian summer

I haust drog St.Thomas til Nashville i USA med 24 nye låtar, og med mange nye musikarar. I tre veker spelte dei inn låtar i heimen til produsent Mark Nevers (produsent til Lambchop og St.Thomas´ store inspirator Will Oldham). Låtane blei eigentleg laga i Berlin, men Thomas Hansen meiner dei også har fanga opp atmosfæren frå Nashville.

– Då vi kom der var det tretti grader og *indian summer*. Det var grilling og kos i hagen.

– Mark var i tillegg til å vere ein god produsent, ein fabelaktig kokk, fortel Bosse Litzheim, som også er trommis i Ai Phoenix. Han var ein skikkeleg sympatisk fyr, tok seg veldig bra av oss. Der spelte vi, der budde vi og der åt vi. Det var heilt fantastiske forhold å lage plate under, held han fram.

– Vi var som regel i studio kvar dag, men ein dag sa Thomas: *I dag må vi gjere noko nytt*. Så vi gjekk ut i hagen til Mark og sette oss å spele inn songar der, med grashopper som spelte i bakgrunnen, smiler nordfjordingen.

– Og ein hund som bjeffa, skyt Thomas Hansen inn.

Thai chicken

Det var også veldig spesielt for St.Thomas å få spele i same studio som Will Oldham. Den mediesky amerikanaren (og Tromsøvennen) har spelt inn mange av sine låtar hos Mark Nevers.

– Vi er stolte av å ha fått ete den same maten som Oldham, *Thai chicken*, Mark sin spesialrett. Og å ha sove i same senga som han, fortel Thomas. Bosse er einig. Og så var det kult å få sjå bileta som hang på veggen, med Oldham som brukte dei same hovudtelefonane som oss.

Bosse forklarer: – Det gir ein ekstra dimensjon til Will Oldham sin musikk når Mark peiker på deg og seier: Der sat Will og spelte inn den og den låten.

I januar kom *A long long time EP* ut, fem ganske ulike låtar. Tittellåten blei fort populær og rullar og går på radioen. I Nashville spelte dei inn 22-23 låtar, men berre tretten av dei er med på cd`en som blir sleppt i mars.

Må ha overskot

– Vi har åtte andre låtar som like godt kunne vert med på cd`en. Og det blei ein del krangling om kva låtar vi skulle velje, smiler Thomas Hansen. Men vi har valt å gje ut overskotsmaterialet på ein ep. Og det er jo kult å gi ut bra ep`ar også. Berre sjå på Belle and Sebastian. Dei har gitt ut mange glimrande ep`ar, fortel han.

Som nemnt laga St.Thomas alle låtane sine i Berlin. Tjue songar dei tre første månadane, dei neste tre månadane ingen. Så laga han fem til på ei veke på sommaren. Det går opp og ned for Thomas Hansen. Han produserer i periodar. Men er det slik at du må vere deppa eller sint for å skive låtar?

– Nei, når du lagar låtar så må du ha overskot, du må vere i bra form den dagen, forklarer han. Viss du er skikkeleg deppa så gidder du ikkje ta fram gitaren, og då blir det ingen ting.

– *Har du eit spesielt ritual når du skal lage låtar?*

– Eg bruker bandopptakar. Og så legg e inn forskjellige ting etter kvart, til slutt leg eg på vokal. Då skriv eg berre ned ein tek i blinde. Så høyrer eg på songen tjue gong etterpå.

– *Og då blir det bra?*

– Det pleier å bli bra. Eg bruker d meste.

Ny turne

I fjor pakka Thomas sakene sine og flyt frå Berlin til Oslo. Då var han i ein skikk leg downperiode og følte seg einsam. Berl var ikkje staden akkurat då. Nå bur han i s nyoppussa leilegheit i Oslo, saman me si nederlandske dame. Men han ser ikk vekk frå at han vil flytte tilbake til Berl seinare. Det er masse å oppdage der enn seier han.

Ut i mars ein gong legg St.Thomas ut p ein lengre turne i samband med utgjevin av *Hey Harmony*. Men då er det maks t veker i strekk utan pause. Og det blir ikk speling kvar dag. Det skal ikkje bli nok smell denne gongen. Det blir turne h heime og i Europa. Med seg då har han tilegg til Bosse, tre andre bandmedlemar.

Tekst KJARTAN OTTER

Magnetisk elektro-country

onsert Magnet, alias Even Johansen, e omtalt som Bergens cowboy, er en av rges mest håpefulle og løfterike unge musikere for tiden

rgenseren som for tida lever med kjæres- sin i nærheten av Lockerbie, Skottland, allerede vise frem **en** fullstendig plate *uiet and Still*) og to Eper (*Where Happi- s Lives, Chasing Dreams*). Disse skivene for en rekke meget positive anmeldelser le her hjemme og i Storbritannia. Fra *The nday Times* ble *Where Happiness Lives* og med omtalt som en av årets beste r. Men han får også oppmerksomhet på re siden av dammen. Sangene hans har kket opp i flere forskjellige amerikanske serier. Sågar i den siste Kevin Spacey men kan man høre Magnets musikk.

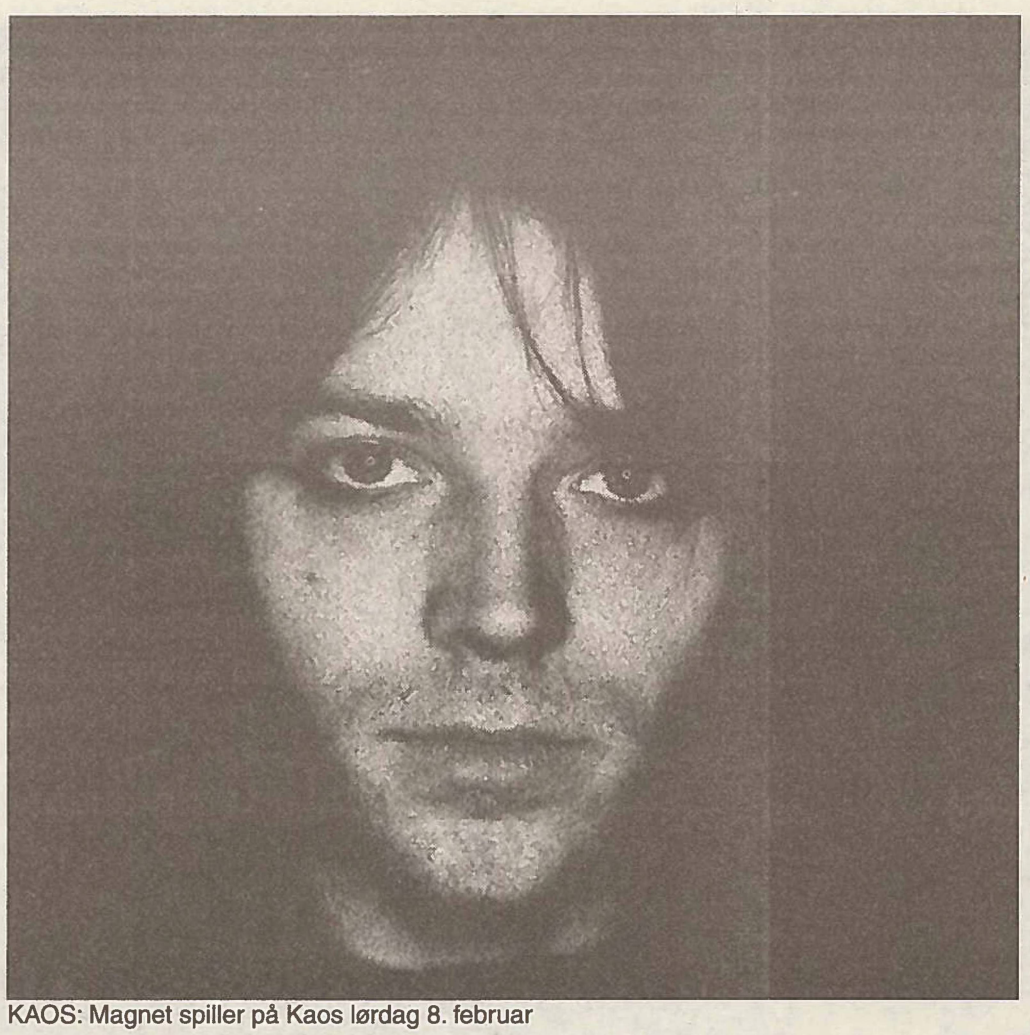
ansens særegne båndbredde fra retro- k, over country og pop til avant-garde ktronisk lyd er temmelig imponerende ikke minst fersk og stimulerende. Snart l det gies ut en ny EP med tittelen *The y We Left Town* og coveret viser ganske egnende en gående cowboy.

Musikkens opphav baserer seg på en ke små ulykker, forklarer Johansen.

Han spilte for ikke lenge siden en hel né som oppvarmingsband for Doves i rbritannia og fikk en stor gruppe med fans. Live tar soloartisten Magnet rne med seg en trommis, én for elektriske og en eller to DJs. Det som oppstår da en enestående elektro-country-musikk. n han er heller ikke redd for å spille mer disjonellere sanger som *Thin Lizzy*-kla- keren *Dancing In The Moonlight*.

Magnet spiller 8. februar på Kaos.

Tekst MAGNUS ENXING



KAOS: Magnet spiller på Kaos lørdag 8. februar

Knirkepop

konsert Dadafon er gruppa utan sjanger, men med eit musikalsk uttrykk som har vekt interessa hos eit stort norsk musikkland. *..en rytmevegg som kan knuse all motstand, og årets mest karismatiske (og søte) vokalist.. ..finurlig, forfriskende og sjangerignorant.. ..noe av det mest forfriskende i norsk musikk siden Kaizer Orchestra*. Meiner enkelte. – Dadafon er bygd på enorm trassighet, sa vokalist Kristin Asbjørnsen i fjor etter strålande kritikkar for EP`en *Release me*. – Musikken er rytmisk, energisk, lett og danse til og det er iørefallende melodier, sa ho i same intervju i P2. Asbjørnsen er blant anna utdanna ved jazzlinja i Trondheim og er av mange rekna som ein av landets beste vokalistar. Haustens plate *Visitor* har fått masse ros, og er nominert til både Alarm- og Spellemannsprisen. Dadafon heitte tidlegare Coloured Moods og starta opp i 1995 og tre år seinare gav dei ut albumet med same namn. I åra som har gått har dei gjesta ei rekke scener rundt om i Europa. Kristin Asbjørnsen har i tillegg til Dadafon vert med i Krøy og Kvitretten, samt på ulike innspelingar og konsertprosjekt. Ho har sjølv trekt linjer frå afroamerikanske spirituals og vestafrikansk tradisjonell musikk til moderne namn som Tom Waits, Captain Beefheart og Talking Heads når ho skal forklara Dadafons musikalske landskap.

Speler på Tromsø Jazzklubb på Driv, Torsdag 6. februar kl 2100.

Tekst KJARTAN OTTERÅ

Anvendt kunnskap

iz Er du en av dem som føler at du ri får vist hva du kan på eksamen? At aldri får benyttet deg av all den tilsyneende totalt unødvendige kunnskapen du opparbeidet deg etter et uhorvelig antall er med Discovery og utallige leste spali Illustrert Vitenskap? Det er, tro det eller håp i hengende hyssing.

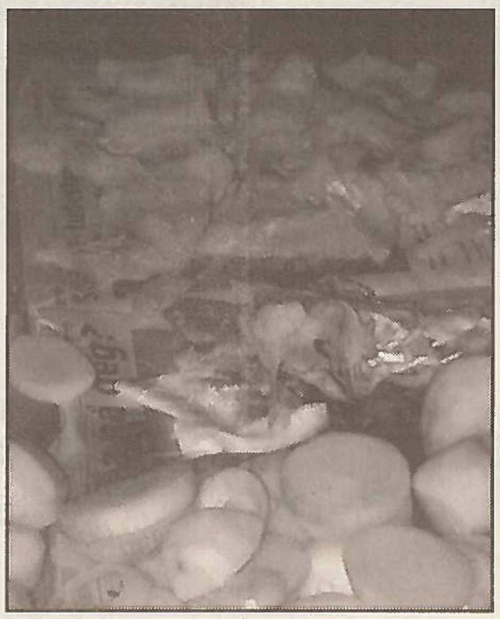
For de som skulle være i tvil: Stedet for nponere med kunnskaper du egentlig har gget fra spørsmålskortene til Trivial Pur-, er ikke lenger kantina eller pauserom-. Eller eksamen, for den saks skyld.

Samlingspunktet for byens intellektuelle kunnskapshungrige akademikere er nå v, og annenhver fredag fremover går nyetablerte og suksessrike arrangemen- Fredags-Quiz av stabelen. Her har du ligheten til å bevise, en gang for nesten , at du faktisk vet mer enn hele direktørpen ved Universitetet. Er du ute etter å opp selvtilliten etter nok en laber uke d halvveis sovende lesing, fylle på med ige B-vitaminer, bevise for deg selv at du faktisk er ganske glup, eller rett og slett oppnå heder og ære, så vet du hva du skal gjøre. Dropp Norge Rundt og Beat for Beat for en gangs skyld, og ta turen til Haakon Scene på Driv klokka åtte.

Der vil du og dine 3-5 lagkamerater bli foret med både intrikate og latterlig enkle oppgaver av Drivs eminente og kompromissløse verter. Til slutt regnes poengene sammen, og vinnerlaget, som får kose seg med noen gratis brune hver, blir kåret. Det blir imidlertid ikke mye tid til å hvile på kirsebærene. Poengene legges nemlig sammen fra gang til gang, og det er naturlig nok sammenlagtseieren som henger høyest.

Utropia har selv testet kunnskapsleken, og kom, gjennomsnittsalderen på laget tatt i betraktning, godt ut av første runde. Vi satser på å stå distansen helt ut, og regner med at en del forsterkninger er det som skal til for å kunne hevde seg helt i toppen ved neste anledning.

Tekst EIRIK LINAKER BERGLUND



RETT: Hva lager Utropia til middag i dag? Vet du det, send en mail til kultur@utropia.no. Kanskje du blir invitert på middag en dag!

Iransk litteratur

litteratur Den iranske forfattaren og journalisten Ali Seddighi gjestar torsdag 6. februar Litteraten. Seddighi jobba i Iran som redaktør for fleire litterære tidskrift, som journalist i dagsaviser, og som kritikar med spesiell kompetanse på noveller. Iranaren blei i 1994 sendt i avhøyr på grunn av forfattar- journalistverksemda, tidsskriftet han då var redaktør for vart stengt. Dette vart seinare reetablert, men på grunn av dei utrygge tilhøva som var etter at han hadde kritisert ein høgtståande politikar i 1999, måtte han flykte landet. Seddighi er godt lest i norsk litteratur, men vil på Litteraten fortelje om den rike, iranske skjønnlitteraturen, i tillegg til iransk lyrikk og dei taburelaterte problema ved symbolikkbruk innan denne sjangeren. Han vil også lese ei av sine eigne noveller. Arrangementet føregår på persisk/norsk med tolking av Saeed Zandi, og introduksjon av Kirsti Blom.

Litteraten, Kafè Eka, Tromsø Kunstforening, torsdag 6. februar kl 1900.

Ab via

b via er glad for endelig å være tilake, men er lei seg før at ingen av tsene nedenfor er morsomme.

tropia 2023: Etter å ha stått midlertig plassert foran Håkon-statuen i tjue , er det Lille Kulturhus nå foreslått tta til Grønnåsen ungdomsskole. er skal det fungere som påbygg, dmann Tor Zachariassen anslår det kan være plass til minst tolv asser i bygget. Grønnåsen ble også oprinnelig oppført som en midlertidig sning for cirka femti år sia.

ra Fiskerihøyskolen ytres det at Lille lturhus heller bør flyttes opp i Breiklia, der plassmangelen er minst like rekær som på Grønnåsen. Studenne har nå gått lei av å ha undervisng i brakker uten innbygget strøm.

eder for Fremskrittspartiets Ungdom, Lydevart Israelsen Jr, mener det kan spares penger ved å kjøpe trimsykler til brakkene i Breiviklia, studentene kan skape elektristiet nok til å drive strømanlegget sjøl. Han foreslår at Lille Kulturhis istedet bør selges til høystbydende, og pengene fra salget bør doneres til Nye Heracleum ASA (tidligere Fylkeshuset) så de gamle kan få svømmebaseng.

Det har også kommet inn krav fra Kulturkomiteen om at Lille Kulturhus blir museumsbygg i stedet for Skansen, som fortsatt er midlertidig brent ned.

"det tiltrængtes et blad som vil være en ærlig talsmann for smaafolkets sak."
(Ikke sagt på Nordlys og Næringslivets store James Bond – fest.)

Hvilken verden er vi i?

utstilling En konseptuel utstilling av Victor Lind, med utgangspunkt i boken *Frys-vellykket nedfrysning av herr Moro*. Utstillingen viser ulike bilder av mer og mindre kjente historiske fotografier. Tittelen viser til en ung soldat som forlater geværrekka i eksekusjonspelotongen, for en plass blant de dødsdømte; den sterkest tenkelige meddelelsen; kjernen i Frys.

Fotografiene i utstillingen er satt opp i par. Både kontraster og paralleller. Andre igjen til undring, som bildet av gutten med hånda fast i sjokoladeautomaten som får hjelp av to konstabler for å komme løs; skal han i arresten? Bildet er paret med en av våre galakser med en pil til vårt solsystem; en hvit prikk.

Det paret som gjorde sterkest inntrykk på undertegnede var et bilde fra Guantanamobasen, Amerikanske soldater skriker til blindede fanger. Dette var satt i par med en flokk staute karer fra Omaha USA 1919, smilende med en delvis brent afroamerikaner på bålet foran seg. Bildet av Joseph Schultz er også et som bør ses i det formatet som vises her.

Tema for dennne utstillingen kan sies å være meddelelsens problem. Selv om betraktere, selv *rotten.com generasjonen* bør føle ubehag av disse bildene, vil en aldri kunne formidle opplevelsen den nakne indianerkvinnen, hengende levende etter beina i et tre, klar til, bokstavelig talt, å hugges opp, har hatt.

Frys, kan ses på Tromsø kunstforening fram til 9 februar. Og anbefales på det sterkeste.

Tekst TRYGVE M-JULIUS SØMHOVD

Opptur

Plateåret. Tør vi håpe på noe som en gang når opp til fjoråret? Tja... Nick Cave, Faith No More, Massive Attack, Morphine, Marilyn Manson, Pearl Jam, Sepultura, Goldfrapp, Portishead, White Stripes, Therapy, Turboneger, Kaizers Orcestra kommer alle med nyutgivelser. Til og med Lene Marlin har bestemt seg for å gi lyd fra seg igjen.

Vaniljecola. Eller kanskje ikke.

Mecca-cola. Et tunisisk selskap har lansert en "anti-imperalistisk cola" hvor 10% av inntektene går til veldedig arbeid i Palestina og 10% går til europeiske organisasjoner som jobber for fred. Kommer til Norge litt før Dovre faller...

Skihopp. Nå er det faktisk givende å se de norske skihopperne i aksjon igjen. Og så blir jo Arne Scheie i så godt humør.

Nedtur

Bomber. *"F-16 F-16, æ blir så førrbainna!"* Men nå for tida gjør norske jagerfly litt verre ting enn å lage masse støy for Halvdan Sivertsen og andre bodøværinger.

Pressefrihet. Vi lar gamle Halvdan fortsette: *"Men av og tel, når tegnan bli for tydlig og de som sitt med makta gjør mæ skremt. Når de fine ordan demmes bli motbydelig og tankan bak e jævlig dårlig gjemt".* Uansett hva for ei maske et regime gjemmer seg bak – sosialisme, liberalisme, nasjonalisme eller religion – når pressefriheten innskrenkes begynner det sanne ansiktet å dukke fram. Ingen ideologi er verdt noe uten demokrati og ytringsfrihet.

EU-debatten. Sjøl vi relativt unge mennesker husker med gru forrige gang debatten raste over landet. Det er tid for flashbacks! Nå skal vel landet rives i fillebiter enda en gang, og når kranglinga er over kommer regjeringa til å gjøre noe helt anna en hva folk flest vil uansett. Hørte vi EØS pluss?

Plateselskaper. Vi ber om de nyeste til Lou Reed og Bonnie "Prince" Billy. Istedet pusher de på oss Supermanics, fordi de har fått det for seg at et band som har hatt én døgnfluehit i Sverige er noe de skal kunne tjene gode penger på. daWorks tror visst at all publisitet er god publisitet. We beg to differ...

Det israelske astronauteventyret. Sluttet før det begynte.

Breikdans, Ibsen og Børresen

kulturhuset I mars får du sjå Odd Børretzen for siste gong her i Tromsø. Snart gjev han ut plata *Kelner* og legg ut på ein siste turne før han for alvor går over i pensjonisttilvære. 78-åringen har vert ein institusjon i norsk kulturliv i lang tid, men nå er det altså slutt. Og etter ein del masing har Kulturhuset fått Børretzen og Lars Martin Myhre til å spele ein siste gong for det nordnorske publikum.

Men denne konserten er berre ein av mange små og store godbitar i vårens program. For det breie publikum blir det blant anna konsertar med Midnight Choir, Bjørn Eidsvåg, deLillos, Mari Boine og Vidar Busk. Dei fire førstnemnte er i Kulturhusets storsal.

– Ei gruppe som deLillos har etterkvart fått eit godt vakse publikum, og eg trur mange ønskjer å ha eit konserttilbod der dei kan sitta på nummererte plassar, utan for masse prat, alkohol og røyk, seier informasjonssjef Nils Hald.

Også i år har Kulturhuset eit tett samarbeid med andre lokale kulturinstitusjonar, i tillegg til fleire besøk frå Rikskonsertane og Riksteateret. Hålogaland teater speler i desse dagar August Strindbergs *Dødsdansen* for fulle hus på Lillescenen, og i slutten av februar og byrjinga av mars set dei opp Astrid Lindgrens *Karlson på taket.* Rikskonsertane satsar i vår på World Music. 8. februar speler Dhafer Youssef Trio. Denne trioen, med Eivind Aarset på gitar, har det siste året imponert på både Vossajazz og på Oslo World Music Festival. Referansar til Jan Garbarek og Nils Petter Molvær. Og 20. februar blir det argentinsk tango med El Arranque.

Riksteateret kjem til Tromsø 23. februar med Mari Maurstads suksess *Mariality,* i mars vises *Arsenikk og gamle kniplinger*, komedie med regissøren frå *Fredriksons fabrikk* og *Fleksnes*. I same månad speles breikdansførestillinga *Next Level*, som har blitt spelt i Oslo, Stockholm og Helsingfors. Denne helga blir det også arrangert breikdanskurs. I april speler Nils Ole Oftebro Henrik Ibsens *Byggmester Solness*.

Høgskulen i Tromsø, avdeling for Praktisk estetisk lærarutdanning, har allereie framført Garborgs Haugtussa på Teaterloftet, same stad 6-8. februar vil dei framføra stykket *Røde, gule og blå historier – og en sort*. Stykket er først og fremst for barn, men kan vera morosamt også for andre.

Trass 70000 besøkande i fjor, slit Kulturhuset framleis med dårleg økonomi frå tidlegare år og ein konkurs i Teaterkafeen. Kultursjef Nora Kiil føler seg likevel ikkje tvungen til å berre setje opp publikumsvinnarar, og å la kvaliteten koma i andre rekke.

– Publikum har eit breitt program å velje i. Det største problemet er kanskje at Hålogaland Teater held Storsalen opptatt så lenge. Det er mange artistar vi hadde ønska å få opp hit, som vi har måtta slå frå oss, seier ho, og legg til at mange store namn også er klare til hausten.

På grunn av den økonomiske situasjonen ser Kulturhuset seg i år nøydd til å legga inn ei ekstra garderobeavgift i billettprisen noko som vil utgjere mellom ti og femten kroner ekstra.



Tekst KJARTAN OTTERÅ

Taliban inntar Kaos igjen

Tips

tips Utropia har fått nyss i at på konserten med HGH på Driv kan de smarte spare både penger og....penger. Det hele har seg sånn at om du er en vanlig student koster konserten 90 (nitti) kroner. For vanlige folk 120. For Studentsamfunnets medlemmer koster den den mer ubetydelige summen 30 (tretti) kroner. Og det er her den smarte kan gjøre sin gode handel. For som kjent koster et medlemskap i Samfunnet 60 (seksti) kroner i halvåret. Det vil si at dersom du skal på konserten med HGH og ikke er medlem av Samfunnet vil du "få" et medlemskap i Samfunnet gratis. (60+30=90=90) Og med tanke på UKA som snart er på trappene, vil dette være både gunstig og smart. Under konsertene i UKA, vil de med Samfunnet-medlemskap kunne nytte seg av sterkt reduserte priser på konsertene. *Utropia er ellers veldig flinke til å skille reklame og redaksjonelt innhold. Red. amn.*

konsert Det har vært stille rundt flyselskapet og rockensemblet med det velklingende navnet Taliban Airways en stund nå. Men de kommer hardt tilbake på Kaos torsdag 13. februar. Der skal de forlyste de oppmøtte med god og tung rock, og markere sin avsky mot USAs krigsplaner mot Irak. Sist de spilte på Kaos på den ikke helt tilfeldige datoen 11. september, skapte de store forhåndsreaksjoner, ikke bare i Tromsø og Norge, men også i Frankrike, Latvia og Australia. De mottok også drapstrussel fra Australia, men denne har heldigvis ikke blitt satt i kraft. Det var nok tomme ord fra folk som har misforstått hva det hele dreier seg om. Mye forhåndsomtale sist gang, men kun Utropia skrev om konserten og vi koste oss og kunne konstatere at Taliban Airways er et tøft band som har mye å fare med, også musikalsk. Bluesbasert tung rock, ikke helt ulik stonerrock.

Med seg denne gang har de det nyoppstartede bandet Rhinozaur, med blant annet gitarist Anders Rasmussen fra Prentice Wood. Rhinozaur spiller hard rock inspirert av band som Led Zeppelin og Soundgarden. Med andre ord en kveld med mye syttitallsinspirert rock.

Tekst GLENN FAGERVIK



INNTAR KAOS: Taliban Airways kommer hardt tilbake på Kaos sammen med Rhinozaur 13. februar. **Foto** GLENN FAGERVIK

spiller`n

end og Eirik i Kings Of Convenience vakte både rsk og engelsk presses begeistring med Quiet Is The w Loud, to akustisk gitarer og to stemmer var alt som lle til. Og med Versus, QITNLs remix-utgave, nådde enda flere. Ispedd Røyksopp, Erot og Andy Votel l sine elektroniske lydlandskap ble KOC virkelig et nnende prosjekt. Nå står riktignok Erlend Øye alene, n hans soloalbum Unrest kan bli vel så spennende som gjengerne. Ti låter spilt inn i ti forskjellige byer, med ti skjellige produsenter.

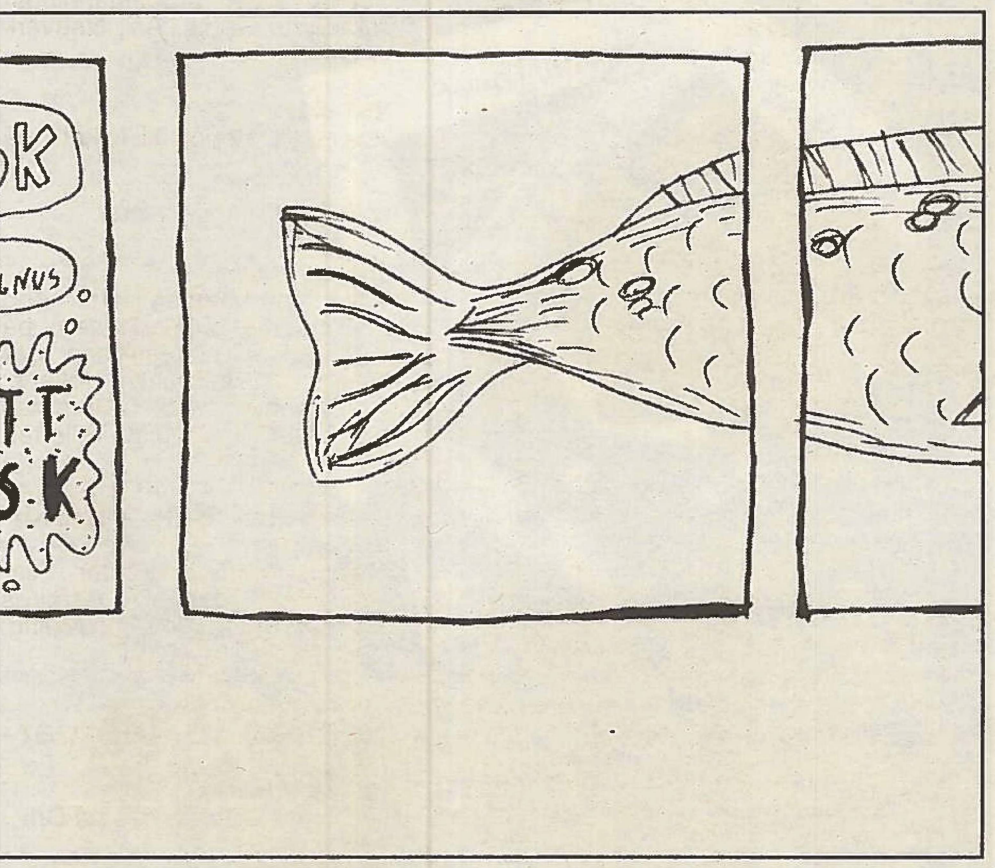


Låter

Adore me, Bertine Zetlitz. Denne nydelige låten fra plata *Beautiful So Far* får varme frem til *Sweet Injections* · kommer ut 24. februar.
Angel, Massive Attack. 10. februar kommer cd`en *100th window* ut.
Disarm, The Smashing Pumpkins. Denne er hentet fra The Siamese Dream, deres beste album, fra –93. Vokalist Billy Cogan holder nå på med soloprosjektet Zwan. (Jimmy Chamberlain fra samme gruppe er også med) Cd blir gitt ut 10. februar.

evystjerne?

ka Har du en liten skuespiller i magen? r du lyst til å føle den befriende latteren den berusende applausen fra salen? Midt mars braker Uka 2003 løs, og revyen r da et naturlig høgdepunkt. I 2001 ble vyen en braksuksess, men årets arrangør- akter å gjøre det enda bedre. 11. februar det audition for de som er interessert. Her trengs ingen erfaring fra før, godt humør burde holde. Instruktøren her er Roy Arne JOhannesen. Revystyret har så vidt komt i gang med arbeidet og kan berette om at de nå er i underkant av 20 ivrige personer som er med. Det er fremdeles plass til mange. Foruten det kunstneriske/teatralske er det ulike tekniske jobber som skal gjøres, blant annet rigging av lys. Hver tirsdag og torsdag klokka 18 er det revymøter på Driv, og lørdagene blir det kaffekos i kafeen fra kl 15 og utover.
Audition er tirsdag 11. februar klokka 1800 på Driv.



Gåtefullt på Tromsø Museum

tstilling Vi gikk i inngangen til ruar inn i et nytt kinesisk år, denne gangen itas i den kinesiske tolvårssyklusen. For e som er født i geitas tegn skal dette etter ende bli et svært godt år. Men interessant esisk relatert nytt er ikke forbeholdt de i alle fall ikke i perioden 1.februar til 30. rs. Da kan nemlig hvem som helst dra Tromsø Museum og få med seg utstillgen *Det gåtefulle Kina*, en naturhistorisk presentasjon. Utstillingen er et samarbeidsprosjekt mellom Universitetet i Oslo og NRK1 og har vært innom flere byer på vei nordover. Samarbeidet har også medført enprogramserie som ble sendt på fjernsyn for om lag et år siden. Kinesisk kultur og natur har vært omspunnet med myter i flere tusen år, både på grunn av sitt mangfold og sin eiendommelighet. *Det gåtefulle Kina* består av alt fra den mer kjente matkulturen (ris, te, ingefær, appelsin – ordet appelsin betyr forresten eple fra Kina), papir av ris og morbærtre og kjente symboler til bambus, silke, fossiler og en fjærkledd dinosaur. Silken er viet stor oppmerksomhet i denne utstillingen. Man kan se reproduksjoner av 2400 år gamle keiserlige tekstiler fra Den Forbudte By, som Silkeinstituttet i Nanjing har laget. Silkespinneren, det lille insektet som lever i morbærtrær og spinner silke er presentert. En liten rakker som ikke lenger finnes utenfor fangenskap, men holdes som slavearbeidere i silkefabrikker. Også noen av silkespinnerens nærmeste slektninger er det mulig å bli kjent med. Bambus er verdens hurtigst voksende plante; en plante som ikke bare har allsidig nytteverdi for kinesere, pandabjørner og skigåere, men den har også en symbolsk betydning. Blant annet ved dens karakter, - den kan bøyes, men retter seg bestandig opp igjen. Kanskje kan et møte med utstillingens fossiler gi deg en følelse av livets historie. Dette skal visstnok være første gang 530 millioner år gamle fossiler med bløtdeler bevart vises frem i Norge. Her kan du blant annet se en av dine egne aller eldste slektninger, et fossil av et av de første dyrene med ryggstreng. Det største fossilet er av en liten, fjærkledd dinosaur ved navn Caudipteryx. Den ble funnet i 1996. Det er funnet flere fossiler av denne typen i Kina de siste årene, hvilket regnes som det største som har hendt på fossilfronten i forrige århundre. Funnene gir blant annet sterke indikasjoner på at dinosaurer var fuglenes forfedre. Kanskje var slike fossiler opprinnelsen til dragene, som jo har en meget sterk posisjon i Kina. Utstillingen har også en reproduksjon av Caudipteryx.

I løpet av utstillingsperioden vil det bli arrangert foredrag og filmvisninger. 29. og 30. mars blir det til og med dinosaurdager for barn, før Det gåtefulle Kina pakkes sammen og drar til Harstad.

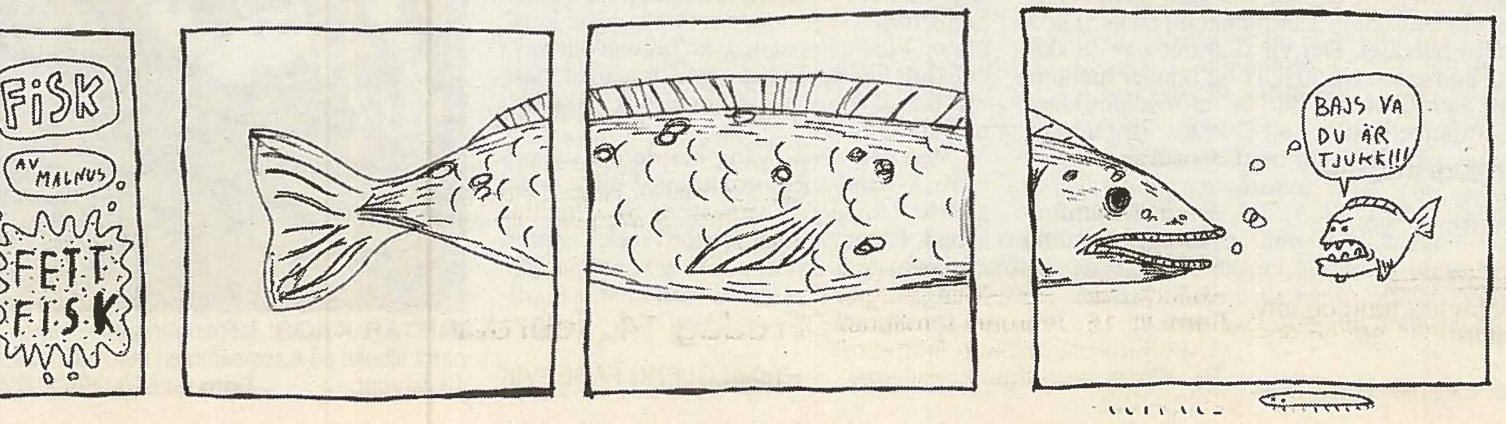
Tekst CALVIN KROGH

rash Grass

onsert HGH eller Hagfors Gebhardt ckstars som de også kaller seg, spiller på kon scene på Driv 14. februar. Konserten den femte på deres europaturnè, som uten Norge, også inkluderer Tyskland og derland, før den avsluttes i København mars. HGH består av Motorpsychotromeslager Håkon Gebhardt på sang, banjo, ulele, gitar og sitter, og Martin Hagfors countryrockbandet Home Groan på ng, gitar, bass, ukulele og munnspill.

På deres første plate *Pignoise* var gitarist Lars Håvard Haugen fra Hellbillies med, og initialene stod da for Hagfors Gebhardt Haugen. Sistnevnte forlot HGH på grunn av Hellbillies, og Gebhardt og Hagfors fortsatte som duo på plata *Trash grass and love songs* i 2000. Stilen er en slags blanding av diverse countruyformer som blue grass og hva de ellers måtte like, og de får da det uttrykket som de definerer som Trash Grass. Etter fullt hus på konsertene sine og kritikerroste plater er de tilbake med plata *Sebs Hotel* og ny turnè. Hvordan det høres ut kan du finne ut ved å stikke innom Driv. Sannsynligvis en uforglemmelig aften.

Tekst GLENN FAGERVIK



Vise om Vestlandet

syltynt Eg skal prøve å lage ei vise frå Vestlandet. Eg er ung, representant for den oppvoksande generasjonen i ein landsdel som slit med fråflytting, permitteringar i skipsverfta, fiske, trong kommuneøkonomi og overstyring frå det sentrale Austlandet. Kulturen får vi tvangseksportert frå Oslo, igjennom aviser, igjennom fjernsyn. Ein dag fann dei ut at måtte gjerast. Leiande krefter i landsdelen tok initiativ til ein stor konferanse, plassert i Bergen, der visjonar kunne luftast, næringsliv, kultur og politikk kunne møtast og der ein skulle løyse våre felles problem. Debatten på konferansen blei ein vekkar for landsdelens åndselite. Dei fann ut at dei gamle visene om landsdelen måtte fornyast. Ein professor frå Universitetet i Bergen hadde funne ut at det som samla landsdelen, det som skapte identiteten vår, måtte reviderast. For at eg frå Sunnhordland framleis skulle føla tilhøyre med Terje frå Flekkefjord, Kenny frå Bergen og Janne frå Gloppen, måtte det skrivast nye viser. I visene skulle det positive frå landsdelen koma fram og samla folket. Viser er ikkje berre viser i faktisk forstand, viser er framtredande folk frå landsdelen, kulturstordomar, idrettsstjerner. Folk som representerer noko vi kan vere stolte av. Men nå måtte vi altså skrive nye viser. Kvitte oss med dei gamle. Ut med viser som Per Inge Torkelsen, Kjell Opseth og Per Ståle Lønning, visesongarar som ikkje lenger stod for det den oppveksande generasjonen kunne identifisera seg med. Ungdommen måtte nå få laga sine eigne viser. Dei intellektuelle i Bergen hjelpte oss til og med på veg med nokre forslag: – Sondre Lerche, sa dei. – Dagfinn Lyngbø, sa dei. – Liv Grethe Skjelbreid, sa dei. Kva med Røyksopp, spurte dei. (Seinare fann dei vissnok ut at Røyksopp var opptatt, ein annan landsdel som også laga nye viser hadde tatt dei) Dei store menn frå Bergen stod over oss og ropte. – Lag ei vise, lag ei vise! Men vi unge visste ikkje kva vi ville. Vi visste ikkje heilt kva dei ville fram til. At nokre halvgamle menn frå Bergen, professorar og redaktørar bad oss om å lage viser. Og korfor skulle eg og Kenny frå Bergen synge same visa, hadde ikkje han meir til felles med folk i Oslo? Og... var ikkje alle desse namna dei ropte på frå Bergen? Det enda med at vi hata Bergen. Janne frå Gloppen, Terje frå Flekkefjord og alle andre frå landsdelen. Komme her og seie at vi skal lage viser! (Nå var i alle fall samla – mot fienden)

Kjartan O

Godt sagt

A mind is like a parachute. It doesn´t work if it isn´t open.
Frank Zappa

Mens vi venter på Nord-Norgebanen...

Onsdag 5. februar

DJ Replay
DJ Replay er halve duoen som i høst sparket i gang Hyperdriv, en natt i dansens
tegn. I kveld prøver han seg i kaféen på Driv, og regner i grunnen med dansing på bordene.

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Torsdag 6. februar

Samefolkets dag
Samefolkets dag er felles for alle samer, uavhengig om de bor i Norge, Sverige, Finland eller Russland. Bakgrunnen for datoen er at det første internasjonale samemøtet ble avholdt 6. februar 1917 i Trondheim. Dette var første gang i historien samer fra forskjellige stater samla seg til møte for å drøfte og belyse felles problemer. Samefolkets dag ble feira for første gang i 1993.
I Tromsø vil dagen bli markert i regi av *Tromsø kommune*, samt at det vil være arrangementer ved *Troms fylkeskommune* og *Universitetssykehuset i Nord-Norge*. På *universitetet* vil det bl.a. være åpen gamme på universitetet fra klokka 11:00. SSSR serverer kaffe og litt mat.

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Souvernir
I kveld spiller Tromsø sitt eneste by:Larm klare band på
Kaos. Bandet vil finpusse formen før konserten i Trondheim og vil i kveld gjøre sin første ordentlige konsert! Satt opp som oppvart er er en avTromsøs mest lovende låtskriver, Ørjan Garfjeld (kjent fra Mindtwist).

Jazzklubben: Dadafon
Dadafon sin tredje CD, "Visitor", mottok overstrømmende kritikker fra en samlet norsk musikkpresse, og er blitt betegnet som noe av det mest forfriskende i norsk musikk siden Kaizers Orchestra. Konsertsted: Driv.

Fredag 7. februar

DJ Ba´al
Det er fredag og Ba'al er tilbake på Driv.

Fredags-Quiz
Fredags-Quizens urpremiere fredag 24. januar ble en uovertruffen suksess, og kaféen på Driv var så til de grader fyllt til randen av hjernemasse og inspirasjon at de nå avholder begivenheten på Haakon scene.

Honningsvågrevyen
Ser dobbelt
Rica Ishavshotel kl 1900

Julia Spacehead
spiller fortsatt hard, tung og tøff rock med røtter i 70, 80 og 90-tallet. I
kveld vil de spille låter fra hele karrieren på Kaos.

Begjærets dunkle mål
En filmatisering av forfatteren Pierre Loys klassiske melodrama Kvinnen og sprellemannen, og regnes som et av regissør louia Bruñuels mesterverk. Verdensteateret kl 1430

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

VGBB (Very Good Big Band)
Jomfruturen for Studentersamfunnets nyeste utskudd. Gratis for alle medlemmer av Samfunnet, på Driv etter quiz'en.

Lørdag 8. februar

Lørdagsuniversitetet
"Ser du meg, doktor?" ved Eli Berg, Institutt for samfunsmedisisn

Kurdistan og Krigen
Erling Folkvord foreleser om Kurdistans rolle i tilfelle krig mellom Irak og USA, klokka 16:15 på seminarrom B-1004 på SV-fakultetet. Arr: SEMUT i samarbeid med Studentnettverk for Fred.

Fotball
Liverpool-Middlesbrough på Driv og Kaos

Honningsvågrevyen
Ser dobbelt
Rica Ishavshotel kl 1900

Teater
Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Magnet
Bergensbandet som gjorde suksess i PMF 2000 og by: Larm 2001, spiller fra klokka 22:00 til 23:00 på Kaos. Even Johansen (kjent fra Chocolate Overdose og Libido) lover mange fine pop-perler.

Club Gonzo
DJs Lasse og Erlend spiller på Kaos etter Magnet-konserten.

World Music
Dhafer Youssef Trio Eivind Aarseth, Paolo Fresu og Dhafer Youssef Teaterkafeen kl 2100 Billettpris kr 170/120

Søndag 9. februar

Filmklubben
"Mongoland" vises på Driv.

Fotball
Manchester Utd.-Manchester City og Newcastle-Arsenal vises på Driv og Kaos. Go Newcastle!

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Solfa
Teaterkafeen kl 1930 Billettpris kr 160/110

Mandag 10. februar

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Fotball
Rolig kveld på Kaos - med god musikk og kamper fra england på storskjerm.

Tirsdag 11. februar

Seminar i feministisk teori
Anka Ryall og Tone Selboe holder seminar 14:15 på Lille-Hiet

Tirsdags-JAM
Ta med deg gode venner, instrumenter og vær rockestjerne for en kveld på Kaos.

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Musikk i Vinterland
Utøvere fra Høgskolen. Introduksjon ved høgskolelektor Hilde Blix. Sparebankens Festsal kl 1930 Billettpris kr 125/75

Onsdag 12. februar

DJ TBA
To Be Announced på Driv

Gjensyn med "Bessie og Billy"
Brith Eva Løkkemø, Per Husby, Konrad Kaspersen og Oddmar Amundsen Teaterkaféen kl 1930 Bllettpris kr 120/70

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Torsdag 13. februar

Internasjonalt seminar
Debattmøte på Mack-kjelleren klokka 20:00 om den nye store krigen mot Irak. Hva ligger bak krigsplanene? Kan krigen hindres? Hva vil skje om den settes i gang?

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Fredag 14. februar

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.--

HGH
Alle medlemmer av Studentsamfunnet og frivillige på Driv slipper inn for 30 spenn.

Lørdag 15. februar

Internasjonal aksjonsdag mot krig i Irak
Over hele Norge arrangeres markeringer mot krigen, i Tromsø møtes man til fredsmarsj på Stortroget klokka 14:00. Appellanter: Fylkesordfører Ronald Rindestu, Erling Briskemyr, leder av Utdanningsforbundet Troms. Arr: Nettverk mot Krig.

DJ Nor
leverer "Listepop til folket!" på Driv

Teater

Dødsdansen
Hålogaland teater setter opp Strindbergs *Dødsdansen* på Kulturhuset. Forestillinga går fram til 15. februar. I rollene: Guri Johnson, Håkon Ramstad og Bjørn Sundquist. Billetter: 200.-/100.-

Hot Salsa Helg i Kultur-Huset
Salsakurs med Walter Aleman og Isabel Ramires For informasjon og påmelding: 906 27116/901 16726

Søndag 16. februar

Filmklubben
"Man Bites Dog" vises på Driv

Ville blomster Jazz på Nord-Norsk
Et samarbeidsprosjekt med Musikk i Troms og Nord-Norsk Jazzsenter.
Rica Hall kl 20

Musikk i Vinterland "Som far så sønn"
Med Audun og Knut Iversen, sang. Ann-Sofie Godø, flygel. Introduksjon ved førsteamanuensis Ole Kristian Brose. Sparebankens festsal kl 1930 Billettpris 125/75

Tirsdag 18. februar

Seminar i feministisk teori
Jørgen Fossland forteller om Humboldts tanker om kjønn og dannelse klokka 14:15 på Lille-Hiet.

Fotball
Champions League på Driv.

Utropia UT
KULTUR, MAGASIN & FEATURE

"Å drikke seg full hver dag, og stå tidlig opp om morgenen og kjøre langt i bil, da blir du mer sliten enn du burde vere"
St. Thomas side 6

Bratte skiturer
Side 7 og 8
Ledig stilling: Frivillig
Side 13
Poppa korgutter
Side 9



Etiske klær?

Side 10

Foto MONJA FISCHER